

Tagarāda u Manyan ma Asuki

Ukukpa u kadyanshi

Luka uza da korongi tagarāda u Luka, aya dem u korongi tagarāda u Manyan ma Asuki u na vi. Ciga da wa ciga u dana ili i'ya i gitai n ama a da a ka tono Yesu. Tagarāda u Manyan ma Asuki vi u gita ta alabari a ne a asu u da tagarāda u Luka u shangbai.

Tagarāda u Manyan ma Asuki u yan ta kadyanshi ka ili i'ya i gitai n ama a da a ka tono Yesu cina u kuwa de. U yan ta kadyanshi ka tyoku da a kyawunsai n a yanki ama kadyanshi a kaci ka Yesu, u yain kpam kadyanshi ka tyoku da ama yi a tsu yan a pana baci kadyanshi ki. Kulu Keri ku tsu kangu ta kpam ku banga ama a na yi. A kagita, ama a da a'ari kaletsu ka te alya a yankai kadyanshi ka na ki koshi; wata, aza a Yahuda. Ko a asuvu a aza a Yahuda yi, aza roku a wushuku n ili i'ya a danai wa, kpam a wuna ta aza roku a asuvu a Atoni yi adama a ili i'ya a ka dansa a kaci ka Yesu. Ubana de, pini a asuvu a tagarāda vi, Kashila ka yan ta kadyanshi n Atoni yi a yanka aza da bawu a'ari a kaletsu ka aza a Yahuda kadyanshi a kaci ka Yesu.

Tagarāda u Manyan ma Asuki u yan ta alabari a tyoku da akani a Atoni a tamburai hal a wurai uƙongu u Isara'ila. U yan ta alabari a tyoku da Bituru yain n Bulus, n ama ushani. U yan ta kadyanshi ka tyoku da aza da a kpatalai usavu,

n tyoku ḁa a ɓangamɓanai pini a kaɓon ka le n tyoku ḁa a sukusuki kune ubana a asu u Atoni a ḁa a'ari a asu u roku. Nala a'uwa a Atoni a ḁa tsu revei gogo-na vi a gitai.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

A yan ta Kadyanshi ka Shinga a Urishelima (1:1-8:3)

A yan ta Kadyanshi ka Shinga a Yahuda n Samariya (8:4-12:25)

Bulus yain nwalu tsara u dansa Kadyanshi ka Shinga (13:1-14:28)

Uyawunsa u shinga a Urishelima (15:1-35)

Bulus doku u yain nwalu tsara u dansa Kadyanshi ka Shinga (15:36-18:22)

Bulus doku u yain nwalu n tatsu tsara u dansa Kadyanshi ka Shinga (18:23-21:16)

A kana Bulus a Urishelima (21:17-23:22)

A bankai Bulus a Kasariya (23:23-26:32)

A bankai Bulus a Roma (27:1-28:31)

Kazuwamɓani ka utuwa u Kulu Keri

¹ Uzapige Tiyofilu:

An n koronku vu caupa vi, n korongu ta gba ili i'ya Yesu yansai kpam u wenishikei, ili i'ya i bidyai a'ayin a ḁa u gitai manyan ma ne

²⁻³ hal ubana kain ka a canga yi ubana a zuba.

An u 'yangai a ukpa, u wenishike ta kaci ka ne a asu u asuki a ne a ḁa u dangasai hal a'ayin amangare. U yansa ta ili ushani i'ya i wenikei an wari n uma mayun. An a'ayin a ḁa a ka canga yi ubana a zuba a yain evu, u dansa ta n ele ukuna u tsugono tsu Kashila u tonusuko le kpam ili i'ya

a ka yan. Gba ili i na yi u yansa ta i'ya a asuvu a ucira u Kulu Keri.

⁴ Kain ka te an wari kaɓolo n ele a asu u ulya ilikulya, u tonuko le, “Kotsu i laza pini a Urishe-lima wa hal she Tata u sukunku da kune ku u zuwamgbanai vi. Mari n tonuko da de ukuna u na vi caupa.

⁵ Yahaya lyuɓugusu ta ama n mini, shegai ubana a kapala kenu, a ka lyuɓugu da ta n Kulu Keri.”

A cangai Yesu ubana a zuba

⁶ Kain ka te, an asuki yi a ɓolomgbonoi a asu u te kaɓolo n Yesu, a wece yi, “Asheku, a'ayin a da va gonuko aza a Isara'ila tsugono tsu le a da na vi?”

⁷ U tonuko le, “Tata da koshi wari n ucira u da wa reve a'ayin a da u fobusoi vi, eda ya reve wa.

⁸ Shegai ya wusha ta ucira a'ayin a da Kulu Keri ku cipa asuvu a de. Ya woko ta aza da ya shamkpa mu a Urishelima, n gba a asuvu a Yahuda. I tonuko kpm aza a Samariya hal ubana a asuvu a likimba gba.”

⁹ An u kotsoi kadyanshi ka na ki, ele n a wundi yi, aku a canga yi a mere ma le ubana a zuba. Pini nala, kalishi ka kimba yi, a doku a wene yi kpm wa.

¹⁰ A'ayin a da a'ari pini a uwundya zuba vi, kute-kute ama a re u'uki n aminya a eri a shamgbai evu n ele.

¹¹ A tonuko le, “Aza a Galili, ndya i zuwai i'ari kushani ya wundya zuba? Yesu da i wenei a cangai ubana a zuba na vi, nala kpm wa gono.”

A dangasai kasuki ka savu

¹² Aku asuki yi a lazai pini a Masasa ma Zayitum mi a gono i a Urishelima, kpm nte masasa mi

mari pini evu n Urishelima vi; wata, kagbidi ka mel u te.*

¹³ An a rawai a ilyuci yi, aku a yuwai a kunukuzuba a asu u da a tsu cipa. Ama da a'ari pini vi alya; Bituru, n Yahaya, n Yakubu. An-durawu, n Filibu, n Toma a'a ta dem pini. Aza da a'ari pini a bolomgbono ta dem n Batalamawu, n Matiyu, n Yakubu maku ma Halfa, n Simo uza da a ka isa Ziloti, n Yahuza maku ma Yakubu. ¹⁴ A tsu bolomgbono ta kpam a nakai kaci ka le adama a kvasu n katakasuvu ka te. Aka roku a da dem pini hal n Meri mma u Yesu n a'angu a Yesu yi.

¹⁵ A'ayin a nala yi, kakuma ka ama ka ka rawai ama amangatawun n kamanga (120) aza da a pityanangi ka ka bolomgbonoi. Pini nala, Bituru shamgai a mere ma le u danai,

¹⁶ “Ama a va, u kana ta a shadangu udani u Kashila u da Kulu Keri ku danai caupa a una u Dawuda a kaci ka Yahuza, uza da u tonoi n aza da a kanai Yesu.

¹⁷ Kpaci caupa uza u te u da a asuvu a tsunu, kpam a naka yi ta kapashi ka manyan ka ne a asuvu a manyan ma na mi.”

¹⁸ (U tsila ta uyamba n ikebe i'ya u tsarai a asu u manyan ma cingi mi. Pini nala, u rukpai kaci uvai, aku katsuma ka ne ka tsaai, ucanga u katsuma vi u tsalai a iyamba.

---

* **1:12** Kaletsu ka aza a Yahuda ka da, m'ari mi “Nwalu n kain ka Ashibi n da koshi.” Mele ma aza a Yahuda ma wushuku uza u yain nwalu n da n wurai kilomita u te, ko kpam kagbidi ka mel u te n kain ka Ashibi wa. N da ma wura la vi nwalu n minti kupa ko kpam udeshe azu a tatsu wa.

19 Gb̄a aza d̄a a'ar̄i a Urishelima a pana t̄a ukuna u na vi, aku a nekei asu vi kala, Akaladama n kaletsu ka le; wata, “Uyamba u Mpasa.”)

20 Bituru lyai kapala n kadyanshi, “Kpaci w̄a t̄a ukorongi a asuvu a Tagar̄ada u Ishipa,† ‘Aṣak̄a kuwa ku ne ku woko uvarangi, kpam kotsu uza u dusuku pini wa.’

“Kpam a dana t̄a,
‘Kapashi ka manyan ka ne ki uza roku u bidya ka.’

21 “Adama a nala u kaṇa t̄a a d̄angasa uza roku a asuvu a ama a na yi, uza d̄a w̄ari kaḅolo n aṭsu caupa a'ayin a d̄a Yesu Asheku w̄ari n aṭsu.

22 U kaṇa t̄a vuma vi u woko uza d̄a u rongoi n aṭsu tun a'ayin a d̄a Yahaya lyuḅugi Yesu hal ubana a'ayin a d̄a a canga yi ubana a zuba. U kaṇa t̄a vuma vi u ḅolomḅono kaci n aṭsu, u woko uza d̄a wa tonuko ama ukuna u u'yanga u ne a ukpa.”

23 Pini nala, a wutukpai ama a re, Isuhu Barasaba uza d̄a a ka isa Yusutu, n Mataya.

24 Asuki yi a yain kavasu a danai, “Asheku, ya dem vu reve t̄a katakasuvu ka ne. Wenike tsu uza d̄a vu d̄angasai a asuvu a ama a re a na yi,

25 u woko kasuki. U bidya manyan ma Yahuza kasuki u aṣak̄ai kpaci u bana d̄e asu u d̄a u yain dere n eyi.”

26 A varangi uruta, aku u rukpai a kaci ka Mataya, pini nala, a zuwa yi u woko kasuki kaḅolo n kupa n u te vi.

◇ 1:20 Ishp. 69:25; Ishp. 1:20b; Ishp. 109:8.

2

Utuwa u Kulu Keri

¹ An kain ka Abiki a Kain ka Amangarenkupa* ka yain, gba Atoni yi a bolomgbonoi a asu u te.

² Kute-kute a panai mawura ma uwule u pige u da u wuta i a zuba u shadangi kuwa ka a'ari pini ndishi vi.

³ Aku a wenei ili i roku yavu aletsu a akina a ka pecenishe n a cipusi a zuba u a'aci a le. ⁴ A shadangu le n Kulu Keri, aku a gitai kadyanshi n aletsu a roku kau-kau tyoku da Kulu Keri ki ku tonoi n ele.

⁵ A'ayin a nala yi, aza a Yahuda a roku aza da a ka tono Kashila a wuta i iyamba i likimba gba ya dem n kaletsu ka ne a tuwai pini a Urishelima vi na ndishi.

⁶ An a panai mawura ma uwule mi, aku kakuma ka ama ka sumai ka banai tsara a wene ili i'ya ya gita. Aku a yain majiyan kpaci gba le ya dem pana ta kaletsu ka ne a asu u Atoni yi a ka dansa ka.

⁷ A yain majiyan cika, hal a ka wecishike, "Aza da a ka dansa na vi tsa wundya gba le aza a Galili a da vi?"

⁸ Nida kpa m gba tsunu tsu pana ka le a ka dansa aletsu a tsunu?

⁹ A tsa tani na tsu wuta ta iyamba kau-kau, aza a roku aza a Paratiya a da, n aza a Madaya, n aza a Elam. Tsa ta dem n aza a Masopotamiya, n aza a

---

* **2:1** Abiki a Kain ka Amangarenkupa a da a ka isa "Pentekos," kpa m kala ka abiki a ukapa u ilya ka. A tsu yan ta a da a kotso baci Abiki a Upasambana n a'ayin amangarenkupa. Kain ka amangare n kuci ka la vi an Yesu 'yangai a ukpa.

Yahuda, n aza a Kapadosiya, n aza a Pontu, n aza a Asiya asuvu a tsunu.

¹⁰ Aza a Firijiya, n aza a Bamafiliya n aza a Masar a da dem pini. Hal n aza a kaƙon ka kapashi ka Libiya evu n Sirani, n amoci a uyamba u Roma aza da a'ari aza a Yahuda n aza da a uwai utono u adini a aza a Yahuda.

¹¹ Atsa tani na aza a Kiriti n aza a Arabi, gba tsa panaƙa le a ka dansa ukuna u manyan ma pige ma Kashila ka yain n aletsu a tsunu.”

¹² Gba le a yain majiyan, hal a lapaƙai a ka wecemgbene, a da, “Nɗya kalen ka ukuna u naha vi?”

¹³ Shegai aza roku a ka yanka le majari, a danai, “Mini ma cinwi ma a soi hal a gutukpai.”

Bituru yankai kakuma ka ama kuɓari

¹⁴ Bituru 'yangaɪ kushani kaƙolo n asuki kupa n uza u te vi, u danai, “Aza a va, aza a Yahuda n aza da a'ari ndishi a Urishelima, panai na, kpam i kirana n ili i'ya ma tonuko da.

¹⁵ Ama a na yi, so da a soi tyoku da i'ari uyawunsa wa. U yan ta usana cika, ama a tsu so a gutukpa n ulapa u uwule u kuci n usana u de naha wa.

¹⁶ Ili i na yi, ili i'ya Juwelu matsumate u danai i'ya:

¹⁷ ‘Kashila ka danai,

A'ayin a makorishi a rawa baci, ma naka ta ya dem Kulu Keri.

Mmuku n de aka n a'ali a ka yan ta kadyanshi ka ili i'ya ya tuwa.

Alobo a ka wene ta kuwene.

Nkoshi kpam ma lavutansa ta.

18 A'ayin a nala yi ma naka ta agbashi a va aka n
a'ali Kulu Keri,
kpm a ka dansa ta kadyanshi ka va.

19 Ma wenike ta ikunesavu a zuba u alishi,
n iryoci i savu a likimba;
wata, mpasa n akina,
n kanga ka alishi.

20 Kaara ka woko ta karimbi,
uwoto kpm u woko san yavu mpasa.
Ili i na yi ya gita ta kahu kain ka tsupige n ka ucira
ka Magono ma Zuba ka tuwa.

21 A'ayin a nala yi, uza da baci dem u yain kvasu a
asuvu a kala ka Magono ma Zuba wa tsara
ta iwauwi.' ◇

22 Eda aza a Isara'ila panai na! An Yesu uza
u Nazara u yansai gba iryoci n ikunesavu yi, i
wenike ta an Kashila ka ka suki yi mayun, kpm
gba de i reve ta nala i'ari.

23 Caupa Kashila ka reve ta ili i'ya ya gita, kpm
i'ya u fobusoi vi i gita ta an a nekei Yesu ara de. I
wandamgbana yi ta a mawandamgbani, i wuna yi
a akere a aza a unyushi u cingi.

24 Shegai Kashila ka wutukpa yi ta a asuvu a
ucira u ukpa, kpaci ukpa wa n ucira u da wa kana
yi wa.

25 Dawuda Magono u yan ta kadyanshi ka na a
kaci ka Yesu, u danai,
'Magono ma Zuba ma ta na mpa kain dem,
ili i'a la ya ne mu uwonvo wa,
kpaci wa ta a kukere ku ulyaki ku va.

26 Adama a nala katakasuvu ka va ka shadangu ta
n mazanga,

◇ 2:21 Juw. 2:28-32.

una u va wa sala ta icikpali i ne,
 kpam ikyamba i va ya rongo ta n uzuwa u uma.

²⁷ Kpaci va asaka uma u va a asuvu a kasaun wa,
 kpam va asaka ikyamba i Uza u Uwulukpi u vunu
 i shama wa.

²⁸ Vu wenike mu ta tyoku da ma tsara uma,
 kpam vu shadangu mu ta n mazanga kpaci va
 rongo ta kabolo na mpa.' ◇

²⁹ “Ama a va aza a Isara'ila, ma fuda ta ma
 dansa ukuna u akaya a tsunu Dawuda n ada bawu
 malala. U kuwa de, a cidangu yi, kpam kasaun ka
 ne ka pini hal n ara.

³⁰ Eyi matsumate ma, kpam Kashila ka yanka
 yi ta kazuwamgbani, u da wa zuwa ta uza roku a
 asuvu a kagali ka ne u woko magono, tyoku da u
 zuwa yi u wokoi magono.

³¹ An Dawuda wenei nala, aku u yain kadyanshi
 ka ukuna u u'yanga u ukpa u Kawauwi, u da,
 ‘A ka asansa n ikyamba i ne a kasaun wa,
 kpam i'ya ya shama wa.’

³² “Kashila ka 'yangasa ta Yesu u na vi a ukpa,
 kpam atsu dem tsu wene ta ukuna vi.

³³ “Gogo-na aya pini ndishi a ulyaki u Kashila a
 asu u tsupige, kpam Kashila Tata u ne u naka yi ta
 Kulu Keri tyoku da u zuwamgbanai. Gogo-na Yesu
 vi u tsunku tsu de ka a a'aci a tsunu, aya u tukoi ili
 i'ya tsu wenei kpam tsa pana na vi.

³⁴ Dawuda da yuwa a zuba wa, shegai eyi n kaci
 ka ne u dana ta,
 ‘Magono ma Zuba ma tonukoi Asheku a va,
 dusuku a ulyaki u va,

35 hal n zuwa vu taɗanku atokulalu a vunu a'ene.'

◇

36 “Adama a nala, eɗa aza a Isara'ila she i reve an Yesu ɗa i wandamgbanai nala vi, Kashila ka gonuko yi ɗe Asheku n Kawauwi.”

37 An a panai nala, aku kadyanshi ki ka sawa le atakasuvu cika, a wecei Bituru n asuki a ɗa a'ari pini vi, “Atoku a tsunu, ndya tsa yan?”

38 Bituru wushunku le, “U kana ta i asaka tsicingi tsu ɗe i kpatala ubana a asu u Kashila. A lyuɓugu ɗa a asuvu a kala ka Yesu Kirisiti, kotsu Kashila ka cimbusuka ɗa unyushi u cingi u ɗe, tsara i tsara kune ku Kulu Keri.

39 Kazuwamgbani ka Kashila ka na ki adama a ɗe a ɗa na mmuku n ɗe hal gbam n aza ɗa a'ari a mbari: aza ɗa Magono ma Zuba Kashila ka tsunu ka isa ubana ara ne.”

40 Bituru lyai kapala n u yanki le kuɓari cika, n u dansi, “Wauwai kaci ka ɗe a upana u ikyamba u ɗa wa tuwa a kaci ka ama a cingi a a'ayin a na yi.”

41 Ama ushani a wushuku ta n kadyanshi ka ne, aku a lyuɓugu le. Ama yi a raɓansa ta ama azu a tatsu (3,000) aza ɗa a ɓolomgbonoi n atoni kain ki.

Tyoku ɗa Atoni yi a rongoi

42 A gonukoi ugboji u le a asu u uwenishike u asuki vi, n a rongi kaɓolo, n a lyayi ilikulya, n a yanyi kavas.

43 Aku ya dem panai uwonvo n majiyan, adama a iryoci n ikunesavu i'ya Kashila ka yansa a akere a asuki.

44 Gba Atoni yi a ɓolomgbonoi a asu u te, n a yanyi manyan n ili i'ya a tsarai kaɓolo.

◇ 2:35 Ishp. 110:1; Luk. 20:42.

⁴⁵ A dengishei utsari u le aku a neshei ama da bawu a'ari n ili dere tyoku da a ka ciga.

⁴⁶ Kain dem a tsu gbashika ta Kashila a Kuwa ku Kashila, a gawunsusa a a'uwa a le a lyai ilikulya kabolo n katakasuvu ka te.

⁴⁷ N a cikpali Kashila kain dem, kpam gba ama yi a ka naka le ta tsupige. Kain dem Asheku a dokusu le ta ama ushani aza da a ka tsarasa iwauwi.

3

A tanasai kawunu

¹ Kain ka te, Bituru n Yahaya a ka bana a Kuwa ku Kashila a'ayin a uyan kvasu, n ulapa u uwule u tatsu u kuvuli.

² A utsutsu u da a ka isa Utsutsu u Shinga, vuma roku da pini uza da a matsai kawunu. Kain dem a tsu canga yi ta ubana a utsutsu u Kuwa ku Kashila vi tsara u foli kune a asu u aza da a ka uwusa pini.

³ An u wenei Bituru n Yahaya a ka uwa a Kuwa ki, u folo le kune.

⁴ Bituru n Yahaya a webele yi, aku Bituru tonuko yi, "Kondono tsu."

⁵ Kawunu ki ka zuwa ta uma u ne a ara le n u wundi wa tsara kune.

⁶ Bituru tonuko yi, "Ma n ikebe wa, shegai ili i'ya mari n i'ya, i'ya ma naka vu. A asuvu a kala ka Yesu Kawauwi, uza u Nazara, 'yanga vu wala."

⁷ Pini nala, u kana yi kukere ku ulyaki u radagba yi, aku a'ene n a'asha'ene a ne a gbamai.

⁸ Kute-kute, u zadagbai u 'yangai kushani u gitai nwalu, u uwai a Kuwa ku Kashila ki kabolo n ele, wa wala hal n u imkpusi n u cikpali Kashila.

⁹ Gb̄a ama yi a wene yi n u wali n u cikpali Kashil̄a.

¹⁰ A wene t̄a ukuna u pige a yain kpam majiyan ma ili i'ya i git̄ai n eyi, kpaci a reve t̄a an aya w̄ari u tsu dusukusu a Utsutsu u Shinga u Kuwa ku Kashil̄a n u foli vi.

Kūbari ku Bituru a Kuwa ku Kashil̄a

¹¹ Cina vuma vi buwai kābolo n Bituru n Yahaya, ama a wuran̄asai n ilyad̄i a tuw̄ai pini a kafalaka ka Kuwa ku Kashil̄a ka a ka is̄a Kafalaka ka Solomo n a yanyi majiyan a kaci ka vuma vi.

¹² An Bituru wenei nala, u tonukoi ama yi, “Aza a Isara'ila, ndya i zuwai ya yan majiyan ma ili i na yi? Ndy a i zuwai ya wundya tsu yavu n ucira u kaci u tsunu, ko kpam adama a utono u Kashil̄a u tsunu u d̄a i zuwai vuma na vi u walai?

¹³ Kashil̄a ka Ibirahi, n Kashil̄a ka Ishaku, n Kashil̄a ka Yakubu, Kashil̄a ka akaya a tsunu ka ka rādāgb̄ai kagbashi ka ne Yesu. Aya uza d̄a i nekei, kpam i 'yuwan yi a kapala ka Bilatu gomuna, gb̄a n uciga u d̄a Bilatu w̄ari wa ciga u āsakā yi.

¹⁴ Shegai i 'yuwain Uza u Shinga vi, uza d̄a w̄ari bawu unyushi, i foloi a āsank̄a d̄a uza d̄a u wunai ama.

¹⁵ I wunai uza d̄a w̄ari kami ka uma, shegai Kashil̄a ka 'yanḡasā yi a ukpā. Ātsu tsu wene t̄a ukuna u nala vi.

¹⁶ Kawunu ka na ki ka t̄anā t̄a adama a d̄a u pityanangi n Yesu. Vuma d̄a gai na vi kpam i reve yi t̄a! U t̄anā t̄a gb̄a gb̄a an u wushuki n Yesu, gb̄a d̄e i wene t̄a tyoku d̄a ukuna u na vi u git̄ai.

17 “Ama a va, n reve ta a asuvu a unamba u ureve u da i yain ili i nala yi, tyoku da aza da a ka tono n ada dem a yain.

18 Kpam nala Kashila ka shadangi ili i'ya u danai a unā u ntsumate, ‘Kirisiti u ne wa pana ta ikyamba.’

19 Adama a nala kpatalai i asaka unyushi u cingi u de, i gono a asu u Kashila, tsara a cimbusuka da unyushi u cingi u de gba, Magono ma Zuba kpam ma naka ta atakasuvu a de uwunvuga.

20 Wa sukunku da ta Kirisiti Kawauwi ka u dangasai caupa; wata, Yesu.

21 U kana ta Yesu rongo a zuba, hal ubana a'ayin a da a ka gonuko ili dem i woko i savu, tyoku da Kashila ka danai caupa a unā u ntsumate n shinga.

22 Kpaci Musa dana ta, ‘Magono ma Zuba Kashila ka de, ma sukunku da ta matsumate a asuvu a aza a de tyoku u va. U kana ta i pana ili i'ya wa tonuko da.’ ◇

23 Kpam, ‘Wa kana ta gba uza da u kpadai upanaka matsumate ma nala mi, a ka pece yi ta n ama a ne gba a wacinsa yi.’ ◇

24 “Mayun, gba ntsumate n da n yain kadyanshi ki, ili i'ya i kana tun Sama'ila hal ubana, a yan ta kadyanshi ka a'ayin a na yi.

25 Eda mmuku ma ntsumate mi, eda kpam ya lya agadu a kazuwamgbani ka Kashila ka yankai akaya a de, an u tonukoi Ibirahi, ‘A asu u mmuku n vunu n da a ka zuwuka gba agali a likimba unā u shinga.’ ◇

²⁶ An Kashilā ka dangasai kagbashi ka ne, u gitā tā u suku yi ara de tsarā u zuwuka dā unā u shinga, u zuwa ya dem a asuvu a de u asakā tsicingi tsu ne.”

4

A kanāi Bituru n Yahaya

¹ A'ayin a da Bituru n Yahaya a'ari uyanka ama kadyanshi, aku adarakpi n azapige, n uzapige u adagari a Kuwa ku Kashilā, n aza a Sadusi* a tuwai ara le.

² A yain upan kpaci asuki yi a ka wenishike tā ama, a danāi akushe a ka 'yangā tā a ukpā tyoku dā Yesu 'yangāi.

³ A kanā le a gbagirya le hal kain ka wansai, kpaci n kuvuli ka.

⁴ Shegai ama ushani aza da a panai kuɓari ki a pityanangu tā, pini nala, kakumā aza da a pityanangi vi ka doki ushani hal ka rawai ama azu a tawun (5,000) a'ali.†

⁵ An kain ka wansai, aku azapige a aza a Yahuda yi, nā nkoshi n le, n awenishiki a Mele a ɓolomgbonoi a Urishelima.

⁶ Hanana Magono ma Adarakpi wā tā kaɓolo n Kayafa n Yahaya n Alizanda n gbā aza da a'ari kumaci ku te n Magono ma Adarakpi mi.

⁷ A zuwai Bituru n Yahaya a mere ma le, a wece le, “N ucira u eni u da ko kpam n kala ka eni ka i yain ili i na yi?”

---

* **4:1** Aza a Sadusi yi, azapige a aza a Yahuda a da aza da bawu a wushuki n u'yangā u ukpā. † **4:4** A kece aka nā mmuku aza da a'ari atoni wa.

⁸ Shegai Bituru an wari ushadangi n Kulu Keri u tonuko le, “Eda azapige na nkoshi ma ama,

⁹ wece da ya wece tsu ara a kaci ka ukuna u shinga u da a yankai vuma na vi, kpam ya ciga i reve uza da u tanasa yi vi?

¹⁰ Tsa ciga ta gba de i reve hal n aza a Isara'ila dem, a asuvu a kala ka Yesu uza u Nazara uza da i wandamgbana i kpam Kashila ka 'yangasa yi a ukpa vi, a asuvu a kala ka nala ka vuma na wari kushani n alafiya a kapala ka de.

¹¹ Tagarada u Kashila u dana ta aya
 “Katali ka aza a kuma a 'yuwain
 ka ka lakai kalen cika a asu u kuma.’ ◇

¹² “Yesu nala vi da koshi wari n ucira u wauwa uma. Gba a asuvu a likimba, kala ka ne ka koshi ama a ka fuda a isa aku a tsara iwauwi.”

¹³ Azapige yi a yain majiyan cika an a wenei Bituru n Yahaya bawu a panai uwonvo u kadyan-shi, kpaci a reve ta ama a na yi a'a n ureve u roku wa. Kpam a reve le ta a'ayin a da a'ari kabolo n Yesu.

¹⁴ An kpam azapige yi a wenei vuma da a tanasai vi kabolo n asuki yi, aku a nambai ili i'ya a ka dana.

¹⁵ A tonukoi asuki yi a wuta pini a asu u Asheshi a Pige yi, ele kpam a sheshei.

¹⁶ A danai, “Ndy a tsa yan n ama a na yi? Kpaci gba aza da a ka rongo a Urishelima a reve ta an a yain iryoci i pige a akere a ama a na yi, tsa tani n tyoku da tsa dana nala wari wa.

¹⁷ Shegai tsara kotsu ukuna vi u tambura a asuvu a ama wa, asaka tsu barana le a doku a tonuko uza ukuna a asuvu a kala ka nala ki wa.”

◇ 4:11 Ishp. 118:22; Mak. 12:10; Luk. 20:17.

18 Pini nala, a isai asuki yi, a ɓarana le kotsu a doku a tonuko uza ukuna ko a wenishike a asuvu a kala ka Yesu wa.

19 Shegai Bituru n Yahaya a wushunku le, “Mai ɗa wa wari a asu u Kashila tsu lai upana kadyanshi ka ɗe n ka ka Kashila? Kondo ve i wene.

20 Kpaci ɗtsu gai tsa fuda tsa pada bini a kaci ka ili i'ya tsu panai kpam tsu wenei wa.”

21 An a doki a ɓarana le, aku a asaka le. A nambai tyoku ɗa a ka yan a yan le mavura, kpaci gba ama a ka cikpala ta Kashila adama a ili i'ya i gitai.

22 Vuma ɗa a matsai kawunu ki kpam a tanasa yi n ukunosavu vi, ayen a ne a la ta amangare.

Atoni yi a yain kavas

23 An a asakai Bituru n Yahaya, a banai a asu u aza a le, a yanka le alabari a ili i'ya adarakpi a pige n azapige yi a tonuko le.

24 Ele kpam an a panai nala aku a 'yangasai alagatsu a le ubana a asu u Kashila n katakasuvu ka te a danai, “Ashikapige, uza ɗa u yain zuba n likimba n kushiva n gba ili i'ya i'ari a asuvu a le.

25 A asu u Kulu Keri, vu yain kadyanshi n kagbashi ka vunu; wata, akaya a tsunu Dawuda, vu da,

‘Ndya i zuwai Awulawa a yain upan?

Ndya i zuwai ama a ka yansa afoɓi a gbani?

26 Ngono n likimba kpam a foɓusoi kushulu, aza ɗa a ka tonon n ama kpam dem a ɓolomgbonoi a'aci a le,

a ka yan tsilala n Magono ma Zuba n Kawauwi ka u suki.’ ◇

27 “Mayun ɗa ili i na yi i gita ta pini na a Urishelima. Hiriduɗ magono n Bontu Bilatu a ɓolomɓono ta kaci n Awulawa n aza a Isara'ila n a yanyi tsilala n kagbashi ka vunu Yesu Uza u Uwulukpi, uza ɗa vu gonukoi Kawauwi.

28 A ɓolomɓonoi tsara a yain ili i'ya vu fobusoi ya gita a asuvu a ucira u vunu n tyoku ɗa va ciga.

29 Gogo-na Magono ma Zuba, kondo ve tyoku ɗa a ka ciga a ɓishinka tsu manyan. Atsu agbashi a vunu a ɗa, ne tsu ucira u ɗa tsa yan kadyanshi ka vunu bawu uwonvo.

30 Rongo usukusu kukere ku utansa, vu yansa iryoci n ikunesavu a asuvu a kala ka kagbashi ka vunu Yesu Uza u Uwulukpi.”

31 An a kotsoi kavasuu, aku asu u ɗa a ɓolomɓonoi vi u gadaɗi. A shadangu le n Kulu Keri, a rongo udansa kadyanshi ka Kashila bawu uwonvo.

Atoni a nemgbenei ucanga u le

32 Gba kaɓolo ka atoni ki katakasuvu ka te ka le, uyawunsa u ɗa le dem u te, uza wa la u danai ili i'ya wari n i'ya vi i ne i'ya koshi wa, shegai i gba le.

33 N ucira u pige u ɗa asuki yi a danai ukuna u u'yangā u Yesu Asheku a ukpa. Ukuna u shinga u Kashila ushani wa ta a kaci ka ya dem a asuvu a le.

34 Kpam uza wa la u nambai ili a asuvu a le wa, kpaci gba aza a uyamba ko a'uwa a rongo ta udengishe n a tukusi ikebe yi,

35 a ka zuwusa a kapala ka asuki yi. Kpam a ka pecishike i'ya ko ya wa tyoku ɗa mɓala n le mari.

36 Nala uza roku uza u kala Isuhu yain, eyi uza u Levi u ɗa, kumaci ku uyamba u Sayipuru, uza

da asuki yi a tsu isa Baranaba; (wata, Uza da wa Ghamatangu Asuvu.)

³⁷ U denge ta uyamba u ne u roku, u tukoi ikebe yi a kapala ka asuki yi.

5

Ananiya n Sahiratu

¹ Vuma roku da pini uza u kala Ananiya n uka u ne Sahiratu, u dengei uyamba u ne u roku.

² Aku u sokongi ikebe i roku n ureve u uka u ne, u tukoi i'ya i buwai vi u zuwai a kapala ka asuki u da i'ya gai la vi gba.

³ Bituru wece yi, “Ananiya, nida vu asakai Kanangasi* ka uwai a katakasuvu ka vunu? Vu yankai Kulu Keri kaɓan, kɓam vu sokongi ikebe i roku a asuvu a i'ya vu dengei uyamba vi?”

⁴ Uyamba vi u vunu u da ko vu dengei ko bawu vu dengei. Vu denge baci, va fuda ta va yanka ikebe yi tyoku da va ciga. Nida vu yawunsai vu yain ucun u ukuna u naha? Aɗsa vu yankai kaɓan wa, Kashila ka vu yankai.”

⁵ N u pani kadyanshi ki, aku u rukpai u kuwai. Ama da kɓam a panai ukuna vi uwonvo u kana le cika.

⁶ Aloba a roku a cacai yi ikyamba yi n aminya a eri a wutukpa yi a kunu ki, a ba a cidangu yi.

⁷ An ulapa u uwule u tatsu u wurai, aku uka u ne uwai, shegai u reve ili i'ya i gitai wa.

⁸ Aku Bituru wece yi, “Utyoku u ikebe i'ya i dengei uyamba u de i'ya na vi?”

U danai, “Utyoku u da gai la vi.”

---

* 5:3 Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

⁹ Bituru wece yi, “Níḁa i ɓolomgbonoi unā tsara i kondo Kulu Keri ku Magono ma Zuba? Pana nwalu ma aza ḁa a ciḁangi vali u vunu a utsutsu, kpam a ka canga vu ṭa dem a wutukpa vu.”

¹⁰ Kute-kute u rukpai a kapala ka Bituru u kuwai. An alobu yi a uwai, a cina yi cina u kuwa dem ḁe. Aku a canga yi a ba a ciḁangi evu n vali u ne.

¹¹ Atoni yi n ama ḁa a panai alabari a ukuna vi a panai uwonvo cika.

Asuki a tanasai ama ushani

¹² Asuki yi a yain iryoci n ikunesavu i roku ushani a asu u ama. Atoni yi a tsu ɓolomgbono ṭa a Kafalaka ka Solomo a Kuwa ku Kashila.

¹³ Shegai a asuvu a ama ḁa a buwai, uza wa la u fudai u gbamai asuvu u ɓolomgbonoi kaci n ele wa. Gba n nala, ama a ka nakasa le ṭa tsupige.

¹⁴ Gba n nala aka n a'ali ushani a ka wushukusu n Asheku.

¹⁵ Hal gbam ama a'ari a uwutukpusa aza a mballa a ure n a zuwusi le a zuba u ivamkpatsu n ajiba tsara Bituru wa wura baci kulu ku ne ku sawa le.

¹⁶ Ama ushani a ilyuci i'ya i'ari evu n Urishelima a'ari utukuso aza a mballa n aza ḁa ityoni i cingi ya yan le mavura, kpam gba le a tana ṭa.

A ukai asuki a kuwa ku a'ali

¹⁷ Magono ma Adarakpi n aza ḁa a'ari n eyi; wata, aza a Sadusi a yain malyon cika.

¹⁸ Pini nala, a kana asuki yi a ukai a kuwa ku a'ali.

19 Shegai an kayin ka yain, aku katsumate ka Magono ma Zuba ka kukpusai itsutsu yi u wutukpa le, ka danai, ²⁰ “Banai i shamgba a ulanga u Kuwa ku Kashila i tonuko ama gba ukuna u uma u savu.”

²¹ N a pani nala, aku a uwai a Kuwa ku Kashila ki n usana u de a gitai uwenishike.

A'ayin a da Magono ma Adarakpi n aza da a'ari kabolo n eyi a bolomgbonoi, a isai Asheshi a Pige na nkoshi n pige m aza a Isara'ila gba, aku a sukunki aza a kuwa ku a'ali ki a tuko asuki yi.

²² Shegai an adagari a Kuwa ku Kashila ki a banai pini a kuwa ku a'ali ki a cina le pini wa, a gonoi a yain alabari a danai,

²³ “Tsu cina ta kuwa ku a'ali ki ugbagiri, aza da kpam a ka wundya kuwa ki alyal pini a itsutsu, shegai an tsu giduwa tsu cina pini uza wa.”

²⁴ An uzapige u adagari a Kuwa ku Kashila ki n adarakpi a pige yi a panai nala, aku a dambulai cika n a yanyi kacoco ka ili i'ya ukuna u na wa tuko.

²⁵ Uza roku u tuwai u tonuko le, “Wundyai, ama da i ukai a kuwa ku a'ali ki, alyal pini kushani a Kuwa ku Kashila a ka wenishike ama.”

²⁶ Uzapige u adagari vi n aza da a ka tonon yi vi a ba a tukoi asuki yi, shegai n ucira wa, kpaci a ka pana ta uwonvo u ama kotsu a varasa le n atali wa.

²⁷ An a tuwai n ele, aku a shamkpa le a kapala ka Asheshi a Pige, Magono ma Adarakpi ma tonuko le,

²⁸ “Tsu tonuko da ta, kotsu i doku i wenishike a asuvu a kala ka nala ki wa, shegai i kyawan de

Urishelima n uwenishike u de hal gbam ya ciga i takpa tsu ukpa u ne.”

²⁹ Bituru n asuki yi a wushunku le, “U gan ta tsu gorimuko udani u Kashila kapala n u vuma.

³⁰ Kashila ka akaya a tsunu u 'yangasa ta Yesu uza da i wandamgbanai a mawandamgbani.

³¹ Aya Kashila ka zuwai a ulyaki u ne, u woko Uzapige n Kawauwi tsara u kukpunka aza a Isara'ila ure u u'asaka tsicingi tsu le, kpam a tsara ucimbusa u unyushi u cingi u le.

³² Atsa tsu wenei ukuna vi, nala kpam dem Kulu Keri ku tonukoi ama ukuna u na vi mayun da. Kashila ka suku ta Kulu Keri ku ne a asu u aza da a gorimuko yi.”

³³ An a panai nala, aku a panai upan cika hal a ka ciga a wuna le.

³⁴ Shegai a asuvu a Asheshi a Pige yi, Kafarishi ka roku ka pini a ka isa Gamaliya. Kawenishiki ka Mele ka uza da ama a ka naka tsupige. U 'yangai u danai a wutukpa le ve a ulanga.

³⁵ Pini nala, u tonukoi Asheshi a Pige yi, “Atoku a va aza a Isara'ila, kiranai n ili i'ya ya ciga i yanka ama a na yi.

³⁶ Ayen a da a wurai, a yan ta vuma roku uza u kala Tuda uza da u bidyai kaci ka ne n kalen cika. Ama amangatawanishi (400) a da a bolomgbonoi kaci n eyi. Shegai a wuna yi. Aza da kpam a ka tono yi vi a wacuwai, ko i te ukuna u nala u lekede wa.

³⁷ An u ne u kotsoi, vuma roku kpam uza u kala Yahuza uza u Galili u wutai a'ayin a da a ka yan makeci. Eyi dem tsarai ama da a tono yi ushani. Shegai eyi dem a wuna yi, atoni a ne a wacuwai.

³⁸ Gogo-na adooki a va a da na a kaci ka ama a na yi, tsu asa_{ka} le shiriri. Manyan ma a ka yan na vi n ucira u kaci u le u da baci a ka yan ma, a ka barakpa wa a ka kpa_{da} ta ma.

³⁹ N ucira u Kashila u da baci kpam, ya fuda ya fishinka le wa, shegai i boluko kaci ka de ukuna n Kashila gbani.”

⁴⁰ A wushuki n adooki a ne, a isa_i asuki yi a bawan le. Aku a bara le kotsu a doku a yain kadyanshi n kala ka Yesu wa. Pini nala, a asa_{ka} le a lazai.

⁴¹ An asuki yi a lazai pini a kapala ka Asheshi a Pige yi, aku a gitai mazanga, kpaci a wene ta a rawai a yan le mavura adama a kala ka Yesu.

⁴² Kain dem a tsu bana ta a Kuwa ku Kashila n a wenishiki ama n a dansi Yesu aya Kawauwi, hal n a toni a'uwa a'uwa a ama.

6

Udangasa u ama a shindere

¹ A a'ayin a nala yi an kakuma ka Atoni kari a udoku, aku aza a kaletsu ka Tsiheline a ka yan tsali a kaci ka aza a kaletsu ka Tsiyahuda, an a kpa_{da}i ukirana na nra_{na} n le a asu u unaka_{sa} le ilikulya ushani kain dem tyoku u aza da a buwai.

² Asuki kupa n ama a re yi a bolongi gba Atoni yi asu u te a danai, “U gan tsu asa_{ka} ku_{ba}ri ku kadyanshi ka Kashila tsu uwa kapeci ka ilikulya wa.

³ Adama a nala atoku, dangasai ama a shindere asuvu a de aza da a'ari n ahali a shinga, ushadangi n Kulu Keri n ugboji, kotsu tsu naka le manyan mi.

⁴ Atsu tani tsu tsarā kabala ka kvasu n uwenishike u kadyanshi ka Kashila.”

⁵ Ama yi gba a panai kayanyan ka ili i'ya a danai. A dangasai Isitifanu vuma da u pityanangi cika kpm ushadangi n Kulu Keri, n Filibu, n Burukoro. A dangasa ta dem Nikana, n Timan, n Baramina, n Nikala vuma u Antakiya uza da u uwai utono u adini a aza a Yahuda.

⁶ Ama a na a da a bankai a asu u asuki yi, aku a yain kvasu a tafanku le akere.

⁷ Kadyanshi ka Kashila ka tamburai, kakuma ka Atoni a uyamba u Urishelima ka doki cika, kpm adarakpi ushani a pityanangi.

A kanai Isitifanu

⁸ Isitifanu ushadangi n kune ku ukuna u shinga u Kashila n ucira, u yain iryoci n ikunesav a mere ma ama.

⁹ Aku aza a kagata ka Kashila ka a ka isa Kagata ka U'asaka Agbashi, a gitai kananamgbani n Isitifanu. Ama a na yi aza a Yahuda a da a wutai a Sirani n Alizandariya nala dem n aza a kaon ka Kilikiya n Asiya.

¹⁰ Shegai adama a ureve u kadyanshi ka ne kaolo n Kulu Keri a fuda a nanamgbana n eyi wa.

¹¹ A leshei ama roku usokongi tsara a yain kaon, a dana, “Tsu panaka yi ta n u wishisi Musa n u yanki Kashila kadyanshi ka cingi.”

¹² Nala a 'yangasai atakasuvu a ama n azapige n awenishiki a Mele, aku ele tani a kanai Isitifanu a banka yi a kapala ka Asheshi a Pige.

¹³ Aku aza a kaon yi a tonukoi Asheshi a Pige yi, a danai, “Vuma na kain dem da wa yansa

kadyanshi ka gbani a kaci ka asu u uwulukpi u na n Mele ma Musa.

¹⁴ Tsu panaka yi ta n u dansi, Yesu uza u Nazara nala vi wa wasa ta asu vi aku u savaɗa gba agadu a da Musa asanka tsu.”

¹⁵ Gba ama da a'ari pini ndishi a asu u usheshe vi a zuwuka yi a'eshi, aku a wenei upetiwa'eshi u ne u wokoi tyoku u katsumate ka zuba.

7

Isitifanu dansai a kapala ka Asheshi a Pige

¹ Magono ma Adaraki ma wece yi, “Ikuna i na yi mayun da i'ari?”

² Aku Isitifanu danai, “Eɗa atoku a va n azapige, panaka numu, Kashila uza u tsupige u wenike ta kaci ka ne a asu u akaya a tsunu Ibirahi, a'ayin a da wari a uyamba u Masopotamiya kahu u ba u dusuku a Haran.

³ U tonuko yi, “Yanga a uyamba u de, vu asaka atoku a vunu, vu bana a uyamba u da ma wenike vu.” ◇

⁴ Aku u 'yanga a uyamba u aza a Kaldiya u ba u dusuki a uyamba u Haran.

“An tata u ne u kuwai da Kashila ka tuko yi a uyamba u da i'ari ndishi gogo-na vi.

⁵ Shegai u naka yi agadu a uyamba vi ko udeshe u te wa. U yan ta kazuwamgbani n eyi wa naka yi u da, eyi na mmuku n tsikaya n da ma tuwa a kucina ku ne, ko an u wokoi bawu wari n maku a'ayin yi.

⁶ Kashila ka tonuko yi kpm, ‘Kagali ka vunu ka gbasha ta a uyamba u tsumoci. Aza a uyamba vi

---

◇ 7:3 Kag. 12:1.

kpam a ka foro le t̄a cika hal ayen amangatawan-ishi (400).

⁷ Ma yanka t̄a aza a uyamba u ɗa a gbashikai vi mavura. Nala u wura baci, aku a tuw̄a a gbashika mu a asu u na vi.' ◇

⁸ “Kashil̄a ka n̄aka yi kazuwamgbani a ukuna u ukida u kacombi. An Ibrahi matsai Ishaku, aku u kida yi kacombi eyi n a'ayin kulla. Ukuna vi u lya t̄a kelime an Ishaku matsai Yakubu, kpam an Yakubu matsai isheku i tsunu aza ɗa a wokoi aletsu kupa n a re.

⁹ “Shegai an mmuku n Yakubu mi ma takuma vangu u le Isuhu upan, aku a denge yi ubana a uyamba u Masar. Shegai Kashil̄a ka t̄a n eyi,

¹⁰ kpam u wutukp̄a yi a asuvu a upana u ikyamba. Kashil̄a ka n̄aka yi ugboji, kpam u n̄aka yi mapasa ma shinga ara Firi'auna† magono ma aza a Masar. U zuwa yi u lyai tsugono tsu Masar, u zuwa yi kpam u kirana n kuwa ku tsugono.

¹¹ “Kambulu ka cip̄ai a uyamba u Masar n Ka'ana kaɓolo n upana u ikyamba u pige, hal isheku i tsunu a nambai ilikulya.

¹² An Yakubu panai a da ilya i'ya pini a Masar, aku u suki isheku i tsunu ɗe, nwalu n kagit̄a n ɗa la vi.

¹³ Nwalu n le n ire n ɗa Isuhu toɗugboi kaci ka ne ara le, u wenike le kpam ara Firi'auna.

¹⁴ “Aku Isuhu sukunki tata u ne Yakubu u tuw̄a, n atoku a ne gb̄a ama amangatatsunkupa n ama a tawun.

¹⁵ Yakubu gonoi a Masar, nte u kuw̄ai ɗe n isheku i tsunu.

◇ 7:7 Kag. 15:13-14.

16 Aku a purai ikyamba i le a gonuko le a Shekem, a zuwa le a kasaun ka Ibrahi tsilai n ikebe i azurufa* a asu u mmuku n Hamo pini a Shekem vi.

17 “An a'ayin a yain evu a da Kashila ka shadangu kazuwamgbani ka ne ara Ibrahi, aku kakuma ka ama a tsunu ka doki cika a uyamba u Masar,

18 hal a yain magono ma roku uza da bawu u revei Isuhu.

19 Magono ma nala mi ma ryafa ta isheku i tsunu aku u zuwa le a panai ikyamba, hal gbam u zuwai a varangusi mmuku n shili tsara a yain uma wa.

20 “A a'ayin a nala yi a da a matsai Musa, aya la tsulobo tsu de, aku a wo yi a kuwa ku tata u ne uwoto u tatsu.

21 U kana ta a wutukpa yi pini a kuwa ki, pini nala, makere ma kuwa ku Firi'auna ma tsara yi u wo yi yavu maku ma ne hal u gbonguroi.

22 A wenishike yi gba ugboji u aza a Masar, eyi tani vuma da uza u ucira a asu u kadyanshi n manyan ma ne.

23 “An Musa yain ayen amangare, aku u da asaka ve u ba u kondo ama a ne aza a Isara'ila.

24 An u wenei vuma u Masar u roku wa lapa vuma u ne uza u Isara'ila, aku u ba u banga yi u wunai vuma vi.

25 N u dani atoku a ne a ka reve an ara ne da Kashila ka wutukpa le, shegai a reve wa.

26 “An kain ka wansai, u wenei ama a re aza a Isara'ila a ka shilakana, aku u tuwai tsara u wansa le, u danai, ‘Eda ama a na, uza n utoku u da i'ari, nida ya shilakana?’

---

* **7:16** Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Ubanga.

27 “Uza da u gitai n kushulu ki u gamai Musa, u danai, ‘Ya zuwa vu vu woko uzapige n uza u afada a tsunu?’

28 Wata, wuna da va ciga vu wuna mu tyoku da vu wunai vuma u Masar nala nayain vi?’ ◇

29 An Musa panai nala, u sumai u gonoi a uyamba u tsumoci a Midiya, nte u matsai pini de mmuku ma a'ali n re.

30 “An ayen amangare a wurai, aku katsu-
mate ka zuba ka wenikei kaci ka ne ara Musa
a kakamba evu n Masasa ma Sinai. U wenei
katsumate ki a asuvu a katyashi ka akina a asuvu
a maɗanga ma kenu.

31 An u wenei ili i nala yi, uwonvo u kaɗa yi cika,
aku u raɓai evu tsara u wene i'ya mai. Aku u panai
kaɓaɓatsu ka Magono ma Zuba ka tonuko yi,

32 ‘Mpa Kashila ka isheku i vunu, Kashila ka
Ibirahi, n Kashila ka Ishaku, n Kashila ka Yakubu.’
Aku ikyamba i Musa i gitai uje, u fuda gbam kparam
u webele wa.

33 “Magono ma Zuba ma tonuko yi, ‘Fodo akpata
a vunu, kpaci asu u da vari na vi wa ta uwulukpi.

34 Mayun n wene ta mavura ma a ka yanka ama
a va a da a'ari a Masar, n pana ta ma'ika ma le,
kparam n tuwa ta tsara n wauwa le. Tuwa gogo n
suku vu a Masar.’ ◇

35 “Musa da a 'yuwain vi, hal a danai, ‘Ya zuwa
vu vu woko uzapige n uza u afada a tsunu vi?’
Aya Kashila ka suki u woko uzapige n kawauwi n
ubanga u katsumate ka zuba ka ka wenikei kaci ka
ne ara ne a maɗanga mi.

36 U wutukpa le a asuvu a Masar, u yain kparam iryoci n ikunesavu a uyamba u Masar a Mala ma Shilit hal ayen a amangare a kakamba.

37 “Musa na vi da u tonukoi aza a Isara'ila, ‘Kashila ka dangasaka da ta matsumate a asuvu a ama a de tyoku u va.’ ◇

38 U bolomgbonoi ama yi a kakamba. U rongoi de kabolo n isheku i tsunu n katsumate ka zuba ka ka yanka yi kadyanshi a Masasa ma Sinai† mi. Aya kparam u naka yi kadyanshi ka unaka uma a asu u Kashila, aku u tonuko tsu.

39 “Shegai isheku i tsunu a 'yuwan yi upanaka, a 'yuwan yi. A'ari uyan maluwa a gono a Masar.

40 A tonukoi Haruna, ‘Yanka tsu ameli a da a ka tono n atsu. Kpaci Musa da wuta i n atsu a Masar vi tsu reve ili i'ya i gitai n eyi de wa.’ ◇

41 A'ayin a nala yi a da a yain kameli ka ka rotsoi madyondyom. A yanka yi udarakpa, a'ari uyan mazanga a adama a ili i'ya a yain n akere a le.

42 Adama a nala, Kashila ka kpatalaka le kucina, u asaka le a gbashika atala, tyoku da wari ukorongi a asuvu a itagarada i Ntsumate,

‘Eda aza a Isara'ila, i kidaga mu nnama kparam i yanka mu udarakpa a a'ayin a da i rongoi a kakamba ayen amangare wa.

43 I nakai asu u da a ka gbashika Meleki kameli tsupige, hal n kameli ka katala ka de Rafani.

I yain ameli a nala yi i gbashika le. Adama a nala ma tutsuku da ta de a kucina ka uyamba u Babila.’ ◇

◇ 7:37 U.Ml. 18:15. ◇ 7:40 Uwt. 32:1. ◇ 7:43 Emo. 5:25-27.

44 “Caupa isheku i tsunu a'ari t̄a n Katani ka Kavas̄u ka iryoci a kakamba. A yan t̄a ka tyoku d̄a Kashil̄a ka tonukoi Musa yain ka.

45 An ayen ushani a wurai, aku Joshuwa† tonoi n kuvon n iyamba i Awulawa, uyamba u d̄a Kashil̄a ka loko le. A cangai Katani ka Kavas̄u† ki ubana a uyamba u savu vi. Nte k̄ari pini hal utuwa a'ayin a Dawuda magono.

46 Kashil̄a ka pana t̄a kayanyan ka Dawuda. Aku Dawuda folo yi u maka Kashil̄a ka Yakubu Kuwa ku Kashil̄a,

47 shegai Solomo d̄a mai ka.

48 “Gb̄a n nala, Kashil̄a Uza u Ucira Gb̄a u dusuku a kuwa ka ama a mai wa. Tyoku d̄a matsumate ma danai, an u yain kadyanshi ka Magono ma Zuba,

49 ‘Zuba d̄a karatsu ka tsugono tsu va, likimba kpam a asu u d̄a a'ene a va a ka wunvuga. Iacun i kuma ku eni ka kpam ya maka mu?

Ko kpam nte a asu u uwunvuga u va?

50 Mpa n yain ili i na yi gb̄a n akere a va wa?’ ◇

51 “Ed̄a aryagbaji, aza d̄a bawu i'ari n upanaka kpam i 'yuwain Kulu Keri. Ed̄a tyoku u isheku i d̄e u d̄a i'ari aza d̄a a tsu rongo kushulu n Kulu Keri kain dem.

52 A asuvu a ntsumate, matsumate ma eni ma isheku i d̄e i kp̄ad̄ai uwisha? Hal gb̄am a wunusai aza d̄a a danai Uza u Uwulukpi wa t̄a utuwa. Kpam gogo-na i neke d̄e Kawauwi i wuna yi kpam.

53 Ed̄a i wushai Mele a akere a atsumate a zuba, shegai i kp̄ad̄ai ma utono.”

A varq̄sai Isitifanu a wunai

54 An azapige a aza a Yahuda a panai ili i'ya Isitifanu danai, aku a namgbai katsuma cika hal a lumai ajubu a le.

55 Shegai Isitifanu wa ta ushadangi n Kulu Keri, u webelei zuba, aku u wenei tsupige tsu Kashila n Yesu kushani a kukere ku ulyaki ku Kashila.

56 U danai, “Wundyai, n wene ta zuba u kukpai aku n wenei Maku ma Vuma kushani a kukere ku ulyaki ku Kashila!”

57 Aku a salai a palai atsuvu a le, kute-kute a kana yi.

58 A wutukpa yi a uroto u ilyuci a gita yi uvarasa n atali tsara a wuna yi.

Aza da a wenei ukuna vi a zuwusai aminya a le a kapala ka kalobo ka roku uza u kala Shawulu.†

59 An a'ari yi uvarasa, aku u yain kavasu, u danai, “Asheku Yesu, wusha kulu ku va.”

60 Aku u kudangi u salai, “Asheku, kotsu vu kana unyushi u cingi u na a kaci ka le wa.” An u danai nala, aku uma u ne u wutai.

8

1-2 Shawulu da pini kushani wa wundya kpm u wushuki n uwuna u Isitifanu. Aku ama roku aza da a ka tonu Kashila a cidangu yi n a sayi cika.

Shawulu yankai Atoni mavura

A a'ayin a nala yi mavura ma pige ma rukpai a mere ma Atoni a Yesu a Urishelima, aku gba le a wacuwai a asuvu a uyamba u Yahuda n Samariya. Shegai asuki yi alya koshi a wokoi pini a Urishe-lima.

† 7:58 Shawulu: Kala ka vuma u na ka tuwa ta ka wokoi Bulus, kpm u woko ta Katoni ka Yesu ka maci.

³ Shawulu tani u rongoi uyan Atoni yi mavura cika. U uwusai a'uwa a'uwa wa ronuso aka n a'ali, wa ukusa le a kuwa ku a'ali.

Filibu yain kuɓari a Samariya

⁴ Ama ɗa a sumai a asakaɗi Urishelima vi, a rongoi ukyawunsa n a tonusuki ama ukuna u Yesu.

⁵ Filibu* dem banai a ilyuci i pige i roku a uyamba u Samariya, wa tonusuko le ukuna u Kawauwi.

⁶ Aku ama a kyawan yi tsara a pana ili i'ya wa dana, kpaci a wene ta iryoci i'ya u yain.

⁷ U wutukpa ta ityoni i cingi a asuvu a ama ushani. An ityoni i cingi yi i wutaɗi a asuvu a ama yi, aku i kanaɗi isali cika. U tanasaɗi kpam aza ɗa ili i soi ikyamba n awunu ushani.

⁸ Adama a nala ilyuci yi i shadangi n ipeli.

Simo kayain ka adabu

⁹ Vuma roku u ɗa pini uza u kala Simo, uza ɗa wari wa yansa adabu pini a ilyuci yi. Aza a Samariya† a yain majiyan ma ili i'ya u tsu yansa, hal u lapai makamba u danai eyi vuma u pige u ɗa.

¹⁰ Ama a Samariya azapige na mmuku a danai, “Vuma u na uza u ucira u ɗa, u ɗa a ka isa, Ucira u Kashila.”

¹¹ A'ayin ushani Simo wari uyansa adabu n u zuwusi le majiyan, adama a nala u wokoi uza u ucira a asuvu a ilyuci yi.

¹² Shegai an a wushuki n Kadyanshi ka Shinga ka Filibu yain a kaci ka tsugono tsu Kashila n kala

---

* **8:5** Filibu ɗa a ka dansaka pini na vi, aya dem a ka dansaka a 6:5.

ka Yesu Kawauwi, aku a lyuḅugu le gba le aka n a'ali.

¹³ Hal dem Simo vi n kaci ka ne u wushuki dem n kadyanshi ki. An a lyuḅugu yi, aku u kanai utono Filibu. An u wenei tyoku da Filibu wa yansa iryoci n ikunesavu, aku u yain majiyan cika.

¹⁴ An asuki a da a'ari a Urishelima a panai a da aza a Samariya a wushuku de n kadyanshi ki, aku a sukunku le Bituru n Yahaya.

¹⁵ An a rawai, aku a yanka le kvasu tsara a wushi Kulu Keri.

¹⁶ A'ayin a nala yi a lyuḅugu le ta a asuvu a kala ka Yesu Asheku, shegai ko uza u te u le wari u wusha Kulu Keri wa.

¹⁷ Aku Bituru n Yahaya a tafanku le akere, aku Kulu Keri ku cipā le.

¹⁸ An Simo wenei tyoku da a ka nakasa Kulu Keri a asu u utadangusu akere, aku wa ciga u naka le ikebe,

¹⁹ u danai, “Mpa dem naka numu ucun u ucira u nala vi tsara uza da baci dem n tafanki kukere u tsara Kulu Keri.”

²⁰ Shegai Bituru wushunku yi, “Kashila ka wuna vu ta n ikebe i vunu dem! Va wundya n ikebe i'ya va tsara kune ku Kashila?”

²¹ Ko ili i pada vu n manyan ma na wa, kpaci katakasuvu ka vunu ka dere n Kashila wa.

²² She vu kpatala vu asaka tsicingi tsu vunu, vu foli Asheku a cimbusuka vu unyushi u cingi u ili i'ya vu fobusoi a katakasuvu ka vunu.

²³ Kpaci n wene ta vu shadangi n malyon ma cingi, kpam usiri a asuvu a unyushi u cingi.”

²⁴ Simo wushuki, “Yanka numu kvasu, tsara ili i'ya vu danai na vi i gitā na mpa wa.”

25 Bituru n Yahaya a yain kuḅari ku kadyanshi ka Asheku a Samariya, an a kotsoi, aku a gonoi a Urishelima. A lyai kapala n kadyanshi ki ele n a goni a une i'ya a cinḅasai a ure.

Filibu n vuma u Habasha

26 A'ayin a nala yi, katsumate ka zuba ka yankai Filibu kadyanshi, “Yāngā vu toni ubana a ḁaka, vu toni ure u kakamba u ḁa u wutaḁi a Urishelima ubana a Gaza.”

27 U kaḅai ure, eyi a nwalu, u cinai vuma roku kazuwi ka ikebe ka uyamba u Habasha,† kpam kagbashi ka shegai wā tā n tsupige a tsugono tsu Kandakatu Magono, kpam uka ḁa magono ma Habasha mi. A Urishelima ḁa u banai tsaraḁ u lyai kayala.

28 An wa gono a kuwa, aku u dusuki a maringongo ma adoki ma ne, u kukpaḁi tagaraḁa u Ishaya wa yan kaḅeshi.

29 Aku Kulu Keri ku tonukoi Filibu, “Raḁa evu n maringongo ma nala mi.”

30 U sumai u banai asu u ne, u panaka yi wari a kaḅeshi u tagaraḁa u Ishaya matsumate. U wecei vuma vi, “Vu reve ili i'ya wari a kaḅeshi?”

31 U wushunku yi, “Nte tani, she uza roku u ḅanga mu.” Aku u tonukoi Filibu u yuwa maringongo mi u dusuku kaḅolo n eyi.

32 Kaḅon ka tagaraḁa ka wa yan kaḅeshi vi ka na:

“A rono yi yavu macon† ma a ka bana ukida.

---

† 8:27 Kaletsu ka Tsiheline ka yanka tā manyan n ili i'ya i'ari n kalen ka “kagbashi ka a wutukpaḁi asanda.” Caupa ama a tsu yawunsa tā yavu a wutukpaḁi baci agbashi a le asanda a ka yan tā manyan ma le mai.

Tyoku da maku ma kondom ma tsu paɗa bini a ka kidāsa yi baci tsileme tsu ikyamba i ne, nala dem u paɗai.‡

33 A yanka yi uwono hal a kidāga yi ugana n ukuna u da bawu wari dere.

Uza wa la wa yan kpam kadyanshi ka mmuku, na mmuku n tsikaya n ne wa.

Nte tani, kpaci a wuna yi kahu u tsara le.” ◇

34 Vuma vi u tonuko yi, “N folo vu, tonuko mu kalen ka asu ki. A kaci ka yai ka matsumate mi ma yain kadyanshi ki, n kaci ka ne ka wa yan ka, ko gai uza roku u da kau?”

35 Aku Filibu gitai asu u tagarada u nala vi, u yanka yi alabari a Yesu.

36 Ele pini a nwalu a cinai asu u roku n mini. Pini nala, vuma vi u danai, “Mini ma na, ndya ya bishinka vu vu lyuɓugu mu?”

[
37 Filibu danai, “Vu wushuku baci n katakasuvu ka te, ma lyuɓugu vu ta.”

Vuma vi u wushuki. “N wushuku ta n Yesu Kawauwi, Maku ma Kashila.”]§

38 U zuwai a shamkpai maringongo ma adoki mi. Ama a re a le gba a cipai a uwai a asuvu a mini mi, aku u lyuɓugi yi.

39 An a wutai a asuvu a mini mi, Kulu Keri ku Magono ma Zuba ku cangai Filibu. Vuma vi u

‡ 8:32 A asu u nala vi, ncon mi ma ta n tsileme ugadi ugadi. Uza wa fuda ta gbam wa kidasa tsa u yanka kunya bawu u kidai macon mi.

◇ 8:33 Isha. 53:7-8. § 8:37 Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Manyan ma Asuki a'ari n makpanda ma 37 wa.

doku u wene yi wa. Aku u lyai kapala nā nwalu n ne ushadangi n ipeli.

⁴⁰ Filibu wenei kaci ka ne a ilyuci i Azatu. U tambai ilyuci ilyuci n u yanyi kuḅari ku Kadyanshi ka Shinga ka Asheku hal u rawai a Kasariya.

9

Shawulu wokoi Katoni

¹ A'ayin a ḁa Shawulu wari pini a uyanka Atoni a Asheku mavura cika, hal n u dani wa wuna le. Aku u banai a asu u Magono ma Adaraki,

² u folo yi u naka yi ukanikorongi u ubana a agata a Kashila a Damasuka. Tsara u cina baci Atoni a ḁa a wushuki n Ure u Asheku aka ko a'ali, aku u tuwa n ele usiri a Urishelima.

³ Eyi pini a nwalu, hal u yain evu n Damasuka, kute-kute u wenei katyashi ka ucira ka wuta a zuba ka wakana yi ukyawan.

⁴ Aku u rukpai a iyamba u panai kalagatsu ka danai, “Shawulu, Shawulu, ndya i zuwai va yan mu mavura?”

⁵ Shawulu wecikei, “Asheku, ada yai?”

Aku kalagatsu ki ka wushuki, “Mpa Yesu uza ḁa vari a uyan mavura.

⁶ 'Yanga vu uwa a ilyuci yi, a ka tonuko vu ta i'ya va yan.”

⁷ Aza ḁa a ka walaka kabolo ki a fuda a dana ukuna wa, a pana ta kalagatsu ki, shegai a wene uza wa.

⁸ Aku Shawulu 'yangai, shegai an u kukpai a'eshi a ne u wene asu wa. Atoku a ne a ḁa a kana yi kukere a banka yi pini a ilyuci i Damasuka yi.

⁹ U yan t̄a a'ayin a tatsu pini a Damasuka vi bawu u wenei asu, kpam u lya ili wa, u so tani ili wa.

¹⁰ A Damasuka vi katonu ka pini uza u kala Ananiya. Asheku a is̄a yi a asuvu a kuwene, u danai, “Ananiya!”

Aku u wushuki, “Mpa na, Asheku.”

¹¹ Asheku a tonuko yi, “'Yanga vu bana a ure u da a ka is̄a Ure u Karara vu wecike kuwa ku Yahuza. Uza roku da pini uza u Tarsu, uza da a ka is̄a Shawulu. Aya pini wa yan kavasuu.”

¹² N wenike yi t̄a gb̄am kuwene. A asuvu a kuwene ki u wene t̄a vuma da a ka is̄a Ananiya u tafanku yi kukere a kaci tsara u wene asu.”

¹³ Ananiya wushuki, “Asheku, n so t̄a upanasa alabari a vuma u nala vi a ili i cingi i'ya wa yansa aza a uwulukpi a vunu a Urishelima.

¹⁴ Kpam adarakpi a pige a wushunku yi de u kana gb̄a uza da baci dem wa is̄a asuvu a kala ka vunu.”

¹⁵ Asheku a tonuko yi, “Avu gai wala, kpaci aya n dangasai u dansa kala ka va a asu u Awulawa, na ngono n le, kpam n a asu u aza a Isara'ila.

¹⁶ Ma wenike yi t̄a tyoku da wa pana ikyamba adama a kala ka va.”

¹⁷ Ananiya ba u uwai a kuwa ki. U 'yangasai kukere u sawai Shawulu u danai, “Utoku u va, Asheku a da a suku mu; wata, Yesu uza da u wenikei kaci ka ne ara vunu a ure u da vu walai vi. Wa ciga t̄a vu doku vu wene asu, kpam u shadangu vu n Kulu Keri.”

¹⁸ Kute-kute aku ili i roku i rukpai a a'eshi a Shawulu yavu apici, aku u wenei asu. Pini nala, u 'yangai a lyufugu yi.

19 An u lyai ilikulya, aku ucira u ne u gonoi.

Shawulu yain kuɓari a Damasuka

Shawulu yain a'ayin pini a asuvu a Damasuka kaɓolo n Atoni a ɗa a'ari pini vi.

20 A ɓarākpa wa, aku u gitai kuɓari ku kadyanshi ka Kashila a agata a Kashila n u dansi Yesu ɗa Maku ma Kashila.

21 Gba aza ɗa a panaɓa yi a yain majiyan, a danai, “Vuma na vi aya u 'yangasakai Atoni n u yansaki le mavura a Urishelima vi wa? Tuwa ɗa u tuwai tsara u kana le u sirasa u banka le a asu u adarakpi a pige wa ko?”

22 Shegai Shawulu doki ucira u kuɓari, wari a uvurusu atakasuvu a aza a Yahuda aza ɗa a'ari a Damasuka, n u dansi Yesu ɗa Kawauwi.

23 An a yain a'ayin ushani, aza a Yahuda a sheshei a wuna yi.

24 Shegai u panai alabari a ili i'ya a sheshei. A'ari uwundya itsutsu i ilyuci yi kaara n kayin tsara a kana yi a wuna.

25 Pini nala, kayin ka pige aɓangi a ne a zurakpa yi a ilinuku i kasaga ka ilyuci a asuvu a mabana ma pige.

Shawulu banai a Urishelima

26 An Shawulu rawai a Urishelima, u cigai u ɓolomgbono kaci n Atoni yi, shegai a panai uwonvo u ne kpaci a wushuku an eyi katoni ka wa.

27 Shegai Baranaba tuko yi a asu u asuki, u tonuko le tyoku ɗa Shawulu wenei Asheku a ure n tyoku ɗa Asheku a dansai n eyi. N tyoku ɗa kpam u yain kuɓari ku kadyanshi ka Kashila n u dansi kala ka Asheku a Damasuka bawu uwonvo.

28 Asuki yi a wushuki n Shawulu. Pini nala, u dusuki n ele a Urishelima n u tamba asu asu, n u yanyi kuɓari n kala ka Asheku bawu uwonvo.

29 U dansa ta n u yanyi kananamgbani n aza a Yahuda a da a ka pana kaletsu ka Tsiheline, adama a nala, a'ari uzama ure u da a ka wuna yi.

30 An atoku a ne a panai nala, aku a banka yi a Kasariya a tutsuku yi a kpatsu ubana a Tarsu ilyuci i ne.

31 Gba Atoni a da a'ari a uyamba u Yahuda, n u Galili, n u Samariya a tsarai ndishi n shinga. A panai uwonvo u Asheku, a yain ucira, Kulu Keri kpam kari a ugbamatangusu le hal a'ari a udoku kakuma.

Bituru tanasai Iniyasu

32 A'ayin a nala yi, Bituru kyawunsai uyamba vi gba, u ba u kondoi ama a Kashila da a'ari a ilyuci i Lida.

33 Nte a gawunsai pini n vuma roku uza u kala Iniyasu, uza da wari nvain na mballa n tsuwunu hal ayen kulla.

34 Aku Bituru tonuko yi, “Iniyasu, Yesu Kawauwi tanasa vu de, 'yanga vu katala kajiba ka vunu.” Kute-kute u 'yanga.

35 Gba aza a Lida n aza a uyamba a Sarana a wenei vuma da a tanasai vi, pini nala, a kpatalai a asu u Asheku.

Bituru 'yangaasai Dokas a ukpa

36 Uka roku da pini a Japa uza u kala Tabita; wata, Dokas* n Tsiheline, uka vi katoni ka. U naka

---

* **9:36** Kala ka Tabita n Tsi'arama, n Dokas n Tsiheline gba kalen ka le ka te, kpam ka “maren.”

tà kaci ka ne a asu u manyan ma maci n u ɓangi aza a unambi.

³⁷ A'ayin a nala yi a ɗa u yain maɓalā aku u kuwai. Pini nala, a sumbā yi a vakunku yi a kunukuzuba.

³⁸ An Atoni yi a panai alabari cina Bituru pini a Lida evu n Japa, aku a suki ama a re a ba a foli yi a danai, “Tuwā gogo.”

³⁹ Bituru lazai kaɓolo n ele. An a rawai, aku a banka yi a kunukuzuba ki. Nrānā n shamgbai evu n eyi a ka sa, kpam a ka wenishike yi ntogo n aminya a ɗa Dokas yanka le cina eyi n uma.

⁴⁰ Bituru wutukpā le a ulanga, aku u kudangi u yain kvasu. U kpatalai a asu u kakushe ki u danai, “Tabita, 'yangā.” Aku u kukpai a'eshi, an u wenei Bituru, u 'yangāi u dusuki.

⁴¹ Bituru kanā yi kukere u ɓangā yi tsarā u 'yangā. Aku u isāi Atoni yi nā nrānā mi gba, u nakā le n eyi n uma.

⁴² Alabari yi a tamburai gbā a uyamba u Japa, kpam ama a wushuki n Asheku.

⁴³ Bituru dusuki a Japa a'ayin ushani, a kuwa ku uza u manyan ma ikpan uza u kala Simo.

10

Koniliyu isāi Bituru

¹ A yan tā vuma roku a ilyuci i Kasariya uza u kala Koniliyu, katigi ka a asuvu a kaɓolo ka soje ka a ka isā Kaɓolo ka Asoje a Italiya.

² Vuma u maci u ɗa, u tsu rongo tā ulyasāka Kashilā kayala a'ayin dem. Nala dem aza ɗa a'ari a kuwa ku ne. U tsu nakāsā tā aza a unambi kune, n u yansi kvasu ubana a asu u Kashilā.

³ Kain ka te, evu n ulapa u uwule u tatsu u kaara, aku u wenei katsumate ka zuba a asuvu a kuwene ka tuwaj ka tonuko yi, “Koniliyu.”

⁴ Koniliyu wa wundya yi tuntun u wonvo. U wecei katsumate ki, “Ndya yi, Asheku?”

Aku u wushuki, “Kashila ka wushuku ta kavasuka va yansa ubana ara ne, kpam u reve ta n kune ku va yansaka aza a unambi.”

⁵ Suku ama roku ubana a ilyuci i Japa a ba a isa vuma roku uza u kala Simo, uza da dem a tsu isa Bituru.

⁶ Aya pini wa rongon vuma roku uza da dem a tsu isa Simo, vuma vi manyan ma ikpan ma wa yansa. Kuwa ku ne evu n kushiva da kari.”

⁷ An katsumate ki ka lazai, aku Koniliyu isai agbashi a ne a re n kasoje ka roku, uza da wa tono Kashila a asuvu aza da a ka yansaka yi manyan kain dem.

⁸ Aku u tonuko le gba ili i'ya i gitai, pini nala, u suku le a Japa.

Bituru wenei kuwene

⁹ An kain ka wansai, n kaara a kaci ele a asuvu a nwalu, cina a yain evu n ilyuci yi, aku Bituru yuwaj a zuba u kunu u yain kavasuka.

¹⁰ Pini nala, kambulu ka kana yi, ele pini a ufo buso ilikulya yi, aku u wenei kuwene.

¹¹ U wenei zuba u kukpai aku ili i roku yavu kunya ku pige ku ngan n nishi ubarakpi a ka cipuka ka utuwa a iyamba.

12 A kunya ki gb̄a icun i nnama n da māri n a'ene a nishi n̄a n da ma kabur̄a n̄a nnu n da māri pini.*

13 Aku u panai kalaḡatsu ka danai, “Bituru, 'yanga vu kida vu takuma.”

14 Shegai Bituru wushuki, “A'a, Magono ma Zuba, kotsu n takuma ili i'ya bawu a wulukpei ko kpm̄a i'ya i'ari n icadi i'ya Mele ma tsunu ma b̄ishinka tsu utakuma wa.”

15 Aku u doki u panai kalaḡatsu ki upana u ire, “Kotsu vu isa ili i'ya Kashil̄a ka wulukpei, ili i'ya bawu i'ari uwulukpi wa.”

16 An ukuna u nala u git̄ai hal kutatsu, kute-kute aku a bidyai kunya ki ugono a zuba.

17 Bituru pini a kadambula ka kalen ka kuwene ku nala ki, aku ama da Koniliyu suki vi a rawai a utsutsu, cina a wecike de kuwa ku Simo ki.

18 A danai, “Azakuwa,” aku a wecikei ko nte Simo uza da a ka isa Bituru vi wāri pini.

19 Eyi pini a uyawunsa a kaci ka kuwene ka u wenei vi, aku Kulu Keri ku tonuko yi, “Ama a tatsu da la a ka bolo vu.

20 Cip̄a vu tono le. Kotsu vu yain mal̄al̄a wa, kpaci mpa n suku le.”

21 Bituru cip̄ai u cinai ama yi, u danai, “Mpa ya bolo. Nda ya boluko mu n i'ya?”

22 A danai, “Katigi ka aza a Roma, uza u kala Koniliyu aya u suku tsu. Vuma maci u da, uza da u tsu rongo a ulyaka Kashil̄a kayala, uza da kpm̄a gb̄a aza a Yahuda a ka nak̄a karinga. Katsumate

---

* **10:12** A asuvu a kunya ki nnama n roku n da pini n da aza a Yahuda a tsu takuma kpm̄a n̄a n da bawu a tsu takuma adama a Mele.

ka zuba ka k̄ari uwulukpi ka ka tonuko yi u isā vu vu bana ara ne tsar̄a u pana i'ya va dana.”

²³ Pini nala, Bituru uwai n ele a asuvu a kuwa, u nākā le asu u ḍa a ka wansa.

Bituru banai a kuwa ku Koniliyu

An kain ka wansai, Bituru, kaḅolo n Atoni a roku aza a Japa, a wutāi a lazai kaḅolo n aza ḍa Koniliyu suki vi.

²⁴ An kain ka doki ka wansai, aku a uwai a Kasariya. Alya Koniliyu wāri a uvana hal gb̄am u libanai amaci a ne n aje a ne.

²⁵ Bituru n u uwi a kuwa ki, aku Koniliyu ryabusa yi, u rukpāi a kapala ka ne u lyaka yi kayala.

²⁶ Aku Bituru 'yāngasā yi u tonuko yi, “'Yānga, mpa dem vuma ḍa.”

²⁷ An Bituru wāri kadyanshi n eyi, aku u uwai u cinai kakumā ka ama ushani.

²⁸ U tonuko le, “Eḍā n kaci ka ḍe i reve tā u gan uza u Yahuda u gawan kaci ko kpam u ba u kondo Kawulawa wa. Shegai Kashilā ka wenike mu tā u da, kotsu n isā uza roku uza u ashindā wa.

²⁹ Adama a nala, an i isā mu n 'yuwan utuwā wa. Gogo-na ma ciga n pana ili i'ya ya isākā mu vi.”

³⁰ Koniliyu wushuki, “A'ayin a nishi a ḍa a wurai dere n gogo-na naha, a ulapa u uwule u tatsu u kaara an māri a uyan kvasu, aku vuma roku u tuwā mu n aminya a eri a ulaḍa u shamgbai a kapala ka vā.

³¹ U danai, ‘Koniliyu, a wushuku ḍe kvasu ka vunu, kpam kune ku va neshe aza a unambi yi ku woko ḍe ili i uciḅusa a asu u Kashilā.

³² Adama a nala she vu suku a ubana a Japa a ba a isa Simo uza da a ka isa Bituru. Aya pini u cipai a kuwa ku Simo uza u manyan ma ikpan, uza da wa rongo evu n kushiva.’

³³ Da i zuwai n suki ama n maloko a isa vu vi, kpmam u gan ta an vu tuwai. Gogo-na atsa na gba tsunu tsu bolomgbonoi a asu u te tsara tsu pana ili i'ya Asheku a tonuko vu vu tonuko tsu.”

Bituru dansai a kuwa ku Koniliyu

³⁴ Pini nala, Bituru gitai kadyanshi, “Mayun da, n reve ta Kashila kari n kudfyangi wa.

³⁵ Shegai u wushi gba ama da a ka pana yi uwonvo, n a yanyi ili i'ya wa ciga, a asuvu a kaletsu dem.

³⁶ I reve ta n akani a da Kashila ka sukunki aza a Isara'ila, n a tonusuki le alabari a kayanyan ka ndishi n shinga a asu u Yesu Kawauwi. Aya kpmam Asheku a ama gba.

³⁷ I reve ta n ili i'ya i gitai a uyamba u Yahuda, an Yahaya danai a lyubuƙu ko ya wa. Kpmam a Galili da ukuna u na vi u gitai.

³⁸ I reve ta Kashila ka ka nakai Yesu uza u Nazara tsupige, Kulu Keri ka ta n eyi, kpmam wa ta n ucira cika. U tamba ta n u yansi ukuna u shinga, n u tanasi aza da Kalapansi ka 'yanki, kpmam Kashila ka ta n eyi.

³⁹ “Atsa tsu wenei ukuna u da u gitai n eyi a uyamba u Yahuda, n Urishelima. Alya a wuna yi a mawandamgbani.

⁴⁰ Shegai Kashila ka 'yangasa yi a kain ka tatsu, kpmam u zuwa yi u wenike kaci ka ne a asu u ama.

⁴¹ U wenike kaci ka ne a asu u ama gba wa, shegai ara tsunu; wata, aṣu aza ḁa Kashilā ka ḁangasai caupa, tsarā tsu woko aza ḁa a wenei ukuna vi. Aṣa aza ḁa tsu lyai kpam tsu soi kaḁolo n eyi an u 'yangai a ukpa.

⁴² Kpam u tonuko tsu tsu yanka ama kuḁari, tsu tonuko le Yesu ḁa Kashilā ka ḁangasai u yanka aza uma n akushe afada.

⁴³ Gba ntsumate n yan ta kadyanshi ka ne a danai, 'Gba uza ḁa baci u wushuki n kala ka ne, a ka cimbusuka yi ta unyushi u cingi u ne.' "

Awulawa a tsarai Kulu Keri

⁴⁴ Bituru pini a kadyanshi ki, aku Kulu Keri ku cipai a kaci ka aza ḁa a ka panaka yi vi.

⁴⁵ Aku aza a Yahuda a ḁa a'ari Atoni a asuvu a aza ḁa a tuwai n Bituru vi, a yain majiyan an a wenei dem Awulawa a wushai kune ku Kulu Keri ki.

⁴⁶ Kpaci a panaka le ta a ka dansa n aletsu a roku, n a cikpali Kashilā.

Pini nala, Bituru danai,

⁴⁷ "Awulawa a na yi dem a wusha ta Kulu Keri tyoku ḁa aṣu tsu wushai. Uza wa la wa bishinka a lyuḁugu le wa."

⁴⁸ Aku u zuwai a lyuḁugu le a asuvu a kala ka Yesu Kawauwi. Pini nala, a folo yi u doku u yain a'ayin n ele.

11

Bituru gonoi a Urishelima

¹ Asuki yi n Atoni a ḁa a'ari a Yahuda a panai alabari a ḁa Awulawa a wushai kadyanshi ka Kashilā.

² Shegai an Bituru gonoi a Urishelima, aku Atoni a roku aza ḏa a'ari aza a Yahuda a yanka yi kushulu.

³ A danai, “Nɗya i zuwai vu banai a asu u Awulawa, hal vu lyai kaḅolo n ele?”

⁴ Aku Bituru tonuko le ili i'ya i gitai.

⁵ U danai, “Kain ka te a Japa, tyoku ḏa mari a kavasu aku n wenei kuwene. N wenei ili i roku yavu kunya ku pige ku ngan n nishi ubarakpi a ka cipuka ka utuwa a iyamba, hal ku rawai evu na mpa.

⁶ An n weḅelei kunya ki mai n wenei gba icun i nnama n kenu, na nnama n mete, n ili i nkaḅuru, na nnu.

⁷ Aku n panai kalagatsu ka danai, ‘Bituru, 'yanga vu kiḏa vu takuma.’

⁸ “Pini nala, n wushuki, ‘Ko kenu, Magono ma Zuba, ili i'ya bawu i'ari uwulukpi, ko i icadi i'ya Mele ma tsunu ma bishinka tsu utakuma kotsu i uwa a unḡ u va wa.’

⁹ “Shegai kalagatsu ka ka wutai a zuba vi ka doki ka danai ukuna u ire, ‘Kotsu vu isa ili i'ya Kashila ka wulukpei, ili i'ya bawu i'ari uwulukpi wa.’

¹⁰ Kutatsu ka a yain nala kahu a canga ili yi ubana a zuba.

¹¹ “Derere u ukuna vi u ḏa ama a tatsu a ḏa a suki a Kasariya a rawai a kuwa ka mari vi.

¹² Aku Kulu Keri ku tonuko mu n toni le kpm n dambula an a wokoi Awulawa wa. Atoku a va ama a teli a na yi alya a soku mu, hal tsu uwai a kuwa ku uza ḏa u suku le vi.

¹³ U tonuko tsu kpm tyoku ḏa u wenei katsu-mate ka zuba ka shamgai a kuwa ku ne ka tonuko

yi, 'Suku a ba a isa Simo uza da a ka isa Bituru a Japa.

¹⁴ Aya wa tonuko vu tyoku da avu n kuwa ku vunu gba ya tsara iwauwi.'

¹⁵ "Kadyanshi ka n gita le uyanka, aku Kulu Keri ku cipai ara le dere tyoku da ku cipa tsu a kagita.

¹⁶ Pini nala, aku n cipai an kadyanshi ka Kashila ka danai, 'Yahaya gai n mini ma u lyubugusi, shegai eda Kashila ka lyubugu da ta n Kulu Keri.'

¹⁷ An u wokoi Kashila ka yanka le kune derere tyoku da u yanka tsu a'ayin a da tsu wushuki n Yesu Asheku Kawauwi, ya mpa n bishinka Kashila?"

¹⁸ An a panai nala aku a nambai ili i'ya a ka dana, pini nala, a kana ucikpala Kashila a danai, "Gogo-na dem Kashila ka wushuku de Awulawa a kpatala utuwa ara ne, kpam u ne le de uma."

Atoni a Antakiya

¹⁹ An Isitifanu kuwai, aku a gitai uyan Atoni yi mavura, hal a wacuwai ubana a mbari. A rawa ta a Finisiya n Sayipuru n Antakiya u Suriya. A yain kuɓari ku Kadyanshi ka Shinga ka Kashila, shegai aza a Yahuda a da a yankai kuɓari ki koshi.

²⁰ Asuvu a Atoni a da a wacuwai vi aza roku a wutai a Sayipuru n Sirani a banai a Antakiya, a kana uyanka Awulawa Kadyanshi ka Shinga ka Yesu Asheku.

²¹ Ucira u Asheku wa ta kabolo n ele, hal ama ushani a wushuki a kpatalai asu u Asheku.

²² An Atoni a da a'ari a Urishelima a panai ili i'ya i gitai a Antakiya, a suki Baranaba ubana de.

²³⁻²⁴ Vuma u maci da uza da wari ushadangi n Kulu Keri kpam u pityanangi. An u rawai u wenei

ukuna u shinga u ḁa Kashila ka yanka le, u yain ipeli cika. Aku u rono le atsuvu a pityanangu n Asheku n katakasuvu ka le ubana. Ama ushani a doku ṭa a kpatalai ubana a asu u Asheku.

²⁵ Pini nala, Baranaba banai a Tarsu uzama Shawulu.

²⁶ An u wene yi, aku u tuko yi a Antakiya. Ama a re a le gba a shamgbai pini n Atoni yi hal kayen ka te dere, n a wenishiki kakuma ka ama. A Antakiya ḁa a gitai u'isa atoni a Yesu n kala ka Aza a Kirisiti.†

²⁷ A'ayin a na yi a ḁa ntsumate n roku n wutaṭa a Urishelima a banai a Antakiya.

²⁸ Uza u te a asuvu a le uza u kala Agaba u 'yangai u yain kadyanshi n ucira u Kulu Keri u danai, “A ka tuwa ṭa a yain kambulu ka pige a likimba gba.” (A'ayin a ḁa Kaladiyu wa lya tsugono tsu Roma ḁa udani u na vi u shadangi.)

²⁹ A'ayin a nala yi, Atoni a sukunku ṭa atoku a le a ḁa a'ari a Yahuda kune. Ya dem suki utyoku u ucira u ne.

³⁰ Nala a yain a sukunki nkoshi ma atoni a Yahuda kune a akere a Baranaba n Shawulu.

12

Bituru a kuwa ku a'ali

¹ A'ayin a nala yi a ḁa Hiridu Agaripa magono u gitai uforo ama a Kashila.

² Hal gbam u zuwai a kapamgbanai kaci ka Yakubu utoku u Yahaya n burundu.

³ An u wenei aza a Yahuda a panai kayanyan ka ili i'ya u yain, aku u kanaṭa dem Bituru. A'ayin a Ulya u Ilikulya i'ya i Nambai Yisti† ḁa ukuna vi u gitai.

⁴ An u kaṅa yi, aku u gidaku yi a kuwa ku a'ali. U naṅangu yi a akere a asoje a nishi a nishi hal asu kunishi a wundi yi, tsara a kotso baci Abiki yi, u tuko yi a kapala ka ama u yanka yi afada.

⁵ A'ayin a da Bituru wari pini a kuwa ku a'ali ki, aku ama a Kashila a'ari uyan kvasu adama a ne.

Katsumate ka zuba ka wauwai Bituru

⁶ N kayin ka Hiridu wa yawunsa kain ka wansa baci u wutukpa yi tsara u yanka yi afada yi, Bituru wari alavu a mere ma asoje a re usiri n ikani i re. Kpam asoje a re aza da a ka wundya kuwa ki kushani a utsutsu.

⁷ Kute-kute aku katsumate ka zuba ka Magono ma Zuba ka wenikei kaci ka ne ara ne, aku katyashi ka wakanai kunu ki. Aku katsumate ki ka sawai Bituru a ikengi u 'yangaṣa yi u danai, “Yanga gogo!” Pini nala, ikani yi i saruwai.

⁸ Katsumate ki ka tonuko yi, “Uka matogo n akpata a vunu.” Aku u yain nala. U tonuko yi kpam, “Wambana kunya ku vunu, vu tono mu.”

⁹ Aku u wutai u tono yi, kpam u reve an ili i'ya katsumate ki ka yan vi mayun da wa, eyi n u dani kuwene ka a ka wenike yi.

¹⁰ An a wurai asoje a da a ka wundya kuwa ki aza a kagita n aza a ire, aku a rawai a utsutsu u urim, utsutsu u uwa a ilyuci yi. Aku utsutsu vi u giduwai n kaci ka ne, aku a wutai. An a rawai a nsandu ma ure, kute-kute katsumate ki ka asaka yi.

Bituru gonoi asu u aza a ne

¹¹ Pini nala, ugboji u Bituru u gono yi, u danai, “Gogo-na n reve ta Magono ma Zuba ma ma suki katsumate ka zuba ka ne tsara u wauwa mu a

kukere ku Hiridu, n ukuna u cingi u ɗa aza a Yahuda a fobusoi a kaci ka va.”

¹² An u revei nala, aku u banai a kuwa ku Meri mma u Yahaya uza ɗa kpam dem a ka isa Marku, a asu u ɗa ama ushani a ɓolomgbonoi a'ari uyan kavasu.

¹³ An u kuɗai utsutsu u danai aza a kuwa, aku kagbashi ka kari makere uza u kala Ruda tuwai tsara u wene ko yayi.

¹⁴ An u revei kalagatsu ka Bituru ka, u giduwa kpam utsutsu vi wa adama a mazanga, aku u gonoi a asuvu a kuwa n ilyadi, u danai, “Bituru ɗa pini kushani a utsutsu u kuwa.”

¹⁵ A danai, “Ijan i'ya vu?” Eyi tani u matsai n u dansi aya. Aku a danai, “Yan maken wa, katsumate ka ne ka!”*

¹⁶ Bituru gai lyai kapala n ukudusa utsutsu vi, aku a giduwai a wene yi, a yain majiyan cika.

¹⁷ U yanka le iryoci n kukere u da a pada bini. U tonuko le tyoku ɗa Magono ma Zuba ma wutukpa yi a kuwa ku a'ali. U doki u tonuko le, “Tonukoi Yakubu n Atoni a ɗa a buwai ukuna vi.” Aku u yangai u banai a asu u roku.

¹⁸ An kain ka wansai, ugiruwu u kenu u ɗa asoje yi a giruwai wa, adama a ili i'ya i gitai n Bituru.

¹⁹ An Hiridu zama yi bawu u wene yi. Aku u wecisei asoje a ɗa a ka wundya yi vi. Pini nala, u zuwai a wuna le.

Ukpa u Hiridu

---

* **12:15** A a'ayin a nala yi, ama roku a bidya ta Kashila ka tsu suku ta atsumate a ne a kirana n vuma dem, kpam katsumate ki ka tsu tuwa ta a asu u vuma vi yavu vuma ɗa.

An nala u wurai, Hiridu 'yaṅgai a Yahuda ubana a Kasariya u yain a'ayin de.

²⁰ A'ayin a nala yi, Hiridu wa ta n upan u ama a Taya n Sida. Shegai an a ka ciga ilikulya a asu u tsugono tsu Hiridu, aku a tuwai ara ne n katakasuvu ka te. A boloi ubolomgbono u kaci u Bilasutu kagbashi ka ka kirana n kunu ku magono, a zamai ndishi n shinga.

²¹ Kain ka te an a foḅusoi, aku Hiridu ukai aminya a tsugono u dusuki a karatsu ka tsugono, u yanka le kadyanshi.

²² An kakuma ka ama ki ka panai, aku a 'yaṅasai alaḡatsu a le a danai, “Kaḡatsu ka kashila ka roku ka na vi, ka vuma ka wa.”

²³ Kute-kute, aku katsumate ka zuba ka Magono ma Zuba ka gbasha yi, kpaci u bidiga ta kaci ka ne tsupige aku u 'yuwain unaka Kashila tsupige. Pini nala, azun a katsuma a gita yi utakuma hal u kuwai.

Atoni a doki ushani

²⁴ Kadyanshi ka Kashila kpam kari a ulya kapala n ka tamburi.

²⁵ An Baranaba n Shawulu a kotsoi manyan ma a naka le a Urishelima, aku a gonoi a Antakiya kaḅolo n Yahaya Marku.

13

A suki Baranaba n Shawulu

¹ A asuvu a Atoni a da a'ari a Antakiya vi, ntsu-mate n da pini hal n awenishiki; wata, Baranaba, n Saminu uza da a ka isa “Uza u Dan,” n Lusiya uza da u wutai a Sirani, n Manayan, uza da u gbonguroi kaḅolo n Hiridu Antiba, n Shawulu.

² Kain ka te, tyoku da ama a na a'ari ulyaka Magono ma Zuba kayala n a yanyi kakuli, Kulu Keri ku danai, "Takpa numu Baranaba n Shawulu adama a manyan ma n isa le n ma."

³ An a doki a yain kakuli n kvasu, aku a taɗanki Baranaba n Shawulu akere a tutsuku le a kana ure.

Baranaba n Shawulu a banai a Sayipuru

⁴ An Kulu Keri ku suki Baranaba n Shawulu a banai a Salusiya, a uwai a kpatsu ubana a uyamba u mere ma mini u Sayipuru. ⁵ An a rawai a ilyuci i Salami, a yain kuɓari ku kadyanshi ka Kashila a agata a Kashila a aza a Yahuda. Yahaya Marku dem bana ta kaɓolo n ele wa ɓanga le.

⁶ An a kyawunsai uyamba vi gba hal ubana a ilyuci i Pafasu. Aku a gawunsai n uza u Yahuda u roku uza u adabu uza u kala Bara-Yesu. Eyi matsumate ma kaɓan ma,

⁷ uza da wari kaɓolo n gomuna Sarajiya Bulus. Gomuna vi vuma da uza u ugboji. U libana le a bana ara ne, kpaci wa ciga ta u pana kadyanshi ka Kashila.

⁸ Shegai Alimasu uza u adabu vi u ɓolomgbono kaci n ele wa. (Alimasu da a ka isa Bara-Yesu vi n Tsiheline.) Wa ciga a kpatala ugboji u gomuna vi tsara u pityanangu wa.

⁹ Shegai Shawulu, uza da a ka isa Bulus, ushadangi n Kulu Keri aku ku tonoi n eyi, u wundyanai Alimasu, u danai,

¹⁰ "Avu maku ma Kalapansi uza u tsilala n i'ya i'ari i maci! Vu shadangu ta n tsukunu n ulapanasa. Va asaka unangasa ire i shinga i Magono ma Zuba wa?"

¹¹ Gogo-na asuvu a upan u Kashilā a ka rukpa ta a kaci ka vunu, va rumbānā ta, ubana a'ayin kenu va wene asu wa.”

Kute-kute karimbi ka kimba yi a'eshi, aku u kana upapa wa bolo uza da wa kana yi kukere.

¹² An gomuna wenei ili i'ya i gitai, aku u wushuki, u yain majiyan ma uwenishike u Asheku.

Bulus n Baranaba a Antakiya u Bisidiya

¹³ Bulus n atoku a nwalu a ne a asakai ilyuci i Pafasu a uwai a kpatsu ubana a uyamba u Bamafiliya. An a rawai a ilyuci i Paraga, a wutai a kpatsu ki, aku Yahaya Marku asaka le u gonoi a Urishelima.

¹⁴ Shegai Bulus n Baranaba a 'yangai a Paraga a lyai kapala a banai a Antakiya* u uyamba u Bisidiya.

Kain ka Ashibi a uwai a kagata ka Kashila a dusuki.

¹⁵ An a yain kaneshi a itagarada i Mele ma Musa n i Ntsumate, aku azapige a kagata ka Kashila a suki a tonuko le, “Atoku, i'a baci n kadyanshi ka kuɓari ku ya doku ama, she i yain.”

¹⁶ Bulus 'yangai u yanka le iryoci n kukere a pada bini, u danai, “Aza a Isara'ila n Awulawa a da a ka lyaka Kashila kayala, panaaka numu!

¹⁷ Kashila ka aza a Isara'ila ka dangasai isheku i tsunu, u zuwai a yain kakuma a'ayin a da a rongoi

---

* **13:14** Ilyuci i re i'ya pini i'ya a ka isa Antakiya. I naha yi a kaɓon ka Bisidiya ka i'ari, i ire yi kpam a kaɓon ka Suriya ka i'ari a asu u da Baranaba n Shawulu a'ari a ka rongo. Asuki 11:19-13:1.

a uyamba u Masar. N ucira u pige u ne u da u wutukpa le pini a uyamba vi.

18 U kawunki n ele hal ayen amangare a kakamba.†

19 U wusai uyamba u aletsu a shindere a Ka'ana, aku u nakai u da ama a ne u wokoi agadu a le.

20 Nala gita ta a asuvu a ayen amangatawanishi n amangarenkupa (450).

“U naka le aza a afada, kpam a rongoi pini hal ubana a'ayin a Sama'ila† matsumate.

21 Shegai aza a Isara'ila a zamai a naka le magono, aku Kashila ka naka le Shawulu maku ma Kishu uza u kagali ka Bayami† u lyai tsugono.

22 An Kashila ka takpa yi tsugono, u zuwai Dawuda. Kashila ka yain kadyanshi a kaci ka Dawuda, u danai, ‘N tsa de Dawuda maku ma Yese, vuma da uza da u tsu zuwa katakasuvu ka va ka rongo n ipeli, kpaci wa yan ta gba ili i'ya ma ciga yi u yain.’

23 “Kashila ka yain kazuwamgbani a asuvu a kagali ka vuma nala vi u zuwai Kawauwi ka aza a Isara'ila ka wuta pini. Kpam Yesu da.

24 Shegai kahu Yesu tuwa, Yahaya rongo ta utonusuko ama a kpatala a lyubugu le. ◇

25 An Yahaya yain evu n ukotso manyan ma ne, u wecikei, ‘Ya wundya mpa Kawauwi ki? Mpa Kawauwi ki wa. Kawauwi ki ka ta a utuwa, mpa n rasta gbam ma surukpa isirikatsu i akpata a ne wa.’ ◇

† 13:18 Ure u roku u da a ka fuda a ka reve udani u Tsiheline pini na u da “Kashila ka kirana ta n ele hal ayen amangare a kakamba.”

◇ 13:24 Mak. 1:4; Luk. 3:3. ◇ 13:25 Mak. 1:7; Luk. 3:16.

²⁶ Ama a va, efa aza da i'ari a kagali ka Ibrahi, n adfa Awulawa a da a ka naka Kashila karinga, panai na! Atsa Kashila ka sukunki akani a iwauwi yi.

²⁷ Azapige a aza a Urishelima n ama a le a reve an Yesu da Kawauwi ka mayun ki wa. A reve dem an aya nsumate n korongi a kaci ka ne kpam a tsu yansa kaneshi Ashibi dem vi wa. Shegai kadyanshi ka a yain a kaci ka ne ka shadangu ta an a kidaga yi ugana u ukpa.

²⁸⁻²⁹ A yan ta dere ili i'ya tagarada u Kashila u danai. Ko an u wokoi a tsara unyushi u da a ka wuna yi wa, gba n nala a tonukoi Bilatu Gomuna u wandamgbana yi.

“An u kuwai, aku a cipuka yi a mawandamgbani mi a uka yi a kasaun.

³⁰ Shegai Kashila ka 'yangasa yi ta a ukpa!

³¹ A'ayin a nala yi, u wenishike ta kaci ka ne a asu u atoni a ne aza da a yansai nwalu kabolo a Galili hal ubana a Urishelima. Gogo-na alya a ka tonusuko ama a tsunu ukuna u ne.

³²⁻³³ “Kpam atsa na tsu tuko da Kadyanshi ka Shinga: ili i'ya Kashila ka yain kazuwamgbani wa yanka akaya a tsunu i'ya gai la vi. Gogo-na u yanka tsu ta i'ya atsu aza da tsari mmuku n tsikaya n ne a'ayin a da u 'yangasai Yesu a ukpa. A korongu ta ukuna u na vi a tagarada u Ishipa u ire:

“‘Ada Maku ma va,
ara n woko ta Tata u vunu.’ ◇

³⁴ “Kashilā ka 'yangasa tā Yesu a ukpa kpm wa asaka ikyamba i ne i shama wa, dere tyoku da u danai:

‘Ma zuwuka vu tā unā u shinga u uwulukpi u da n da ma zuwuka Dawuda.’ ◇

³⁵ “A korongu tā a Ushipa u roku:

‘Va asaka Uza u Uwulukpi u vunu u shama wa.’ ◇

³⁶ “A'ayin a da Dawuda wari n uma, u panaka tā Kashilā. An u tuwa u kuwai, aku a cidangu yi a asu u asaun a akaya a ne, ikyamba i ne kpm i shamai.

³⁷ Shegai Kashilā ka 'yangasa tā Yesu a ukpa kpm ikyamba i ne i shama wa.

³⁸⁻³⁹ “Ama a va, zuwai atsuvu mai a ili i'ya tsa tono: adama a ili i'ya Yesu yain, i'ya i zuwai tsu tsarai ucimbusa u unyushi u cingi gogo-na. Mele ma Musa ma fuda ma gonuko da i woko dere wa. Shegai adama a Yesu, uza da baci dem u wushuki wa woko ta dere.

⁴⁰ Kiranai, kawa ili i'ya nsumate n korongi ya gitā tā n ada. A dana tā:

⁴¹ “ ‘Panai na, aza a majari, i shadangi n majiyan i kuwa!

Kpaci ma yan tā manyan ma roku a a'ayin a de, manyan ma ya kpa da uwushuku n ma, ko uza roku u tonuko da baci tani.’ ” ◇

⁴²⁻⁴³ Wuta da Bulus n Baranaba a ka wuta a kagata ka Kashilā ki, aku aza a Yahuda n Awulawa ushani aza da a ka lyaka Kashilā kayala a tono le. Pini nala, Bulus n Baranaba a'ari le ugbamatan-gusu asuvu a lyai kelime n uwushukusu n ukuna u shinga u Kashilā. Aku ama yi a folo le a doku a

yain kadyanshi a kaci ka ili i na yi n Ashibi a ɗa a ka tuwā.

Aza a Yahuda a 'yuwain Kadyanshi ka Shinga

⁴⁴ An Ashibi a kyawain, ama a ilyuci yi ushani a tuwā ta a pana kadyanshi ka Kashilā.

⁴⁵ An aza a Yahuda a wenei kakuma ka ama ki, a yan ta malyon cika. A wishai Bulus kpam a 'yuwain ili i'ya u danai.

⁴⁶ Aku Bulus n Baranaba a dansai karara bawu uwonvo, a danai, “Eɗa u kanai tsu gitā uyanka kuɓari ku kadyanshi ka Kashilā, shegai i 'yuwain ka uwusha. Nala u wenike ta an bawu i ratsai i wushi uma u ɗa bawu wari n utyoku. Adama a nala, tsa asaka ɗa ta aku tsu bana a asu u Awulawa.

⁴⁷ Ili i'ya Kashilā ka tonuko tsu tsu yain i'ya na: ‘N zuwa ta vu woko katyashi a asu u Awulawa, tsara vu tuko iwauwi hal ubana likimba gba.’ ” ◇

⁴⁸ An Awulawa a panai nala, a pana ta kayanyan aku a cikpalai kadyanshi ka Asheku. Aza ɗa a dangasai adama a uma u ɗa bawu wari n utyoku a wushuku ta n Asheku.

⁴⁹ Pini nala, kadyanshi ka Asheku ka tamburai ko nte wa a ubongu vi.

⁵⁰ Aku aza a Yahuda a banai a asu u azapige a roku a ilyuci yi n aka a ɗa a ka naka tsupige. A zuwa le a 'yuwain Bulus n Baranaba, aku a gitā le mavura hal a loko le a kaɓon ka uyamba ki.

⁵¹ Aku Bulus n Baranaba a kapatsai kabuta ka a'ene a le adama u woko iryoci a kaci ka aza a ilyuci yi, pini nala, a lazai ubana a ilyuci i Ikaniya.

⁵² Shegai atoni a Antakiya yi a woko ta n mazanga kpam ushadangi n Kulu Keri.

14

Bulus n Baranaba a Ikaniya

¹ An Bulus n Baranaba a rawai a Ikaniya, a uwai a kagata ka Kashila ka aza a Yahuda tyoku da a yain kuɓari a Antakiya. Ama ushani aza a Yahuda n Awulawa a wushuku ta n kadyanshi ka Kashila.

² Shegai aza a Yahuda a da a kpaɗai uwushuku n kadyanshi ki, a vurusai a'ene a Awulawa a da bawu kotsu a wushuki, a nangasai ndishi n le n ama a Kashila yi.

³ Gba n nala, asuki yi a barakpai pini n ele cika, n a yanyi kuɓari ku kadyanshi ka ukuna u shinga u Asheku bawu uwonvo. Kpam u naka le ucira u uyan iryoci n ikunesavu.

⁴ Ama a ilyuci yi a pecei kure, aza roku a ka tono aza a Yahuda, aza roku kpam a ka tono asuki.

⁵ Aku Awulawa a roku n aza a Yahuda n azapige a le a bolomgbonoi kaci tsara a yain asuki yi mavura, kpam a varasa le n atali a wuna.

⁶ An asuki yi a revei ukuna u da wari a nwalu, aku a sumai ubana a uyamba u Likiya; wata, ilyuci i Lisitira n Daraba n une i'ya i kyawan le.

⁷ Nte a lyai pini kapala n uyan kuɓari ku Kadyanshi ka Shinga.

Bulus n Baranaba a Lisitira n Daraba

⁸ A Lisitira vi, Bulus n Baranaba a cinai vuma roku uza da a matsai kawunu, uza da tun a matsa yi u wala wa.

⁹ Wari a upana kuɓari ku Bulus wari uyan, pini nala, Bulus wenei vuma vi wa ta n upityanangu u da u rawai a tansa yi.

¹⁰ Aku u danai, “Yanga vu shamgba n a'ene a vunu.” Kute-kute vuma vi u yangai u gitai nwalu.

¹¹ An kakuma ka wenei ili i'ya Bulus yain, aku a yangasai alagatsu n kaletsu ka aza a Likiya, a danai, “Ama a na yi ashila a roku a da a cipu tsu n iryoci i ama!”

¹² Aku a nakai Baranaba kala Zafosa,* Bulus kpam Hamisa kpaci aya kayain ka kadyanshi.

¹³ Pini nala, katarakpi ka katani ka Zafosa kameli ka kari a uroto u ilyuci vi u kalai anaka n apalu u tukoi a da a utsutsu u ilyuci vi, tsara eyi n ama a ne a yanka asuki yi ufarakpa.

¹⁴ Shegai an asuki yi a panai nala, aku a karasai aminya a le adama a unamgbukatsuma, a uwai a asuvu a kakuma ka ama ki n ilyadi n a dansi,

¹⁵ “Atoku a tsunu, ndya i zuwai ya yan naha? Atsu dem ama da tyoku u de. Kadyanshi ka Shinga ka tsu tuko da tsara i kpatala i asaka ili i gbani i nala yi i gono a asu u Kashila Uza u Uma, uza da u yain zuba n likimba n kushiva n gba ili i'ya i'ari pini a asuvu a le.

¹⁶ Caupa u asaka ta gba ama a likimba a yain ili i'ya i luwa le.

¹⁷ Shegai u tsu wenike ta kaci ka ne a asu u ili i shinga i'ya u tsu yansa. Kashila ka tsu suku ta mini ma zuba, tsara iceshi i de i yain. U naka da kpam ilikulya kpam u zuwa da ipeli.”

---

* **14:12** Zafosa kameli ka pige ka aza a Heline ka, Hamisa kameli aya matsumate ma ne.

18 Gb̄a n kadyanshi ka a yanka le vi, she na a maṭsai aku a fudai a ɓishinka le uɗaraḱpa vi adama a le.

19 Shegai aza a Yahuda a roku a wutaɪ a uyamba u Antakiya n Ikaniya a leshei ama yi a varasai Bulus a rono yi ubana a uroto u ilyuci, n a dani u kuwa ɗe.

20 An Atoni a tuwai a kyawan yi, aku u 'yangai u gonoi pini a ilyuci yi. An kain ka wansai aku a lazai ubana a Daraba kaɓolo n Baranaba.

Bulus n Baranaba a gonoi a Antakiya

21 An Bulus n Baranaba a yain kuɓari ku Kadyanshi ka Shinga a Daraba, a tsara ta Atoni ushani. Pini nala, a gonoi a Lisitira n Ikaniya n Antakiya u Bisidiya.

22 A gbamatangusu ta atakasuvu a ama a Kashila n a bara le a shamkpa upityanangu u le mai, n a dansi, “She tsu pana ikyamba aku tsu tsara u'uwa a tsugono tsu Kashila.”

23 Bulus n Baranaba a yain kvasu n kakuli, aku a dangasakai kuwa ku Atoni dem nkoshi. A naka le a asu u Asheku uza da nkoshi mi n wushuki n eyi.

24 An a tonoi a Bisidiya aku a rawai a Bamafiliya.

25 An a yain kuɓari a Paraga, aku a lazai ubana a Ataliya.

26 Pini nala, a uwai a kpatsu a banai a Antakiya, a asu u da caupa a yanka le kvasu tsara Kashila ka kirana n ele a asuvu a manyan ma a kotsoi vi.

27 N urawa u le, aku a ɓolomgbonoi ama a Kashila a asu u te a tonuko le ili i'ya Kashila ka yain adama a le, n tyoku da kpam u kukpunkai Awulawa ure u upityanangu.

28 Aku a 6arakpai pini n ama a Kashila.

15

Asheshi a Atoni a Urishelima

¹ An Bulus n Baranaba a'ari a Antakiya u Suriya, aku ama roku a wutai a Yahuda a tuwai a Antakiya a ka wenishike Atoni. Aku a ka dansa, “A kida da baci acombi tyoku da Mele ma Musa ma danai wa, ya tsara iwauwi wa.”

² Pini nala, Bulus n Baranaba a yain kananamgbani n ele cika, adama a kadyanshi ka nala ki. Aku Atoni† a zuwai Bulus n Baranaba n Atoni a roku a bana a Urishelima a asu u asuki na nkoshi n kuwa ku Atoni, tsara a dansa kadyanshi ki.

³ Aku a soku le a lazai, a tonoi a uyamba u Finisiya n Samariya, n a naki alabari tyoku da Awulawa a wushuki. Nala zuwa ta Atoni a panai kayanyan cika.

⁴ An a rawai a Urishelima, Atoni, n asuki, na nkoshi a ryabusa le. Aku Bulus n Atoni a da a banai kabolo n eyi, a tonuko le gba ili i'ya Kashila ka yankai ama ushani a akere a le.

⁵ Shegai Atoni a roku, aza a kaƙon ka Afarishi, a 'yangai a danai, “U kana ta Awulawa a kida acombi, a toni kpam ili i'ya Mele ma Musa ma danai.”

⁶ Aku asuki yi na nkoshi mi a bolomgbonoi, tsara a webele kadyanshi ki.

⁷ An a 6arakpai a kananamgbani ki, aku Bituru 'yangai kushani u tonuko le, “Aza a va, i reve ta Kashila ka dangasa mu ta caupa a asuvu a de, u da ara va da Awulawa a ka pana kuƙari ku Kadyanshi ka Shinga, kpam a wushuku.

⁸ Kashilā uza dā u revei atakasuvu a ama gbā, u wenike tsu t̄a an u wushai Awulawa a asu u dā u nākā le Kulu Keri tyoku dā u nākā tsu.

⁹ U bidya tsu kau-kau n ele wa, kpaci adama a upityanangu u le u dā u wulukpe le.

¹⁰ Adama a nala, nīdā ya ciga i kondo Kashilā a asu u utadanku Awulawa a na ucanga u dā bawu ātsu n isheku i tsunu tsa fudā tsa canga?

¹¹ Wa yan nala wa! Tsu wushuku t̄a an adama a ukuna u shinga u Yesu Asheku u dā tsu tsarāi iwauwi, kpam tyoku dā ele dem a tsarāi iwauwi.”

¹² Pini nala, ama yi a padai bini, a ka panāka Baranaba n Bulus tyoku dā a ka dansa iryoci n ikunesavu i'ya Kashilā ka yain a asu u Awulawa a akere a le.

¹³ An a kotsoi kadyanshi, aku Yakubu* danai, “Atoku a vā, panāka numu.

¹⁴ Simo Bituru tonuko tsu t̄a tyoku dā Kashilā ka gitai utuwā a asu u Awulawa a roku u gonuko le ama a ne.

¹⁵ Nala wā t̄a dere n kadyanshi ka ntsumate n korongi ili i'ya Magono ma Zuba ma danai,

¹⁶ “ ‘Ma gono t̄a n lapula n mai kuwa ku Dawuda ka ku wasai.

Ko an u wokoī ku wasai, ma lapula t̄a n mai ka kpam n shamkpa ka.

¹⁷ Nala ma yan, tsarā aza dā a buwai vi a kpatala a asu u vā,

gbā n Awulawa dem, n aza dā n dangasai a woko ama a vā. Mpa, Magono ma Zuba, mpa n danai nala.

¹⁸ N yan t̄a kazuwamgbani nala tun caupa.’ ” ◇

* **15:13** Yakubu na vi, vangu u Yesu dā. ◇ **15:18** Emo. 5:25-27; Isha. 45:21.

19 Yakubu lyai kapala n kadyanshi, “Adama a nala, u gan tsu matsa Awulawa, aza da a ka kpatalasa ubana a asu u Kashila wa.

20 Shegai tsu koronku le ukanikorongi tsu tonuko le kotsu a lyai ilikulya i'ya a darankpai kameli wa, kotsu a yain tsishankala wa, n utakuma u inyama i manama ma a piyanlai udyoku wa, ko kpm inyama i'ya i buwai na mpasa wa.

21 Kpaci Mele ma Musa ma na mi a'a ta ma a uwenishike a agata a Kashila a aza a Yahuda a ilyuci dem n kain ka Ashibi tun a a'ayin a cau.”

Asheshi a korongi ukanikorongi

22 Aku asuki na nkoshi n kuwa ku Atoni, kabolo n aza a kuwa yi gba, a wenei u lobono ta a dangasa aza roku a asuvu a le a suku le a Antakiya kabolo n Bulus n Baranaba. Aku a dangasai Yahuza, uza da a ka isa Barasaba, n Sila, azapige da a asuvu a Atoni.

23 A naka le ukanikorongi u da u danai,

“Idyani a asu u atoku a de asuki na nkoshi n kuwa ku Atoni, ubana a asu u Awulawa aza da a'ari Atoni, aza da a'ari a ilyuci i Antakiya n iyamba i Suriya n Kilikiya.

24 “Tsu pana ta alabari a da aza roku a asuvu a tsunu a tuwa ta ara de. Tsu pana ta a 'yangasaka da atakasuvu n kadyanshi ka le, a dangbarasa da, ko an u wokoi atsa tsu suku le a yain nala wa.

25 An tsu dansai kadyanshi ki, tsu wenei u lobono ta tsu dangasa aza roku a asuvu a tsunu tsu suku le ara de kabolo n atoku a tsunu Baranaba n Bulus.

26 Ama ɗa a naƙai uma u le ko a ka kuwa baci adama a kala ka Yesu Kawauwi.

27 Adama a nala a ɗa dem tsu sukunku ɗa Yahuza n Sila, ara le ɗa ya pana ukuna u ili i'ya tsa koronku ɗa na vi.

28 Kulu Keri ku wenike tsu ta ku da kotsu a zuwuka ɗa araji wa.

29 Shegai kotsu i lyai ili i'ya a ɗaramkpai kameli wa. Kotsu i takuma unyama u ɗa wari na mpasa wa, ko kpam unyama u manama ma a piyanlai udyoku. Kpam kotsu i yain tsishankala wa. I kirana baci n ili i na yi, ya rongo ta mai.

“U yan tsu ben.”

30 Aku a lazai ubana a Antakiya. An a rawai a ɓolomɓonoi Atoni yi a asu u te, a naka le ukanikorongi vi.

31 An ama yi a yain u ɗa kaneshi, aku a yain mazanga cika a adama a ugbami u atakasuvu u ɗa a doku le.

32 Yahuza n Sila tani an u wokoi ele nsumate n ɗa, aku a dansai cika n a gbamatangu le atakasuvu a shamgba n ucira.

33 An a yain a'ayin pini kenu, aku Atoni a Antakiya a soku le n katsuma ka eri tsara a gono a asu u aza ɗa a suku le. [

34 Shegai Sila wenei ulobono ta u shamgba pini n ele.]†

35 Bulus n Baranaba a wokoi a Antakiya, ele n ama roku ushani a ka wenishike n a dansi kadyan-shi ka Asheku.

Upecene u Bulus n Baranaba

---

† 15:34 Akorongi a cau ushani aza ɗa a purai a tagarada u Manyan ma Asuki a kalatsa ta makpanda ma 34.

³⁶ An a yain a'ayin, aku Bulus tonukoi Baranaba, “Tuwā tsu bana a ilyuci i'ya tsu yain kuḅari ku kadyanshi ka Asheku, tsu kondo atoku yi tsarā tsu wene tyoku ḁa a'ari.”

³⁷ Baranaba ciga tā a bidya Yahaya Marku u bana dem n ele.

³⁸ Shegai Bulus wenei ulobono a bana n eyi wa, kpaci u asakā le tā caupa a ilyuci i Bamafiliya, kpam u 'yuwain u lyai kapala n manyan mi kaḅolo n ele.

³⁹ Aku kananamgbani ka uwai a mere ma le, hal ka zuwai a pecenei. Baranaba bidyai Yahaya Marku a uwai a kpatsu ubana a ilyuci i Sayipuru.

⁴⁰ Shegai Bulus dangasai Sila. Aku atoku yi a yanka le kvasu ka ndishi n shinga, Asheku a kirana n ele, pini nala, a lazai.

⁴¹ Bulus kyawunsai uyamba u Suriya n Kilikiya n u gbatangusi atakasuvu a aza ḁa a'ari a a'uwa a Atoni yi.

16

Timoti yain nwalu n Bulus n Sila

¹ Bulus banai a Daraba n Lisitira, a asu u ḁa Katoni uza u kala Timoti wa rongo. Mma u ne dem Katoni ka, uza u Yahuda, tata u ne tani uza u Heline† u ḁa.

² Atoni a ḁa a'ari a Lisitira n Ikaniya a ka cikpala tā Timoti cika.

³ Bulus wa ciga tā Timoti toni le. Adama a nala u zuwai a kiḁa yi kacombi kahu a laza. U yan tā nala adama a aza a Yahuda, kpaci ya dem reve tā tata u ne uza u Heline u ḁa.

⁴ Tyoku da a'ari ukyawunsa a ilyuci ilyuci, a rongoi utonusuko ama ukuna u da asuki na nkoshi a shamkpai a Urishelima, aku a folo le a toni ukuna u nala vi.

⁵ Nala aza a a'uwa a Atoni yi a rongoi udoku upityanangu n ucira n kakuma kain dem.

Bulus wenei kuwene a Taruwasa

⁶ Bulus n atoku a ne a lazai a tonoi a asuvu a uyamba u Firijiya n Galatiya, kpaci Kulu Keri ku bishinka le ta uyan kadyanshi ka Asheku a uyamba u Asiya a a'ayin a nala yi.

⁷ An a rawai utyoku u uyamba u Misiya, a cigai a bana a Bitiniya, shegai Kulu ku Yesu ku wushunku le wa.

⁸ Aku a walai a uyamba u Misiya ubana a ilyuci i Taruwasa a ikengi i kushiva.

⁹ N kayin, Bulus wenei kuwene. A kuwene ki, u wenei uza u Masidaniya kushani wa folo yi, u danai, "Tuwa a Masidaniya vu banga tsu."

¹⁰ An u kotsoi uwene kuwene ki, kute-kute tsu* kana ure ubana a Masidaniya, kpaci tsu reve ta Kashila ka ka isa tsu tsu yanka le kuɓari ku Kadyanshi ka Shinga.

Lidiya wokoi Katoni

¹¹ Aku tsu uwai kpatsu a Taruwasa, tsu karai ubana a uyamba u mere u mini u Samutarasu. An kain ka wansai, tsu rawai a ilyuci i Niyapali.

¹² Pini nala, tsu wurai ubana a Filibi, ilyuci i'ya aza a Roma a'ari ushani a uyamba u Masidaniya,

---

* **16:10** Kazoli ka kala ka "atsu" pini na vi, yanka da a yankai ka manyan kpaci Luka uza da u korongi tagarada vi u tono ta asuki yi a a'ayin a nala yi.

u ɗa u wari a kere ka tsugono tsu Roma. Tsu rongoi pini a'ayin ushani.

¹³ Kain ka Ashibi tsu wutaɪ a utsutsu u ilyuci vi ubana a una u agata, asu u ɗa tsu wenei yavu a asu u kvasu u aza a Yahuda wa ta pini. Aku tsu dusuki tsu dansai n aka a ɗa a bolomgbonoi ukuna u Asheku.

¹⁴ Uka roku ɗa pini uza u kala Lidiya, kapani ka uwonvo u Kashila wa panaɓa tsu. Eyi uza u ilyuci i Tayatira u ɗa, kadengi ka aminya a ikebe a mini ma galura a ɗa. Kashila ka kukpai katakasuvu ka ne, hal u wushuki n ili i'ya Bulus wa tono.

¹⁵ An a lyufugu yi kabolo n aza a kuwa a ne, aku u folo tsu, u danai, “An u wokoi i wushuki mpa katoni ka Asheku ka, tuwai i cipa a kuwa ku va.” U rongo tsu a ufolo hal u fuda tsu aku tsu wushuki.

A ukai Bulus n Sila a kuwa ku a'ali

¹⁶ Kain ka te, an tsa bana a asu u kvasu, tsu gawunsai n kagbashi ka kari makere, uza u ityoni i cingi i udana ili i'ya ya gita. Azakuwa a ne a ka tsarasa ta ikebe cika n manyan ma udana ili i'ya ya gita i'ya makere mi ma yansa.

¹⁷ Aku u rongo tsu utono n u salasi, “Ama a na yi agbashi a Kashila a ɗa, Uza u Ucira Gba. Tuwa ɗa a tuwai a tonuko da tyoku da ya tsara iwauwi.”

¹⁸ Nala u rongoi uyan hal a'ayin ushani, hal asuvu a namgbai Bulus, aku u kpatalai u baranai ityoni i cingi yi, “A asuvu a kala ka Yesu Kawauwi, pecemgbene n eyi.” Kute-kute i pecemgbenei n eyi.

¹⁹ An azakuwa a makere yi a wenei ure u utsarasa u ikebe i le u kimbata de, aku a kanaɪ Bulus

n Sila, a rono le ubana a kuden a kapala ka aza a afada.

²⁰ An a rawai aku a danai, “Aza a Yahuda a na a ka damgbaraṣa ta ilyuci i tsunu.

²¹ Ili i'ya bawu i gain aṣu aza a Roma tsu wushi, i'ya a ka wenishike.”

²² Aku ama a lazai a kyawan le a ka dansa, “Mayun da, nala wari.” Aza a afada yi a zuwai a monduṣo le aminya n ucira, a bawan le.

²³ An a bawan le, aku a uka le a kuwa ku a'ali, a zuwai uza da wa kirana n kuwa ki u wundi le mai.

²⁴ An u panai nala, u uka le a kunu ku asuvu ku kuwa ki, aku u gbagbalai a'ene a le a kagbukulu.

²⁵ Ubana kayin a mere, Bulus n Sila a ka yan kavasu n ishīpa i ucikpala Kashila, aza da a'ari dem pini a kuwa ku a'ali ki a ka panaka le.

²⁶ Kute-kute iyamba i gbaḍai cika, hal kami ka kuwa ku a'ali ki ka gbaḍai. Pini nala, itsutsu yi i giduwai gba. Ikani i'ya a sirasai aza da a'ari pini a kuwa ku a'ali ki i saruwai.

²⁷ An uza da wa kirana n kuwa ki u rikpanakai alavu, u wenei itsutsu i kuwa yi gba ugiduwi. Wa wundya aza a kuwa ku a'ali ki a suma de, aku u talai burundu u ne wa ciga u wuna kaci ka ne.

²⁸ Shegai Bulus barana yi, u danai, “Kotsu vu nei kaci ka vunu usan wa, gba tsunu tsata pini.”

²⁹ Aku uza da wa wundya kuwa ki u danai a tuko ncikalu. U wuranai u uwai a asuvu u rukpai a kapala ka Bulus n Sila, n u jeki ikyamba adama a uwonvo.

³⁰ Aku u wutukpa le a kateshe, u danai, “Ndyama yan tsara n tsara iwauwi?”

³¹ Ele tani a danai, “Pityanangu n Yesu Asheku, avu na aza a kuwa a vunu ya tsarā tā iwauwi.”

³² Aku a yanka yi kadyanshi ka Asheku n aza a kuwa a ne gbā.

³³ N kayin ka nala ki, u zasa le usan u le, aku kute a lyuḅugu yi n aza a kuwa a ne dem.

³⁴ Aku u uka le a asuvu a kuwa ku ne u tuko le ilikulya. Eyi n aza a kuwa a ne gbā a shadangi n ipeli adama a ḍa a pityanangi n Kashila.

³⁵ An kain ka wansai, aku aza a afada yi a suki adagari a ba a dana a asaka ama a nala yi.

³⁶ Aku uza ḍa wa kirana n kuwa ku a'ali ki u bankai Bulus akani, u danai, “Aza a afada a suku ḍe a asaka ḍa, adama a nala, she i wuta i wala alafiya.”

³⁷ Shegai Bulus danai, “Atsu aza a Roma a ḍa, kpam a bawan tsu a kapala ka ama bawu afada, a uka tsu a kuwa ku a'ali. Nida a ka yansa a wutukpa tsu usokongi? Wa yan wa! Shegai a tuwa n kaci ka le a wutukpa tsu.”

³⁸ Adagari yi a ba a tonukoi aza a afada kadyan-shi ki. Aku uwonvo u kanaḍi aza a afada yi, an a panai a da ele aza a Roma a ḍa.

³⁹ A tuwai a kuwa ku a'ali ki, a foloi Bulus n Sila a yanka le ahankuri. A'ayin a ḍa a wutukpa le, aku a folo le a asaka ilyuci yi.

⁴⁰ An Bulus n Sila a wutai a kuwa ku a'ali ki, aku a lazai karara she a kuwa ku Lidiya. An a wenei Atoni, aku a gbatangusu le atakasuvu cika kahu a asaka a ilyuci yi.

17

Bulus ba u kondoi Tasaloniya

¹ An Bulus n Sila a wurai a Amihipali n Apoloni, aku a tuwai a Tasaloniya a asu u da wari n kagata ka Kashila ka aza a Yahuda.

² Bulus uwai pini tyoku da u cuwanakai, hal Ashibi a tatsu a'ari a uyan kadyanshi ka ukuna u Kashila a itagarada i Kashila,

³ wari le ukasanasa ka n u tonusuko le mayun da Kawauwi ka pana ikyamba kpam u 'yanga a ukpa. U tonuko le, "Yesu da mari da utonusuko na vi, aya gai Kawauwi ki."

⁴ Aku ama roku aza a Yahuda, n aza a Heline aza da a ka gbashika Kashila, n aka roku ushani, a wushuki n kadyanshi ka Bulus n Sila, kpam a bolomgbonoi n ele.

⁵ Shegai aza a Yahuda a ka yan malyon cika, aku a banai a kuden a bolomgbonoi ama aza a ahali a cingi, a 'yangaasai atakasuvu a ama a ilyuci yi gba le. A sumai ubana a kuwa ku Yason, tsara a tuko Bulus n Sila a kapala ka kakuma ka ama ki.

⁶ Shegai an bawu a cina le, aku a ronoi Yason n Atoni a roku ubana a asu u azapige a afada. A ka salasa, "Bulus n Sila alya a ka 'yangaasa atakasuvu a ama a likimba, alya na dem a rawai ara tsunu.

⁷ Kpam Yason da cipuka le a kuwa ku ne. Kpam gba le a ka tono mele ma Kaisa wa, n a dansi magono ma roku ma pini a ka isa Yesu."

⁸ An a panai nala, aku aza a ilyuci yi n azapige a afada yi atakasuvu a le a 'yanga.

⁹ A asaka le wa, she na a zuwai Yason n ama yi a tsupai ikebe i u'asaka, aku a asaka le a lazai.

Bulus n Sila a ba a kondoi Biriya

¹⁰ An kayin ka yain, aku Atoni yi a soku le, a lazai ubana a Biriya. An a rawai de, a uwai a kagata ka Kashila ka aza a Yahuda.

¹¹ Shegai aza a naha a la ta aza a Tasaloniya ahali a shinga, kpaci a wusha ta kadyanshi ki n akere a re. A'ari ukonduso Itagarada i Ntsumate kain dem, tsara a wene ko ili i'ya Bulus wa tonusuko le vi mayun da.

¹² Ama ushani a pityanangu ta n Asheku. A asuvu a aza da a wushuki vi, alya aza a Yahuda, kabolo n aka a roku ushani aza a Heline aza da a'ari n tsupige a ilyuci yi, hal n a'ali aza a Heline dem.

¹³ An aza a Yahuda aza da a'ari a Tasaloniya, a panai a da Bulus da pini wa yan kuɓari ku kadyanshi ka Kashila a Biriya, a banai de n a lapanasi kakuma ka ama ki n a 'yangasasi le atakasuvu.

¹⁴ Kute-kute Atoni yi a soki Bulus ubana a kushiva, shegai Sila n Timoti a shamgbai ve pini.

¹⁵ Aza da a soki Bulus vi, a soku yi ta hal ubana a Atina. An a ka gono, aku Bulus naka le akani a tuwa a tonuko Sila n Timoti a tuwa a cina yi pini gogo.

A banai a ilyuci i Atina

¹⁶ A'ayin a da Bulus wari a uvana Sila n Timoti a Atina, u namgba ta katsuma an u wenei ilyuci yi i shadangi n ameli.

¹⁷ U tsu yan ta kadyanshi a kagata ka Kashila n aza a Yahuda n Awulawa aza da a ka tono Kashila. Kpam kain dem u tsu yan ta kadyanshi n aza da u tsu cina a kuden.

18 An Bulus wari a uyan kuɓari ku Yesu n u'yanga u ukpa vi, aku ayawunshi a Epikuriya* n ayawunshi a Sitokiya a yain kananamgbani n eyi. Aza roku a le a wecikei, “Nɗya uza u kacan naha wa tonon?”

Aza roku a danai, “Yavu uza u uyan kuɓari ku ameli a roku a ɗa, bamu n a tsunu.”

19 Adama a nala, aku a bidya yi a banka yi a asu u Asheshi a ɗa a ka isa Arasa, a danai, “Ko va tonuko tsu ucun u uwenishike u savu u ɗa va yan na vi?”

20 Kpaci kotsu tsu pana ukuna u na vi wa, kpam tsa ciga ta tsu reve kalen ka ne.”

21 Gba aza a Atina n amoci a ɗa a'ari pini na ndishi a la ta uciga a barakpa a upana kadyanshi ka savu kpam a dansa ka kapala n ili gba.

22 Bulus shamgbai a kapala ka asheshi yi, u danai, “Eɗa, aza a Atina, n reve ta eɗa aza a uciga utono adini a ɗa cika.

23 Kpaci an ma kyawunsa a ilyuci yi, ma konduso ili i'ya ya gbashika. N wene ta asuɗaraka u roku n ikorongi a zuba u ne, i danai, ‘Adama a Kashila ka Bawu a Revei.’ Uza ɗa ya gbashika bawu i reve yi vi, aya Kashila kpam aya ma tonuko ɗa ukuna u ne.

24 “Kashila ka ka yain likimba n ili i'ya i'ari a asuvu a ne. Aya Magono ma Zuba ma zuba n

---

* **17:18** Aza ɗa a tsu kondonuso ili i'ya ya gitasa a likimba alya a tsu isa “Ayawunshi.” Kpam a tsu sheshishe ta a'ayin dem tyoku ɗa likimba wari. Ayawunshi a Epikuriya a tsu rongo ta a usheshe a kaci ka ili i'ya a ka ciga adama a upana kayanyan ka kaci ka le. Ayawunshi a aza a Sitokiya a tsu rongo ta a usheshe adama a kaci ka le. Ele a tsu ciga ili i'ya ya tuko upana kayanyan wa.

iyamba, u tsu dusuku a Kuwa ku Kashilā ka vuma mai wa.

²⁵ Nala dem u tsu ciga vuma u ɓaṅga yi n ili i kukere i ne wa. U namba ili wa, kpaci aya u naḱai gba ama uma, n kuvi, n ili i'ya a ka ciga.

²⁶ Aya kpam u yain gba ama a asu u vuma u te. U dangasaka le asu u da a ka dusuku gba a kubain ku likimba. Kpam u fobusuko le a'ayin a da gba ama yi a ka rongo.

²⁷ “Kashilā ka yan ta nala tsara a zami yi, kpaci a papura baci a ka tsara yi ta, ko an u wokoi u yan mbari n ele wa.

²⁸ Adama a ne a da tsari n uma, tsa zamgbanasa kpam, adama a ne a da tsu wokoi ili i'ya tsari, tyoku da ashipi a de a roku a danai, ‘Atsu aza a kagali ka ne a da.’

²⁹ “An u wokoi atsu aza a kagali ka Kashilā a da, u gan tsu ratsanaka Kashilā n ili i'ya a yain n zinariya ko azurufa ko katali, i'ya vuma u yain n ugboji u ne wa.

³⁰ Caupa Kashilā kari ka foro ama a unyushi u le wa, adama a ukpada u ureve u le. Shegai gogo-na u tonuko ta ama ko nte wa a kpatala a asaka tsicingi tsu le tsu ugbashika ameli.

³¹ “Kpaci u dangasa de kain ka wa tuwa u yanka likimba afada a da a'ari dere a kukere ku uza da u dangasai. Kashilā ka asaka tsu ta tsu reve vuma u nala vi a asu u da u 'yanga yi a ukpa.”

³² An a panai adama a u'yanga u ukpa, aku aza roku a yanka yi majari, shegai aza roku a danai, “Tsa ciga ta tsu doku tsu pana ukuna u da vu danai nala vi.”

³³ Pini nala, Bulus asakai asheshi yi.

³⁴ Shegai ama roku a asuvu a le a wushuki n kadyanshi ka Bulus a wokoi Atoni. A asuvu a Atoni a savu yi alya Diyonisiyu uza da wari asuvu a asheshi, n uka u roku uza da a ka isa Damari, kaɓolo n aza roku kpam.

18

Bulus ba u kondoi Korintiya

¹ Aku Bulus asakai Atina u banai a Korintiya,

² nte u cinai uza u Yahuda u roku de uza da a ka isa Akila, uza da a matsai a ilyuci i Pontu. Akila n uka u ne Bilikisu a barakpa n urawa an a wutai a uyamba u Italiya* wa. Kpaci an u wokoi Kaladiyu magono u zuwa ta mele u da gba aza a Yahuda a asaka ilyuci i Roma.

³ Bulus rongo ta n ele n u yanyi manyan n ele, kpaci ele aza a tsilaga tsa uyan atani a da tyoku u ne.

⁴ Ashibi dem Bulus wa ta a kagata ka Kashila uyan kadyanshi n aza a Yahuda n aza a Heline. Wa ciga u zuwa le a wushuku n eyi.

⁵ An Sila n Timoti a wutai a Masidaniya a tuwai a Korintiya, aku Bulus nakai kaci ka ne gba a asu u uyan kuɓari n u tonusuki aza a Yahuda, “Kawauwi ka ya bolo vi, Yesu da.”

⁶ Shegai an aza a Yahuda a 'yuwan yi a taka yi n inyashi, Bulus kapatsai kabuta ka aminya a ne,† u

* **18:2** A'ayin a Yesu, ilyuci i Roma i'ya ilyuci i pige a uyamba u Italiya a asu u da Kaisa Magono wari, kpam a asu u da azapige azapige ama a'ari. Tsugono tsu Roma tsu ta tsu pige, nte dem uyamba u Masar n u Isara'ila n u Anasara wari pini. † **18:6** A'ayin a nala yi, uza u kapatsa baci kabuta ka a'ene ko ka aminya, wa wenike ta an u 'yuwain ama.

danai, “M_pasa n _de m_a t_a a kaci ka _de, m_pa kabirya mu wa.‡ Ili i'ya i bidyai n gogo-na ubana a kapala a asu u Awulawa _da ma bana.”

⁷ Pini nala, u ba u dusuki n Titiyu Yusutu Kawulawa uza u ulyaka Kashila kayala, kpam kuwa ku ne ka t_a evu n kagata ka Kashila.

⁸ Kirisibu uzapige u kagata ka Kashila n aza a kuwa a ne gb_a a pityanangu t_a n Asheku. Ama ushani a Korintiya dem a pityanangi, aku a lyuɓugu le.

⁹ Kain ka te n kayin, Asheku a ka yanka Bulus kadyanshi a kuwene u tonuko yi, “Pana uwonwo wa, yan kuɓari! Kotsu vu paɗa bini wa!

¹⁰ Kpaci m_a t_a n avu, kpam ko uza wa ne vu usan wa. M_a t_a n ama ushani pini a ilyuci i na yi.”

¹¹ Bulus dusuki pini a ilyuci yi hal kayen ka te n uwoto u teli, u rongo le uwenishike kadyanshi ka Kashila.

¹² Shegai a a'ayin a _da Galiya wari gomuna u uyamba u Akataya, aza a Yahuda a bolomgbonoi kaci a 'yangasakai Bulus, a banka yi a kapala ka aza a afada.

¹³ A danai, “Vuma na ama _da wa ciga a lyaka Kashila kayala a ure u _da mele ma bishinkai.”

¹⁴ Shegai an Bulus wa ciga u git_a kadyanshi, aku Galiya kpatalai a asu u aza _da a 'yangasakai Bulus, u danai, “Panai eɗa aza a Yahuda, a _da baci nusa _da u nusai, ko kpam u yain unyushi u pige u roku, an mari ma panaka _da t_a.

¹⁵ Shegai an u wokoi kananamgbani ki a kaci ka idani, n a'ala a _da n mele ma _de koshi, she i yain

---

‡ **18:6** Ili i'ya baci dem i tsara da unyushi u de u da, mpa kabirya mu wa.

afada yi n kaci ka de. Mpa ma yan icun i afada a nala yi wa.”

¹⁶ Aku u loko le a kunu ku afada ki.

¹⁷ Aku kakuma ki ka kana Sasatsani uzapige u kagata ka Kashila, a lapa yi a kapala ka kunu ku afada ki. Shegai Galiya kirana n ele wa.

Bulus gonoi a Antakiya n Suriya

¹⁸ An ukuna u nala u wurai, Bulus doku rongoi a Korintiya a'ayin kenu. Aku u tonukoi Atoni yi u da eyi wa laza. U uwai a kpatsu kaɓolo n Bilikisu n Akila a kana ure ubana a Suriya. Shegai kahu a 'yanga, Bulus kuruwa ta kaci ka ne a Kankiriya, tyoku u agadu a aza a Yahuda, an u wokoi u yain kazuwamgbani n Kashila.

¹⁹ An a rawai a Afisu, (pini a ilyuci yi Bulus asaka Bilikisu n Akila,) aku Bulus uwai a kagata ka Kashila tsara u dansa n aza a Yahuda.

²⁰ Aku a folo yi u doku u rongo n ele, eyi tani u wushuku wa.

²¹ Shegai an wa asaka le, u danai, “Kashila ka wushuku baci, ma gono ta a asu u de.”

²² An Bulus asaka Afisu u uwai kpatsu ubana a Kasariya, aku u wurai ubana a Urishelima. U ba u danasai Atoni, pini nala, u lazai ubana a Antakiya.

²³ An u barakpai pini kenu, aku u 'yanga u kyawunsai uyamba u Galatiya n uyamba u Firi-jiya. U tonoi a ilyuci ilyuci n u gbatangusi Atoni atakasuvu, tsara a gbonguro a ure u Asheku.

Apolo yain kuɓari a Afisu

²⁴ A'ari pini, aku uza u Yahuda u roku uza u kala Apolo tuwai a Afisu. Kpam uza u ilyuci i

Alizandariya u ɗa, karevi ka kadyanshi. U reve ta tagarada u Kashila cika.

²⁵ A wenishike yi ta a asuvu a Ure u Asheku. U bidya ta kadyanshi ka Kashila ki mayun mayun n ucira, kpam wa wenishike ukuna u Yesu u maci vi. Shegai ukuna u ulyubugu u Yahaya u ɗa u revei koshi.

²⁶ Aku u kanaɗi kuɓari a kagata ka Kashila n ucira u ne gba. An Bilikisu n Akila a panai kadyanshi ka ne, a rono yi a banka yi a kuwa, a doku a tonusuko yi ukuna u Kashila cika.

²⁷ An Apolo wa ciga u pasamgbana ubana a uyamba u Akataya, Atoni a banga yi a koronki Atoni a ɗa a'ari a Akataya vi ukanikorongi tsara a wushi yi n akere a re. An u rawai tani de, u woko ta kabangi ka aza ɗa a pityanangi a asu u ukuna u shinga u Kashila,

²⁸ kpaci u varangu ta aza a Yahuda cika a kapala ka ama, u kasanasaka le tagarada u Kashila an Yesu Kawauwi ka.

19

Bulus a ilyuci i Afisu

¹ A'ayin a ɗa Apolo wari a Korintiya, Bulus walai pini a uyamba vi hal ubana a Afisu, a asu u ɗa u cinai Atoni a roku.

² U wece le, "I wusha Kulu Keri a'ayin a ɗa i wushuki vi?"

A danai, "Tsu reve gbam ili i roku Kulu Keri wa."

³ U wece le, "Ucun u ulyubugu u eni u ɗa a luɓugu ɗa?"

A wushunku yi, "Ucun u ulyubugu u Yahaya u ɗa."

⁴ Bulus danai, “Ulyuḡugu u Yahaya u ukpatala u ḡa. Yahaya tonusuko ṭa dem ama a pityanangu n uza ḡa wa tuwā a kucinaḡ ku ne; wata, Yesu.”

⁵ An a panai nala, aku a lyuḡugu le a asuvu a kala ka Yesu Asheku.

⁶ An Bulus taḡanku le akere, aku Kulu Keri ku cipaḡ le. Pini nala, a gitai kadyanshi n aletsu a roku n a yanyi kadyanshi ka ukuna u Kashilaḡ.

⁷ Gbaḡ gbaḡ evu n ama kupa n ama a re a ḡa.

⁸ Bulus uwai a kagata ka Kashilaḡ n u yanyi kuḡari bawu uwonvo hal uwoto u tatsu, n u yanyi kadyanshi n ele n u tonusuko le ukuna u tsugono tsu Kashilaḡ.

⁹ Shegai aza roku a asuvu a le a gbamai ataka-suvu a le. A 'yuwain uwushuku, hal a yankai aza ḡa a wushuki vi kadyanshi ka gbani adama a Ure u Asheku vi a kapala ka ama. Aku Bulus aṣakaḡ kagata ka Kashilaḡ ki, u bidyai Atoni yi, n u wenishiki le kain dem a asu u uwenishike u Tiraniyu.

¹⁰ Nala a rongoi uyansa hal ayen a re, hal gbaḡ aza a Yahuda n aza a Heline a ḡa a'ari naḡ ndishi a Asiya a panai kadyanshi ka Asheku.

Mmuku n Siva

¹¹ Kashilaḡ ka naḡaḡ ṭa Bulus ucira u ḡa wa yansa ikunesavu i'ya bawu kotsu ama a taḡai uwene.

¹² Hal gbam a bidya baci mayani ma ne ko aminya a manyan a ne a ḡa wa ukusa a bankai aza a mḡalaḡ, a tsu ṭanaḡ ṭa. Nala dem ityoni i cingi i tsu pecemgbene ṭa n ama.

¹³ Aza a Yahuda a roku aza ḡa a'ari ukyawunsa ilyuci ilyuci n a wutukpusi ityoni i cingi. A maṣai tsaraḡ a yain manyan nala n kala ka Yesu Asheku.

N a dansi, “N ɓarana ɗa ta n kala ka Yesu ka Bulus wa yansaƙa kuɓari ku ne ki, i wuta.”

¹⁴ Mmuku n Siva kaɗarakpi ka pige† ka aza a Yahuda, n ɗa dem pini n shindere a'ali a asuvu a aza ɗa a ka yansa nala vi.

¹⁵ Kain ka te, an a kondoi a yain nala a asu u uza u ityoni i cingi u roku, aku ityoni i cingi i wushunku le, “Mpa gai n reve ta Yesu! N reve ta kƙam Bulus. Shegai eɗa tani an yayi?”

¹⁶ Aku uza u ityoni i cingi vi u imƙpai u gita le malapa hal u lyai ucira u le gba. Aku a wuta i kuwa ki n ilyaɗi ya dem kataɓa ikyamba i le kƙam n a'utsu.

¹⁷ An aza ɗa a'ari ndishi a Afisu, aza a Yahuda n aza a Heline a panai ili i'ya i gita i, aku a panai uwonvo cika, a naka i kƙam kala ka Asheku tsupige.

¹⁸ Ama ɗa kƙam a wushuki vi a wuta i a kapala ka ama a ka dansa tsicingi tsu le.

¹⁹ Ama ushani aza a uyan aɗabu a ɓolomgbonusoi itagarada i le a asu u te a runukpai i'ya a kapala ka ama. An a kecei ikebe i itagarada yi, i rawa ta ikebe i'ya vuma wa liva manyan ma a'ayin azu amangarenkupa (50,000.)*

²⁰ Nala kadyanshi ka Asheku ka rongoi utambura kƙam ka yain ucira cika.

²¹ An ukuna u nala u gita i, Bulus bidigai kaci ka ne u da u kyawunsa baci uyamba u Masidaniya n u Akataya, aku u bana a Urishelima. U danai

---

* **19:19** Akorongi a cau a cau a kagita a korongu ta “ikebe i azurufa 50,000.” Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Uɓanga.

kpam, “N bana baci de, u kaṅa mu ta n bana a ilyuci i Roma.

²² Aku u suki aḅangi a ne a re, Timoti n Erasutu ubana a Masidaniya, eyi kpam u shamgbai ve pini a uyamba u Asiya vi kenu.

A 'yangasai atakasuvu a ama a Afisu

²³ A'ayin a nala yi a da a 'yangasai atakasuvu a ama cika a adama a Ure u Asheku.

²⁴ U'yangasa u atakasuvu a nala vi u gita ta n karumi ka roku uza u kala Dimitiriyu, uza da wa yansa manyan n azurufa n u rumi agata a Aritima†† kameli ka kari uka. Eyi n atoku a manyan a ne a tsu tsara ta ikebe cika adama a manyan ma nala mi.

²⁵ Aku u bolomgbonoi gba atoku a manyan a ne n aza da a ka yan manyan ma ma rotsoi icun i manyan ma nala mi, u danai, “Eda ama a va, i reve ta n manyan ma na ma tsa tsarasa ikebe.

²⁶ I wene ta kpam i pana ta tyoku da Bulus nala vi wa lapansa ama. Nala wari a uyan pini na a Afisu n a asu u aza a Asiya ushani. U danai ameli a da ama a yain n akere, ashila a da wa.

²⁷ Ukuna u cingi wa gita ta, a ka nangasa ta manyan ma tsunu. Bamu gbam n nala, hal gbam a ka gonuko ta Aritima kameli ili i gbani, kpam a pece yi n tsupige tsu ne. Eyi uza da gba uyamba u Asiya hal gbam n likimba gba a ka gbashika.”

²⁸ An a panai nala, aku a yain upan cika, a 'yangasai alagatsu a le, a danai, “Tsupige she Aritima u aza a Afisu.”

---

† **19:24** Aritima kala ka kameli ka, kpam urotsoni u uka u da kari. Ama ushani a kaƆon ka Asiya a tsu gbashika ta ka.

²⁹ Aku ama yi a dambulai, a sumai ubana a kakura a asu u da ama yi a bolomgbonoi, a'ari uroño Gayu n Aristaraku. Ama a na yi atoku a nwalu a Bulus a da aza a Masidaniya.

³⁰ Bulus ciga ta u uwa pini a asuvu a ama yi, shegai Atoni a bishinka yi.

³¹ Azapige a roku aza a uyamba u Asiya aje a ne a sukunku yi akani a folo yi kotsu u kawan u bana a asu u ama a nala yi wa.

³² Ama da a'ari pini vi atakasuvu a le gba a shadangu de n kadambula, kpaci a reve gbam ili i'ya a bolomgbonoi uyan wa. Aza roku a 'yangasai alagatsu a ka dansa ili i roku, aza roku kpam a ka dansa ili i roku kau.

³³ Aza a Yahuda a tutsuki vuma roku uza u kala Alizanda a kapala, a ka ciga yi u kasanasa ukuna vi. Pini nala, u 'yangasai akere a zuba u danai a pada, tsara u siraka ama a ne kabetsu.

³⁴ Shegai an a revei eyi uza u Yahuda u da, aku a 'yangasai alagatsu a danai, "Tsupige she Aritima kameli." A'ari uyansa nala hal ulapa u uwule u re.

³⁵ An nala u wurai, aku kakorongi ka ilyuci ka zuwai ama yi a padai, u danai, "Eda ama a Afisu, ama a likimba gba a reve ta an ilyuci i Afisu i'ya ya kirana n Aritima kameli. Kpam ya dem reve ta an kameli ka pige ka nala ki, ka rukpai a zuba derere a ilyuci i tsunu.

³⁶ An u wokoi ili i na yi a ka nana i'ya wa, u gan ta i pada bini, kotsu i bidya ukuna vi n udagu wa.

³⁷ I tukoi ama a na pini na, a yan uboki a kagata ka kameli ki wa, a wisha tani kameli ki wa.

³⁸ Shegai Dimitiriyu n atoku a manyan a ne a'a baci n ukuna u roku a kaci ka uza roku, kunu ku

afada ka ta ukukpi. Aza a afada a da kpam pini, she i banka le de.

³⁹ Shegai i'a baci n ukuna u roku kau u da ya ciga i reve, she a dansa u da na a asu u asheshi.

⁴⁰ Mayun tani wa sudugba tsu ta a kukere ku azapige a Roma, an tsu wushuki n ukuna u u'yangasa u atakasuvu u ara u na vi, an u wokoi tsa fuda tsa naka kalen ka ili i'ya i gitai na vi wa."

⁴¹ An u danai nala, aku u wacinsai ama yi.

20

Bulus gonoi a Masidaniya n Heline

¹ An u'yangasa u atakasuvu vi u kotsoi, aku Bulus isa Atoni u gbatangu le atakasuvu. Pini nala, u tonuko le, "U yan tsu ben." Aku u lazai ubana a uyamba Masidaniya.

² An u kyawunsai abon a nala yi gba, n u gbatangusu le atakasuvu cika, aku u lazai she a Heline.

³ U dusuki pini hal uwoto u tatsu.

Afofi a da wari a uwa a kpatsu ubana a uyamba u Suriya, aku u revei aza a Yahuda a yanka yi ta afofi a cingi. Adama a nala a da u bidigai kaci ka ne wa gono a ure u Masidaniya.

⁴ Ama a na da a soku yi: Supata maku ma Puruhu uza u Biriya, kabolo n Aristaraku n Sakunda aza a Tasaloniya, kabolo n Gayu uza u Daraba, n Timoti, hal dem n Tikiku n Tarafima aza a Asiya.

⁵ Ama a na yi a lyai kapala na nwalu a ba a vana tsu a Taruwasa.

⁶ Atsu tani an Abiki a Ilikulya i'ya i Nambai Yisti a wurai, tsu uwai a kpatsu a Filibi. Tsu yan ta nwalu ma a'ayin a tawun, aku tsu rawai a

Taruwasa tsu cina le pini de. Nte tsu rongoi pini hal a'ayin a shindere.

A 'yangasai Yutiku a ukpa

⁷ Kain ka Aladi, tsu 6olomgbonoi tsara tsu lyai ilikulya. Bulus dansai kadyanshi n ama yi hal kayin ka pige, kpaci wa laza ta kain ka wansa baci.

⁸ A kunukuzuba ka tsari vi a sapusa ta pini ncikalushani.

⁹ Kalobo ka roku uza u kala Yutiku u dusuki a zuba u ilinuku i kunukuzuba ku ukumba u tatsu. Aku wa gbadiga a'ayin a da Bulus wari uyan ku'ari ku ugadi, hal alavu a bidya yi gbendegbende. Aku u fatanai u rukpai a kunukuzuba utuwa a iyamba. An a canga yi, a cinai u kuwa de. ¹⁰ Pini nala, Bulus cipai a iyamba u wofo yi, u danai, "Kotsu i dambula wa, wa ta n uma."

¹¹ An Bulus gono i a kunukuzuba, aku tsu lyai ilikulya kabolo. U lyai kapala n kadyanshi ki hal usana, aku u lazai.

¹² Pini nala, a lazai n kalobo ki a kuwa n uma, aku a yain mazanga cika.

Bulus banai a Milita

¹³ Bulus bidiga ta kaci ka ne u wala a a'ene ubana a Asusu. Atsu kpam tsu uwai a kpatsu, tsara tsu ba tsu gawunsa de.

¹⁴ An tsu gawunsai a Asusu, aku u uwai a kpatsu ki tsu lazai ubana a Mitilini.

¹⁵ An kain ka wansai, aku tsu lyai kapala na nwalu tsu rawai evu n a asu u da a ka isa Kiyu. An kain ka wansai kpam tsu rawai a uyamba u mere ma mini u da a ka isa Samasu. An kain ka doku ka wansai, aku tsu rawai a Milita.

16 Kpaci Bulus bidiga t̄a kaci ka ne u da wa shamgba a Afisu wa, adama a da wa ɓar̄akpa a Asiya. Kpaci wa yan t̄a maloko u rawa a Urishelima kahu kain ka Abiki a Kain ka Aman-garenkupa.†

Bulus dansai n azapige aza a Afisu

17 Shegai an tsu rawai a uyamba u Milita, da Bulus sukunki nkoshi n kuwa ku Atoni a da a'ari a Afisu a tuwa a cina yi.

18 An a rawai, aku u danai, “Eda i reve t̄a gba ili i'ya n yain a'ayin a da n gitai utuwa a Asiya.

19 N yan t̄a manyan ma Asheku bawu aradi, kpm n meshi. N kawunki kpm n ukonduso u cingi u da aza a Yahuda a tukuso mu.

20 N kpaɗa da utonuko ukuna u mayun wa, na n yansa ka da kuɓari a asu u ama n a'uwa a de.

21 Kuɓari ku va ku te ka ubana a asu u aza a Yahuda n Awulawa. N tonuko le a reve kalen ka ukpatala a gono a asu u Kashila a asaka tsicingi tsu le kpm a pityanangu n Yesu Asheku.

22 “Gogo-na Kulu Keri ka na ka zuwa mu ubana a Urishelima, kpm n reve ili i'ya ya git̄a na mpa de wa.

23 Ko an u wokoi Kulu Keri ka tonusuko mu t̄a a ilyuci i'ya dem n banai, ka danai a ka gidaku mu t̄a a kuwa ku a'ali kpm n pana ikyamba.

24 Shegai mpa n gonuko uma u va ili i roku wa, ma fuda baci ma kotso manyan ma Yesu Asheku u naka mu; wata, n dansa Kadyanshi ka Shinga ka ukuna u shinga u Kashila.

25 “Gogo-na n reve t̄a aza da n kyawunsai na yansa le kuɓari ku tsugono tsu Kashila a ka doku a ka wene mu wa.

²⁶ Adama a nala a ɗa ma tonuko ɗa ara, uza ɗa baci dem u tuwa u puwain a asuvu a ɗe a ka wece mu mpasa n ne wa.

²⁷ N tonuko ɗa ta mai ili i'ya Kashila ka ciga ɗa i reve.

²⁸ I kirana n uma u ɗe n ushiga u ɗa Kulu Keri ku zuwa ɗa i gubi. Kpam i lyai kapala n ulinaka Atoni a ɗa Kashila ka tsilakai kaci ka ne na mpasa n Maku ma ne.

²⁹ N reve ta n laza baci, awenishiki a ka tuwa ta, aza ɗa bawu a ka wenishike ukuna u mayun. A ka yan ta yavu nleweni, tsara a wacinsa ncon n Kashila.

³⁰ Hal gbam aza roku a asuvu a ɗe a ka yan ta kadyanshi ka kaban tsara a roni Atoni ubana ara le.

³¹ Adama a nala, she i rongu ufoɓusi, i ciba ayen a tatsu a ɗa pa vi kaara n kayin mari n ada, n asaka ɗa ubara wa. Hal gbam n sai n meshi adama a ɗe.

³² “Gogo-na n nakangu ɗa ta a kukere ku Kashila. Asaka kadyanshi ka ukuna u shinga ka ne ka kirana n ada. Cibai n kadyanshi ka pige ka shinga ka nala ki. Kadyanshi ka nala ki ka ka banga ɗa ka naka ɗa ili i'ya Kashila ka ciga ka naka ama a ne agadu.

³³ “N yan malyon ma ikebe ko aminya a uza roku wa.

³⁴ I reve ta n yan ta manyan n akere a va, tsara n tsupuka kaci ka va ili i'ya ma ciga, n aza ɗa a'ari kabolo na mpa.

³⁵ Kain dem n woko ta iryoci ara ɗe tyoku ɗa ya yan manyan cika, tsara i banga aza a unambi. Cibai n kadyanshi ka Yesu Asheku ka u danai, ‘U la ta unu u shinga vu naka n u ɗa va wusha.’ ”

³⁶ An Bulus kotsoi kadyanshi, aku u kudangi kaḅolo n ele a yain kavasū.

³⁷⁻³⁸ Aku a woḅo yi gbā le n unamgbukatsumā a kaṅai kushen cika, kpaci u dana tā a ka doku a ka wene yi wa. Pini nala, a soku yi gbā le hal u uwai a kpatsu.

21

Nwalu n Bulus ubana a Urishelima

¹ An tsu pecembenei n ele, aku tsu uwai a kpatsu ubana a uyamba u mere ma mini u Kosso. An kain ka wansai, aku tsu banai a Rodusu, pini nala, she a Patara.

² An tsu cinai kpatsu ku ka bana a Finisiya, aku tsu uwai tsu lazaī.

³ An tsu gitai uwene uyamba u mere ma mini u Sayipuru, aku tsu asakai i'ya a ugula u tsunu, tsu lyai kapala na nwalu ubana a Suriya. Tsu cipai a Taya kpaci nte kpatsu ki ka cipuka pini ucanga.

⁴ Tsu cina tā pini Atoni, aku tsu dusuki pini n ele hal a'ayin a shindere. Kulu Keri ku tonuko le a tonuko Bulus kotsu u bana a Urishelima wa.

⁵ Shegai an a'ayin a u'yangā a tsunu a yain, aku tsu lyai kapala na nwalu n tsunu. Atoni yi a soku tsu tā hal gbam n aka a le na mmuku n le gbā ubana a uroto u ilyuci vi. An tsu rawai a ikengi i agata, aku tsu kudangi tsu yain kavasū. Tsu 'yangai tsu lyai kapala na nwalu n tsunu.

⁶ An tsu pecenei, aku tsu uwai a kpatsu, ele kpam a lazaī ugono a kuwa.

⁷ An tsu asakai Taya, tsu lyai kapala na nwalu she a Talamaya. Nte tsu damamgbanasai pini n atoku kpam tsu shamgbai pini n ele kain ka te.

⁸ An kain ka wansai, aku tsu banai a Kasariya, tsu cipai a kuwa ku Filibu uza u uyan kuɓari ku kadyanshi ka Kashila, uza u te a asuvu a ama a shindere ◇ a da a dangasai a pecike ama ilikulya.

⁹ Wa ta na mmuku nkere n nishi n da bawu kotsu n yain iyolo, alya aza a udansa kadyanshi ka Kashila.

¹⁰ An tsu yain a'ayin pini a asu vi, aku uza u udansa akani a Kashila u roku uza u kala Agaba, ◇ u wutai a Yahuda u tuwai.

¹¹ U bidyai kagbawatsu ka cuku ka Bulus, u sirai akere a ne n a'ene a ne n ka, u danai, “Ili i'ya Kulu Keri ku danai i'ya na, ‘Naha da aza a Yahuda a Urishelima a ka sira uza u kagbawatsu ka na vi, kpm a neke yi a akere a Awulawa.’ ”

¹² An tsu panai nala, atsu n aza da a'ari pini tsu foloi Bulus kotsu u bana a Urishelima wa.

¹³ Aku u wushuki, “Ndy a zuwai i'ari a kushen ya zuwa mu unamgbukatsuma? Ufobusi u da mari a sira mu hal gbam a wuna mu a Urishelima adama a kala ka Yesu Asheku.”

¹⁴ An tsu dansai n eyi bawu tsu fuda yi, aku tsu padai bini, tsu danai, “Asaka Magono ma Zuba ma yain i'ya i gan yi.”

¹⁵ An nala u wurai, aku tsu fobusoi tsu banai a Urishelima.

¹⁶ Atoni a roku aza da a wutai a Kasariya dem a soku tsu, a banka tsu a kuwa ku Nnasan uza da tsa cipai ara ne. Eyi vuma u Sayipuru u da, uza u te a asuvu a Atoni a kagita.

Bulus rawai a Urishelima

17 An tsu rawai a Urishelima, atoku a ryabusa tsu n ipeli cika.

18 An kain ka wansai, aku Bulus n atsu dem tsu banai ara Yakubu, kpam gb̄a nkoshi n kuwa ku Atoni n da pini.

19 An Bulus damamgbanai n ele, aku u tonusuko le ili i'ya Kashila ka yankai Awulawa a akere a ne.

20 An a panai nala, aku a cikpalai Kashila, a tonukoi Bulus, “Utoku u tsunu, wene na tyoku da ama azu ushani a aza a Yahuda a pityanangi. Gb̄a le gogo-na a'ā tā n maluwa ma a ka tono Mele ma Musa.

21 Shegai a tonuko tā Atoni a savu yi alabari a vunu a da va wenishike tā aza a Yahuda a da a'ari a asuvu a Awulawa vu da a varangu Mele ma Musa. Wata, kotsu a kida mmuku n le acombi wa, ko kpam a toni agadu a tsunu wa.

22 “Gogo-na nida tsa yan? Kpaci u kana tā a reve n utuwa u vunu.

23 Adama a nala, she vu yain ili i'ya tsa tonuko vu. Tsa tā n ama a nishi pini na aza da a yain kazuwamgbani.

24 Bidya ama a nala yi i ba i wulukpe kaci ka de kaḅolo, kpam vu tsupa ikebe i uwulukpe yi tsara a kuruwa le. Nala wa zuwa tā a reve an gb̄a ili i'ya a tonuko le a kaci ka vunu ki kaḅan ka, kpam avu n kaci ka vunu va kirana tā n Mele mi.

25 Shegai ukuna u Awulawa a da a wushuki, tsu koronku le tā ukanikorongi tsu da: kotsu a takuma ili i'ya a darāmpai kameli wa, kotsu a takuma unyama u da wari na mpasa wa, a takuma unyama u manama ma a piyanlai udyoku wa, kpam kotsu a yain tsishankala wa.”

A kaṅai Bulus a Kuwa ku Kashila

²⁶ An kain ka wansai, Bulus bidyai ama yi a banai a wulukpei kaci ka le, aku a uwai a Kuwa ku Kashila. Pini nala, u tonukoi ama a'ayin a da uwulukpe vi wa shadangu, n kain ka a ka yanka ya dem ufarakpa.

²⁷ An a'ayin a shindere yi a yain evu n ushadangu, aku aza a Yahuda a roku aza a uyamba u Asiya a wenei Bulus a asuvu a Kuwa ku Kashila. Aku a 'yangasai atakasuvu a ama a kana yi,

²⁸ n a salasi n a dansi, “Atoku a tsunu aza a Isara'ila, banga tsu! Vuma da wa kyawunsa ko nte wa n u wishisi ama a tsunu, n Mele ma tsunu, kpam n Kuwa ku Kashila ku tsunu ki aya gai na vi. Hal gbam u tukoi aza a Helinet a roku a asuvu a Kuwa ku Kashila ki a nangasai Asu u Uwulukpi u na vi.”

²⁹ Ele n a dani ko u uwa pini n Tarafima Kawulawa ka Afisu asuvu a Kuwa ku Kashila ki. Ili i'ya i zuwai a danai nala, kpaci a'ari a wene le ta kabolo a asuvu a ilyuci.

³⁰ Aku gba ilyuci yi a dambulai cika, a wuranai n ilyadi a kana Bulus. A rono yi ubana a ulanga u Kuwa ku Kashila ki. Kute-kute a gidakusi itsutsu yi.

³¹ Pini nala, a kana yi malapa a ka ciga a wuna, aku alabari a rawai ara uzapige u kuvon u aza a Roma, a da gba ilyuci i Urishelima i'ya pini a ka 'yangasasa atakasuvu a ama.

³² Kute-kute u bidyai atigi a roku kabolo n asoje a banai de a asu u le. An ama yi a wenei uzapige vi utuwa n asoje, aku a asaka yi malapa.

³³ Uzapige vi u zuwai a kaṅai Bulus, kpam u zuwai a sira yi n ikani i re. Aku u wecei ama yi ko ya Bulus vi n ili i'ya kpam u yain.

³⁴ Aku aza roku pini a asuvu a kakum̄ ki a salai a danai ili i roku, aza roku kpam a danai ili i roku kau. Adama a kacan ka ama ki, hal gb̄am uzapige vi u fuḍa u reve ili i'ya i gitai wa. U zuwai a lazai n Bulus ubana a kuwa ku asoje.

³⁵ An a rawai a asu u adeshikpetsu a u'uwa a kuwa ki, she na asoje yi a raḍagb̄a yi a zuba adama a u'yangasa u atakasuvu u ama yi.

³⁶ Kakum̄ ka ama ka ka tono le vi a'ari isali n a dansi, “Wuna ni.”

Bulus dansai n kakum̄ ka ama ki

³⁷ An a yain evu n u'uwa a kuwa ku asoje ki, aku Bulus wecei uzapige vi, “Ko va wushuku n yain kadyanshi n avu?”

Aku uzapige vi u wece yi, “Dana vu reve ta Tsiheline?”

³⁸ Ma wundya aḍa vuma u Masar u ḍa ayen a ḍa a wurai u 'yangasai atakasuvu a ama, hal gb̄am u tonoi n ama azu a nishi (4,000) a aza a magalaka a mete mi?”

³⁹ Bulus wushunku yi, “Mpa uza u Yahuda u ḍa, u ilyuci i Tarsu a uyamba u Kilikiya. Mpa uza u ilyuci i'ya i'ari n tsupige tsu nala tsi ḍa. Ma folo vu vu asaka mu n yain kadyanshi n ama a na yi.”

⁴⁰ Aku u asaka yi u yain kadyanshi, u shamgbai a zuba u adeshikpetsu a u'uwa a kuwa ki, u 'yangasakai ama yi kukere a pada. An a padai bini, aku u yanka le kadyanshi n Tsi'arama.

22

¹ Bulus yain kadyanshi, u danai, “Atoku a va n isheku i va, panai mai n tonuko da ili i'ya i gitai, tsara n wenike an bawu mari n unyushi.”

² An wa dansa n ele n kaletsu ka le, aku kakuma ka ama ka lapulai ka padai bini.*

³ Aku u danai, “Mpa uza u Yahuda u da, a matsa mu ta a Tarsu, a uyamba u Kilikiya, shegai nte n gbonguroi pini na. N yan ta kaneshi a kukere ku Gamaliya uza da u wenishike mu gba mele ma isheku i tsunu. Ma ta n uciga u ugbashika Kashila, tyoku da gba de i'ari uyan ara.

⁴ N foro ta ama da a ka tonu Ure u Asheku, hal gbam n wunai aza roku. N sirasai aka n a'ali n gbagirya le a asuvu a kuwa ku a'ali.

⁵ Magono ma Adarakpi n azapige a Asheshi a Pige a ka dana ta mayun da. A naka mu ta ukanikorongi ubana a asu u atoku a tsunu aza a Yahuda a da a'ari a Damasuka. Ukanikorongi vi u wushunku mu ta n tuko Atoni a da a'ari de utuwa a Urishelima usiri n ikani tsara a yan le mavura.

Bulus danai tyoku da u kpatalai

⁶ “Kain ka te, evu n ubana kaara a kaci, cina n yan de evu n urawa a Damasuka, aku katyashi ka wutai a zuba ka wakana mu ukyawan.

⁷ Aku n rukpai a iyamba, n panai kalagatsu ka wece mu, ‘Shawulu, Shawulu, ndya i zuwai va yan mu mavura?’

⁸ “Aku n wushuki, ‘Asheku, ada yai?’

---

* **22:2** Tsi'arama tsa aza a Urishelima a tsu dansa, kpam a yan ta majiyan an a wenei Bulus wa dansa n kaletsu ka le.

“U wushuki, ‘Mpa Yesu uza u Nazara uza da va yan mavura.’

⁹ Aza da tsari kabolo a wene ta katyashi ki, shegai a reve ili i'ya kalagatsu ki ka tono wa.

¹⁰ “Aku n wece yi, ‘Asheku, ndya va ciga n yain?’

“U wushunku mu, ‘Yanga vu uwa a Damasuka. Vu rawa baci de a ka tonuko vu ta ili i'ya va yan.’

¹¹ Katyashi ki ka zuwa mu ta n rumbanai, aza da tsari kabolo ki alya a rono mu ubana a Damasuka.

¹² “Aku vuma roku uza u kala Ananiya tuwai ara va. Eyi uza da wa gbashika Kashila tyoku da Mele ma tsunu ma danai da, uza da gba aza a Yahuda a da a'ari a Damasuka a ka cikpasa.

¹³ U tuwai ara va, u shamgbai evu na mpa, u danai, ‘Utoku u va Shawulu, wene asu.’ Pini a asu u nala vi da n wene yi!

¹⁴ “U tonuko mu, ‘Kashila ka isheku i tsunu ka dangasa vu ta vu reve ili i'ya wa ciga. Kpam vu wene Uza u Uwulukpi u nala vi, vu pana kpam kadyanshi ka ne.

¹⁵ Ada va bidya kadyanshi ka ne ubana ko nte wa, n vu tonusuko le i'ya vu wenei n i'ya kpam vu panai.

¹⁶ Kotsu vu nangasa a'ayin wa. 'Yanga a lyubugu vu tsara a zai unyushi u cingi u vunu. Yan nala n vu isasi kala ka Asheku.’

Bulus yain kuɓari a asu u Awulawa

¹⁷ “Kain ka te, an n gonoi a Urishelima, mpa a uyan kvasu a Kuwa ku Kashila, aku n wenei kuwene,

18 kpam n wenei Asheku a ka dansa, u danai, ‘Asaka Urishelima gogo, kpaci a ka wushuku n ili i'ya va tonuko le a kaci ka va wa.’

19 “Aku n wushuki, ‘Asheku, ele n kaci ka le dem a reve ta an n kanasai aza da a wushuki n avu a agata a Kashila n sirasa le kpam n lapa le.

20 A'ayin a da a wunai Isitifanu, [◇] uza u uyan kadyanshi ka Kashila, mpa pini kushani kpam n wushuku ta n ili i'ya a yain. Hal gbam mpa n banai aminya a ama da a wuna yi vi.

21 “Aku Asheku a tonuko mu, ‘Yanga vu wala, ma suku vu ta a mbari a asu u Awulawa.’ ”

22 Kakuma ka ama ki ka rongo yi upanaka hal a asu u da u danai udani u ‘Awulawa,’ aku a salai unu u te, ‘Rawukai vuma u na vi! Wuna ni! U gan a asaka yi n uma wa!’

23 Aku a rongoi iyoroli n a mondusi aminya a le n maloko, a shadangusi akere a le n kayala a polusoi ka a uwule.

24 Aku uzapige u kuvon u aza a Roma u zuwai a bidya yi ubana a kuwa ku asoje, tsara a bawan yi adama a da wa tonuko le ukuna u maci.

25 Tyoku da a sira yi tsara a bawin yi, aku u tonukoi katigi ka kari pini vi, “U gan a bawin uza u Roma u da wari n ucira u uyan ili bawu a yanka yi afada?”

26 An katigi ki ka panai nala, aku u banai a asu u uzapige vi, u danai, “Ndya ya ciga n yain? Vuma u na vi uza u aza uyamba u Roma da.”

27 Aku uzapige vi u banai ara Bulus, u wece yi, “Tonuko mu, avu uza u aza uyamba u Roma da?”

Aku u wushunku yi, “Nala wari.”

◇ 22:20 Ask. 7:58.

28 Aku uzapige vi u danai, “She na n tsupai ikebe ushani kahu n tsarā ucira u nala vi.”

Bulus danai, “Mpa kpam n u ḍa a matsa mu.”

29 An asoje a ḍa a ka ciga a bawin yi vi kpam a yan yi keci ki a panai nala, aku a wozoi akere a le gogo. Uzapige u kuvon vi u pana ta uwonvo, kpaci u zuwa ta a sira yi.

Bulus dansai n Asheshi a Pige

30 An kain ka wansai, aku uzapige u kuvon vi wa ciga u reve ili i'ya i zuwai aza a Yahuda a tukoi ukuna u na a kaci ka Bulus. U zuwai a surukpa yi ikani yi, aku u zuwai adaraki a pige n Asheshi a Pige yi gba a bolomgbonoi. U zuwai a ukai Bulus a asuvu, u zuwa yi u shamgbai a kapala ka le.

23

1 Bulus wundyai azapige a Asheshi a Pige yi mai, aku u danai, “Aza a va, n rongo ta mai a kapala ka Kashila a a'ayin a va!”

2 Aku Ananiya* Magono ma Adaraki u zuwai aza ḍa a'ari evu n Bulus vi a lapa yi a unā.

3 Aku Bulus danai, “Kashila ka lapa vu ta avu uza u maci u kaḅan u gbani, dusuku ḍa vu dusuki tsarā vu yanka mu afada tyoku ḍa Mele ma danai, shegai avu gonoi vu kodoi Mele mi, kpaci vu zuwai a lapa mu.”

4 Aza ḍa a'ari evu n Bulus vi a danai, “Magono ma Adaraki ma Kashila ma va wishisa!”

---

* 23:2 Tagarāda u Asuki u yan ta kadyanshi ka ama a tatsu aza ḍa a'ari n kala “Ananiya.” 5:1 Ananiya uza ḍa yankai asuki kaḅan, aku u kuwai. 9:10, 22:12 Ananiya uza ḍa kukpai a'eshi a Bulus a Damasuka. 23:2 Ananiya uza ḍa wari Magono ma Adaraki.

⁵ Bulus wushunku le, “Yanka numu ahankuri atoku a va, n reve an Magono ma Adarakpi ma wa. Kpaci a korongu ta a da ‘Kotsu uza u wisha uzapige uza da wa tonon ama wa.’ ” ◇

⁶ An Bulus wenei Asheshi a Pige yi aza roku aza a Sadusi a da aza roku kpam Afarishi, aku u 'yangasai kalagatsu u danai, “Aje a va, mpa Kafarishi ka ilimaci i Kafarishi. An u wokoi n zuwai katakasuvu ka va a asu u u'yangā u ukpa, da i zuwai a ka yanka mu afada.”

⁷ An u danai nala, aku kananamgbani ka uwai a mere ma aza a Sadusi n Afarishi hal kaḅolo ki ka pecei kure.

⁸ Aza a Sadusi a wushuku n u'yangā u ukpa, n atsumate a eri, n a'ulu wa, shegai Afarishi a wushuku ta n ili i nala yi gba.

⁹ Aku kacan ka 'yangai cika, awenishiki a Mele aza da a'ari Afarishi a 'yangai a ka banga Bulus a danai, “Tsu wene unyushi u vuma u na vi wa, ko kenu. Gaawan kulu ko kpam katsumate ka zuba ka roku ka ka yanka yi kadyanshi.”

¹⁰ An kacan ki kari uyan ushani, aku ama yi a'ari uvingasa Bulus apashi a re gba. Pini nala, uzapige u kuvon u aza a Roma u zuwai asoje a wushi Bulus a akere a le, kotsu a banka yi a kuwa ku asoje.

¹¹ N kayin ka nala ki, Yesu Asheku u wenikei kaci ka ne ara Bulus, u danai, “Lya kapala n ugbami u asuvu. Tyoku da vu yain kadyanshi ka va pini naha a Urishelima, u kana ta kpam vu yain ka a Roma.”

A sheshei a wuna Bulus

¹² An kain ka wansai, aku aza a Yahuda a roku a fobusoi tsarā a wuna yi. A tsinai a da a ka lya ko a soi wa, she a wuna Bulus.

¹³ Aza da a yain afoḅi a cingi a nala yi a la ta ama amangare.

¹⁴ Aku a banai a asu u adarakpi a pige n azapige a tonuko le, “Tsu tsina ta, tsu da tsa lya ili ko tsu soi wa, she tsu wuna vuma u nala vi.

¹⁵ Eda n Asheshi a Pige, she i tonuko uzapige u kuvon u aza a Roma u tuko yi pini na a asu u Asheshi, aku i yain yavu ciga da ya ciga i doku i veci ukuna vi sawu. Atsu kpm ufoḅusi u da tsari tsu pite yi a ure tsarā tsu wuna yi.”

¹⁶ Kalobo ka utaku u Bulus ka pana ta ukuna u da a sheshei vi, aku u banai a kuwa ku asoje ki u tonuko yi ukuna vi.

¹⁷ Pini nala, Bulus isaḅi katigi ka te u tonuko yi, “Banka kalobo ka na a asu u uzapige u kuvon, Wa ta n ukuna u da wa tonuko yi.”

¹⁸ Aku vuma vi u wushuki u bankai kalobo ki ara uzapige u kuvon vi. Pini nala, katigi ki ka tonukoi uzapige u kuvon vi u danai, “Vuma da wari a kuwa ku a'ali ku nala ki uza u kala Bulus vi, aya u zuwa mu n tuko kalobo ka na ara vunu, u da wa ta n ili i'ya wa ciga u tonuko vu.”

¹⁹ Aku uzapige u kuvon vi u kanaḅi kukere ku kalobo ki u banka yi paki, u wece yi, ‘Ndyā va ciga vu tonuko mu vi?’”

²⁰ Kalobo ki ka danai, “Ama roku a da pini a sheshei a ka ciga a banka le Bulus a asu u Asheshi a Pige a aza a Yahuda nakpan. A ka yan ta yavu a ka ciga a doku a veci ukuna vi mai.

²¹ Shegai kotsu vu yain nala wa! Kpaci ama ɗa pini a la ɗa ama amangare a ka pite yi tsara a wuna yi. A tsina ɗa a da a ka lya ko a soi wa, she a wuna yi. Gogo-na alya pini ufoɓusi, a ɗa a ka vana vu wushunku le.”

²² Aku uzapige vi u tonuko yi, “Kotsu vu asaka uza u reve an vu tonuko mu ukuna u na vi wa.” Pini nala, u tonuko yi u wala.

A bankai Bulus a Kasariya

²³ Uzapige u kuvon vi u isaɗi atigi a re a tuwa, aku u tonuko le, “Tonukoi asoje amangatawanre (200) a foɓuso a bana a Kasariya n ulapa u uwule u kuci u kayin ka ara, n asoje a adoki amangatatsunkupa n asoje a amangatawanre (200) a kuvon na nsari n le.

²⁴ Eɗa kpam i zami kadoki ka Bulus wa yuwa. Kotsu i banka yi ara Feli gomuna, bawu ko i te i'ya ya gita n eyi.” ²⁵ Aku uzapige vi u korongi ukanikorongi u na ubana ara gomuna vi. U danai,

²⁶ “Mpa Kaladiyu Lisiya, ma sukunku uzapige Feli gomuna idyani.

²⁷ Aza a Yahuda a roku a ɗa a kanaɗi vuma u na, hal a ka ciga a wuna yi. Shegai an n vecei ukuna vi, n revei an vuma vi uza u uyamba u Roma u ɗa, aku mpa n asoje a va tsu wusa yi.

²⁸ Aku n banka yi a asu u Asheshi a Pige, tsara a veci unyushi u ɗa u yain vi.

²⁹ Pini nala, n cinai unyushi u ɗa a kanaɗi yi n u ɗa vi u Mele ma le u ɗa, u rawa gbam a ka sira ko a wuna yi wa.

³⁰ Shegai an vuma roku u tonuko mu ukuna u cingi u ɗa a foɓusoi a kaci ka ne, ɗa i zuwai n sukunku yi ara vunu kute-kute. Aku n tonukoi aza

a kadyanshi yi a tuwā a dana unyushi u ḏa a wenei u yain vi ara vunu.”

³¹ Asoje yi a yain ili i'ya a danai a yain. N kayin ka nala ka a bidyai Bulus ubana a ilyuci i Antipatari.

³² An kain ka wansai, aku asoje a ḏa a ka wala a a'ene yi a gonoi a kuwa ku asoje ku le, a asakai asoje a ḏa a ka walaka adoki yi a lazai n eyi ubana a Kasariya.

³³ An a rawai a Kasariya, aku a nakai gomuna vi Bulus n ukanikorongi vi.

³⁴ Pini nala, Feli gomuna u yain kaneshi u ukanikorongi vi, u wecei Bulus eyi uza u uyamba u eni u ḏa. Aku u wushunku yi, “Kilikiya.”

³⁵ Pini nala, gomuna wushunku yi, “Ma panaka vu ta a'ayin a ḏa baci dem aza ḏa a sapula vu vi a rawai. An u danai nala, aku u zuwai a kpada yi a asuvu a kuwa ku tsugono ka Hiridu magono u mai.

24

Feli yankai Bulus afada

¹ An a'ayin a tawun a wurai, aku ama roku a rawai a Kasariya, tsara a dana ili i'ya Bulus yain. Alya Ananiya Magono ma Adarakpi kabolo n azapige a aza a Yahuda a roku n karevi ka mele ka roku uza u kala Taratulu.

² An a isai Bulus u uwa a asuvu, aku Taratulu gitai utonusuko gomuna vi ili i'ya Bulus yain, u danai, “Uzapige Feli, adama a ugboji u vunu, ḏa i zuwai ama a tsunu a'ari na ndishi n shinga tun ara wa. Adama a ḏa kpam vari n uwene u mbari, ḏa i

zuwai ama a tsunu a ka pana kayanyan ka ndishi n ulya u kapala.

³ Ama ko nte wa a ka cikpa vu t̄a bawu utyoku.

⁴ Shegai adama a ɗa bawu ma ciga n wowotongusu vu, ma folo vu adama a ugboji u ɗa v̄ari n u ɗa, vu panaka tsu a asuvu a a'ayin a kenu a na yi tsu dana ili i'ya vuma u naha vi u yain.

⁵ “Vuma u na vi kashilakani ka, tsu cina yi t̄a wa 'yangasa atakasuvu a aza a Yahuda a likimba gba, kpam aya wa tonon kaɓolo ka aza ɗa a ka isa Aza a Nazara.

⁶ Hal gbam wa ciga u nangasa Kuwa ku Kashila, aku tsu kana yi. [

⁷ Tsa ciga tsu yanka yi afada n Mele ma tsunu, shegai Lisiya uzapige u kuvon u aza a Roma u wusa yi ara tsunu. Aku u zuwai tsu tuko kadyan-shi ki a kunu ku afada ku vununu.]*

⁸ “Vu vece yi baci n kaci ka vununu ben, va fuda t̄a va reve an ukuna u ɗa tsu tukoi a kaci ka ne ki mayun ɗa.”

⁹ Aku aza a Yahuda a ɗa a buwai a wushuki n ili i'ya Taratulu danai.

Bulus wushunki Feli

¹⁰ Aku gomuna vi u yankai Bulus kukere u yain kadyan-shi. Pini nala, u gitai u danai, “Uzapige, n reve t̄a vu yanka t̄a ama ushani aza a uyamba u na afada a ayen ushani, kpam n yan t̄a mazanga an ma wutukpa kaci ka va a kunu ku afada ku vununu.

---

* **24:7** Akorongi a cau ushani aza ɗa a purai a tagarada u Manyan ma Asuki a kalatsa t̄a makpanda ma 7.

11 Vu vece baci, va laza t̄a va reve an kotsu u lai a'ayin kupa n a re, an n banai a Urishelima ulya u kayala a Kuwa ku Kashil̄a wa.

12 N yan kananamgbani n uza roku a Kuwa ku Kashil̄a wa, ko kpm̄ n 'yangas̄a atakasuvu a ama a agata a Kashil̄a ko kpm̄ a asu u roku wa.

13 Ama a naha a ka fuḍa a ka dana ili i'ya a ka dansa na vi mayun ḍa wa.

14 Ili i te i'ya n revei i'ya, an ma tonu Kashil̄a ka isheku i tsunu a ure u ḍa a danai kaḅan ka vi, kpm̄ n wushuki an gb̄a ili i'ya i'ari ukorongi a asuvu a tagarḍa u Mele ma Musa n̄a i Ntsumate.

15 N zuwa t̄a katakasuvu ka v̄a a asu u Kashil̄a, tyoku ḍa aza ḍa a sapula mu na vi a zuwai, a ḍa a ka 'yangas̄a t̄a akushe aza a shinga n aza a cingi a ukpa.

16 Adama a nala a ḍa m̄ari a ukirana kain dem tsar̄a n yain ili i'ya i'ari i maci, kpm̄ katakasuvu ka v̄a ka rongo n̄a ndishi n shinga a asu u Kashil̄a n ama.

17 “N ḅarakpa n ugono a Urishelima wa, m̄ari t̄a a kateshe ayen ushani. N gonoi n ikebe tsar̄a n n̄aka ama a tsunu aza a unambi, kpm̄ n n̄aka kune a asu u Kashil̄a.

18 Mpa pini a uyan nala a Kuwa ku Kashil̄a ki, cina n kotso ḍe uwulukpe kaci ka v̄a, aku a cina mu pini, kpm̄ kakum̄a ka ama k̄a pini wa.

19 Shegai aza a Yahuda a roku a ḍa pini aza a uyamba u Asiya, alya w̄ari u gain a tuko kadyan-shi ka v̄a ara vun̄u a'ḅa baci n ili i'ya a ka dana a kaci ka v̄a.

20 Ko kpm̄ as̄aka aza ḍa a sapula na vi, a dana unyushi u ḍa Asheshi a Pige a tsar̄a mu n u ḍa

a'ayin a ɗa a yanka mu afada a Urishelima.

²¹ Kadyanshi ka a ka fudā a dana a kaci ka va ka na koshi, an n salai n danai ukuna u na a kunu ku afada ku le; ‘Adama a kadyanshi ka u'yaṅga u ukpa u ɗa a ka yanka mu afada a kapala ka ɗe ara.’”

²² Feli gomuna tani u reve ta ili ushani a Ure u Asheku, aku u shamkpa le u danai, “Shamgbai she a'ayin a ɗa Lisiya Uzapige u Kuvon† u tuwai, aku n kidaga da ugana.”

²³ Aku u zuwai katigi ka roku ka wundi yi, u tonuko yi kotsu u gidaku yi wa, kpam u bishinka aje a ne utuwa a banga yi wa.

Bulus dansai n Feli gomuna

²⁴ An a yain a'ayin, aku Feli tuwai n uka u ne uza u kala Durusila, kpam uza u Yahuda u ɗa. A suki vuma roku u tuko Bulus, pini nala, a zuwuka yi atsuvu a ka pana kadyanshi ka upityanangu n Yesu Kawauwi.

²⁵ Aku Bulus tonuko le ukuna u uyan ili i shinga, n u kana kaci, kpam n kain ka afada ka ka tuwa. An u panai nala, aku uwonvo u kana yi cika, u tonukoi Bulus, “Gogo-na u rawa ta ve. Wala. Shegai n tsara baci kabala, ma isa vu ta vu tuwa.”

²⁶ Feli tsu sukunku ta Bulus tuwa u dansa n eyi, kpaci u zuwa ta uma wa tsara ta ikebe ara ne.

²⁷ An ayen a re a wurai, aku a takpai Feli gomuna, a naka Posiya Fesutu u wokoi gomuna. Shegai an Feli wa ciga kala ka shinga a asu u aza a Yahuda, aku u asaka Bulus pini a kuwa ku a'ali.

25

Bulus yain kadyanshi ki ara Fesutu

¹ An Fesutu kan̄ai manyan ma gomuna ma ne n a'ayin a tatsu, aku u 'yanḡai a Kasariya ubana a Urishelima.

² Aku aɗar̄akpi a pige n azapige a aza a Yahuda a tuwai n kadyanshi ka Bulus ara ne. A folo yi

³ u zuwa a gono n Bulus a Urishelima, kpaci a foɓuso tā ama a pite yi a ure a wuna yi.

⁴ Shegai Fesutu wushunku le, “A Kasariya da a ka wundya Bulus, kpam nte ma gono de gogo.

⁵ U yan baci ukuna u cingi, asāka azapige a de a tono mu a ba a tuko kadyanshi ki de.”

⁶ Fesutu shamgba tā n ele a'ayin kulla ubana a'ayin kupa, aku u lazai ugono a Kasariya. An kain ka wansai, u isāi aza a kunu ku afada ki, u tonuko le a tuko Bulus vi.

⁷ An Bulus tuwai, aza a Yahuda a da a wutai a Urishelima vi a 'yanḡai a'ari utukuso kadyanshi a kaci ka ne, ka gbam bawu a ka fuda a shamkpa.

⁸ Shegai Bulus 'yuwain kadyanshi ki, u danai, “Mpa n nusuka Mele ma aza a Yahuda wa, ko Kuwa ku Kashila, ko kpam aza a tsugono tsu Roma wa.”

⁹ Shegai an Fesutu wa ciga atakasuvu a aza a Yahuda a pana kayanyan, aku u wecei Bulus, “Ko va wushuku vu bana a Urishelima n ba n yanka vu afada a ukuna u na vi de?”

¹⁰ Bulus wushunku yi, “Wa yan wa, a asuvu a kunu ku afada ku Kaisa ka mari, kpam nte u gain a yanka mu pini afada. Avu n kaci ka vunu dem vu reve tā mai, n nusuka aza a Yahuda wa.

11 N yan baci ili i roku i'ya i rawai ukpa, ma 'yuwan a wuna mu wa. Shegai ukuna u mayun wa baci pini a asuvu a kadyanshi ka na ki wa, uza u rātsa u neke mu a akere a ama a na yi a wuna mu wa. Ma folo dā a 'yangasa kadyanshi ki ubana ara Kaisa magono ma pige.”

12 Fesutu dansai kadyanshi ki n asheshi a ne, aku u danai, “Nala wari, vu folo ta ubana ara Kaisa, kpam nte va bana de.”

Fesutu n Agaripa magono

13 An a yain a'ayin kenu, aku Agaripa* magono n uka u ne Baranisi† a tuwai a Kasariya tsara a ryabusa Fesutu.

14 An u wokoi a ka yan a'ayin de, aku Fesutu tonukoi Agaripa ukuna u kadyanshi ka Bulus. U danai, “Vuma roku u da pini a asuvu a kuwa ku a'ali uza da Feli asanka mu n yanka yi afada.

15 An mari a Urishelima, adarakpi a pige n azapige a aza a Yahuda a tuko mu kadyanshi ka vuma u nala vi, a folo mu n kidaga yi ugana.

16 “Shegai n tonuko le, a mele ma tsunu atsu aza a Roma tsu tsu kidaga uza u ugana wa, she a tuwa n eyi a kapala ka aza da a tukoi kadyanshi ki, kpam a tsu asaka yi ta u dansa tsara u wutukpa kaci ka ne.

17 An a tuwai adama a kadyanshi ki, an kain ka wansai, n zuwai a tukoi Bulus, aku n gitai afada.

---

* **25:13** Vuma na maku ma Hiridu Agaripa ma, uza da a yain kadyanshi ka ne a 12:1-22. Kala ka te ka yi n tata u ne. † **25:13** Baranisi maku ma Hiridu Agaripa ma uza da a yain kadyanshi ka ne a 12:1-22. U bansa ta azapige a ama iyolo ushani, gogo-na kpam utaku u ne da wa wolo.

¹⁸ Shegai an ama yi a 'yangai a dansa kadyanshi ki, a tuko unyushi u da a da u yain u da n zuwai katakasuvu n pana vi wa.

¹⁹ Shegai ukuna u adini a le u da, kpam n ukuna u vuma roku uza da a ka isa Yesu uza da u kuwai, shegai Bulus matsai u da wa ta n uma.

²⁰ Mpa tani mari n namba ta tyoku da ma vece ukuna u na vi, aku n wecei Bulus ko wa wushuku u bana a Urishelima tsara n ba n yanka yi afada yi de.

²¹ Shegai u foloi a asaka Kaisa magono ma pige ma pana ukuna vi, aku n zuwai a zuwa yi ve pini a kuwa ku a'ali ki, hal ubana a'ayin a da ma tutsuku yi ubana ara Kaisa vi.”

²² Aku Agaripa tonukoi Fesutu, “Ma ciga ta n pana ili i'ya vuma na wa dana.”

Aku u wushunku yi, “Va panaka yi ta nakpan.”

²³ An kain ka wansai, Agaripa n uka u ne Baranisi a ukai aminya a tsugono, a tuwai kabolo n azapige a asoje n azapige a aza a ilyuci yi. Fesutu zuwai a tuko Bulus pini a asuvu a kunu ki.

²⁴ Aku Fesutu danai, “Agaripa magono, n gba azapige aza da a'ari pini na kabolo n atsu, wundyai vuma u na vi, aza a Yahuda a da a'ari a Urishelima n Kasariya a tuwa ta ara va a ka ciga n wuna vuma u na vi.

²⁵ Shegai mpa n wene u yan unyushi u da u rawai a ka wuna yi wa. Kpam an u wokoi u foloi a banka kadyanshi ki a asu u magono ma pige, da i zuwai n yawunsai n banka yi ara ne.

²⁶ U kana ta n korongu ukuna u maci a kaci ka vuma u na ubana a asu u magono. Da i zuwai n tuko yi a kapala ka de gba, hal gai avu Agaripa

magono, tsarā tsu kotso baci uvece ukuna vi, n tsarā ili i'ya ma korongu. ²⁷ Kpaci a uwene u vā, utengeshi u da a tutsuku vuma da wari a kuwa ku a'ali ubana a asu u magono bawu a danai ili i'ya u yain.”

26

Agaripa dansai n Bulus

¹ Agaripa tonukoi Bulus, “Gogo-na dansa n kaci ka vunu.” Aku Bulus 'yangasai kukere, u gitai kadyanshi:

² “Agaripa magono, n pana ta kayanyan an u wokoi a kapala ka vunu ka ma yan kadyanshi n wutukpa kaci ka va a kadyanshi ka ama a va a tukoi adama a va.

³ N revei avu vu reve ta Mele ma aza a Yahuda n gba ili i'ya a ka nanamgbanaka. Adama a nala, ma folo vu vu yain ahankuri vu panaka mu.

⁴ “A wenishike mu ta uwenishike u aza a Yahuda tun mpa kenu. N rotsongusu ta a asu u ama a va n a asu u aza a Urishelima. Azapige a aza a Yahuda a reve ta n u da.

⁵ A reve ta na mpa caupa, kpam a ka fuda ta a ka dana mpa Kafarishi ka mayun, a kaon ka kari n mele ma awuya a asuvu a adini a tsunu. A ka dana ta mayun da a ka ciga baci a dana.

⁶ “Gogo-na ma ta a asu u afada an n wushuki n kazuwamgbani ka Kashila ka yankai ama a tsunu caupa.

⁷ Kazuwamgbani ka nala ki ka agali kupa n a re a zuwai uma a wene ushadangu u ne, da i zuwai a matsai ugbashika Kashila kaara n kayin. Magono, an u wokoi n zuwai uma u va a kazuwamgbani ka

nala, da i zuwai aza a Yahuda a wenei unyushi u va.

⁸ Nɗya i zuwai i kpaɗai uwushuku an Kashila ka 'yangasa akushe?

⁹ “Mpa n kaci ka va caupa mari n wenei yavu mai da n yain ili i'ya ya bishinka ulya u kapala u kadyanshi ka Yesu uza u Nazara.

¹⁰ Adaraki a pige a wushunku mu ta n yain ili i na yi, kpam n canga ta Atoni ushani aza a Urishelima n uka le a kuwa ku a'ali. Hal gbam n uɓolomgbono u kaci u va u da a wunusai aza roku.

¹¹ N tonoi gba agata a Kashila na bawin le, kotsu gai n zuwa a yanka kala ka Kawauwi unu u cingi. Adama a da ma pana upan u le cika, aku ma tonuso le a ilyuci i mbari i tsumoci na n foruso le de.

Ugawunsa u Bulus n Kawauwi

¹² “Magono ma va, kain ka te, mari a asuvu a nwalu ubana a Damasuka uyan manyan mi, n ucira u da adaraki a pige a naka mu.

¹³ N kaara a kaci, katyashi ka wutai a zuba ka wakana mu n ama da a soku mu. Katyashi ki ka la ta ka kaara.

¹⁴ An tsu rukpai a iyamba gba tsunu, aku n panai kalagatsu ka dansa n Tsi'arama, ka tonuko mu, 'Shawulu, Shawulu, ndya i zuwai va yan mu mavura? Utengeshi u da kanaka ka shilakana n magutsu ma kalina.'

¹⁵ “Aku n wece yi, 'Asheku, ada yai?'

“Asheku a wushunku mu, 'Mpa Yesu, uza da va yan mavura.

¹⁶ Gogo-na 'yanga, ili i'ya i zuwai n tuwai i'ya n zuwa vu vu woko kagbashi ka va kpam vu dana ili i'ya vu wenei a kaci ka va. Va tonuko ta ama ukuna

u ili i'ya i gitai, n ili i'ya kpam ya tuwā a'ayin a ḏa ma wenike kaci ka vā ara vunu.

¹⁷ Ma suku vu tā a asu u aza a Yahuda, n Awulawa. Ma kirana tā n avu a'ayin a ḏa va bana a asu u ḏa n suku vu.

¹⁸ Ma ciga tā vu kukpā a'eshi a le, a kpatala a asakā karimbi ubana a katyashi. Kpam a kpatala a asakā ucira u Kanangasi* ubana ucira u Kashilā. Aku Kashilā ka cimbusukā le unyushi u cingi u le. Pini nala, a ka tsarā tā asu a asuvu a ama ḏa Kashilā ka wulukpei an a zuwai upityanangu u le ara vā.'

Bulus dansai ukuna u manyan ma ne

¹⁹ “Adama a nala, Agaripa magono, ma 'yuwan utono kuwene ka ku tuwāi a zuba vi wa.

²⁰ N gita tā n yankai aza a Damasuka kuḃari, aku n banai a Ūrishelima a uyamba u aza a Yahuda gbā. Pini nala, n yankai Awulawa n tonuko le a kpatala a asakā tsicingi tsu le a gono a asu u Kashilā, kpam a yain ili i'ya ya wenike an a kpatalai.

²¹ “Ili i'ya i zuwai aza a Yahuda a kaṇa mu a Kuwa ku Kashilā a ka ciga a wuna mu i'ya gai la vi.

²² Shegai Kashilā ka ḃanga mu tā, ḏa i zuwai mari udansa kadyanshi ka na ki a asu u aza a pige na mmuku. Ili i roku i'ya Musa na ntsumate n ḏa n buwai a danai ya gita vi i'ya,

²³ Kawauwi ka pana tā ikyamba, kpam aya wa woko vuma u kagita u ḏa wa 'yanga a ukpā. Kpam

---

* **26:18** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

wa woko t̄a katyashi a asu u aza a Yahuda n Awulawa.”

²⁴ Kute-kute Fesutu salai, u danai, “Bulus, ijan i'ya va suma? Uyan k̄aneshi ushani vi u zuwa vu vu woko kashimza d̄a?”

²⁵ Shegai Bulus wushunku yi, “Uzapige Fesutu, ijan i'ya mu wa. Ili i'ya ma tono vi mai d̄a i'ari, kpam n ugboji.

²⁶ Agaripa magono u reve t̄a n ili i na yi, kpam n eyi d̄a ma dansa bawu uwonvo. Kpaci ukuna u na u gita ukpawunsi wa.

²⁷ Agaripa magono, vu wushuku n̄a ntsumate? N revei vu wushuku t̄a.”

²⁸ Agaripa wushunku yi, “Va ciga vu gonuko mu Katoni a asuvu a a'ayin a kenu a na a d̄a?”

²⁹ Bulus wushunku yi, “Ko a asuvu a a'ayin a kenu ko a ushani, ma yan t̄a kavas̄u tsar̄a Kashila ka zuwa avu n aza d̄a a'ari pini na a ka pan̄aka mu gogo-na a woko tyoku u v̄a. Shegai ma ciga i uka ikani i nala yi wa.”

³⁰ Aku Agaripa magono, n Fesutu gomuna, n Baranisi, n aza d̄a a'ari kaḅolo n ele a 'yanḡai a asak̄ai a asu vi.

³¹ An a wut̄ai, aku a dansai n atoku a le, “Vuma nala u yan ili i'ya i rawai a ka wuna yi, ko a uka yi a kuwa ku a'ali wa.”

³² Agaripa tonukoi Fesutu, “U woko baci vuma u na danai a banka kadyanshi ka ne ara Kaisa wa, she tsar̄a tsu asak̄a yi.”

27

A bidyai Bulus ubana a Roma

¹ An tsu fobusoi tsarā tsu uwa a kpatsu ubana a uyamba u Italiya, aku a nakai Bulus n aza a kuwa ku a'ali a kukere ku katigi ka pige ka roku uza u kala Juliyo, uza u te a asuvu a asoje a Kaisa magono.

² Aristaraku wa ta dem kabolo n atsu. Eyi uza u ilyuci i Tasaloniya u da, a ubongu u Masidaniya. Tsu uwai a kpatsu ku ka tsu rongo uyan manyan a ilyuci i Adaramitiya. Aza a kpatsu yi a fobuso ta a ka shamgbusa a ilyuci ilyuci i'ya i'ari a ikengi i kushiva u uyamba u Asiya.

³ An kain ka wansai, aku tsu rawai a Sida. Juliyo katigi u yankai Bulus ukuna u shinga, u asaka yi u ba kondoi aje a ne tsarā a naka yi gba ili i'ya wa ciga.

⁴ An tsu asakai Sida, aku uwule wa lapana tsu cika, aku tsu tonoi evu n uyamba u mere ma mini u Sayipuru tsarā tsu pana shana n uwule vi.

⁵ Tsu lyai kapala na nwalu ubana a daka a ubongu u Kilikiya n Bamafiliya, aku tsu rawai a ilyuci i Mira a uyamba u Likiya.

⁶ Pini nala, Juliyo katigi u tsarai kpatsu ku roku ka aza a uyamba u Alizandariya kpm ka bana a Italiya, aku u zuwai tsu uwai pini.

⁷ An tsu yain a'ayin ushani n tsu wali sawu, she na tsu matsai cika, aku tsu fudai tsu rawai evu n Kinidu. An uwule u bishinka tsu ulya kapala, aku tsu kyawain a kapashi ka bawu uwule wari pini, evu n asu u da a ka isa Salamani a uyamba u mere ma mini u Kiriti.

⁸ Tsu modonoi tsu wurai asu vi n upana u ikyamba, aku tsu rawai a asu u roku u da a ka isa Asu u Uwunvuga u Shinga evu n ilyuci i Lasiya.

⁹ An u wokoi tsu ɓarākpaɪ cika, nwalu mi n ɗa n buwa kpam mai wa, kpaci a'ayin a aɓali a ɗa. Kpam a'ayin a Abiki a Cimbusukā Ama Unyushi u Le† a wura ɗe.

¹⁰ Bulus tonukoi atigi a asoje yi, “Azapige, n wenei tsu lya baci kapala nā nwalu n na mi, n ɗa ma tuko t̄a ukuna u cingi u unangasa u kpatsu, n unamba u ucanga cika. Ama kpam a ka pana t̄a usān, hal gbām uma u tsunu wā t̄a a unā u ukpā.”

¹¹ Shegai katigi ka ka ɓana ama yi u wushuki n kadyanshi ka uza u kpatsu ki n uza ɗa wa walāka kpatsu ki, u 'yuwain uwushuku n kadyanshi ka Bulus.

¹² Asu u Uwunvuga u Shinga vi ukukpi u ɗa wari, kpam asu vi u lobono a lyai pini ilyushi wa, kpaci aɓali a tsu rongo t̄a ulapusa asu vi. Adama a nala, aku aza a kpatsu yi a ka ciga a bana a ilyuci i Finikiya, tsarā a lyai ilyushi i le ɗe. Finikiya tani asu u ɗa a'atsu a tsu shamgbusa pini a uyamba u mere ma mini u Kiriti u ɗa, asu u shinga u ɗa u tsu kangu t̄a aɓali, kpaci u ɗa wa wundya t̄a ɗaka u kalivi n gadi u kalivi.

A cinai uwule u pige u ulima

¹³ An uwule vi u gitai u'yangasa kenu-kenu a ɗaka, aku aza a kpatsu yi a ka yawunsa yavu a'ayin a ɗa a yain a ɗa a ka yan ili i'ya a fobusoi. Aku a takpai kashampatsu ka kpatsu ki, tsu tonoi a ikengi i uyamba u Kiriti.

¹⁴ A ɓarākpa wa, aku uwule u pige u ɗa a ka isa, “Uwule u Gadi u Kasana,” u wutai a kagida u lapana tsu.

15 Uwule vi u lapai kpatsu ki, hal gbam tsu fuda tsu wala pini a asuvu wa. Aku tsu asakai uwule vi u purai kpatsu ki.

16 Tsu tonoi asu u roku u uyamba u mere ma mini u da a ka isa Kawuda, a asu u da uwule u jebei. She na tsu modonoi cika, aku tsu fudai tsu ronoi kpatsu ku kenu ki utuwa a asu u ku pige ki.

17 An tsu ronoi kpatsu ku kenu ki, aku aza a kpatsu yi a zamai aban a sirasai kpatsu ku pige ki, adama a da ka tasa. Kpaci a ka pana ta uwonvo u da a ka vutala le a kayala ka ka sodugusu ili dem u da a ka isa Siriti, aku a cipukai kunya ka ka walaka kpatsu ki tsara ku jebe nwalu n kpatsu mi. Pini nala, a asakai ka wala ili i ne eyi u de, kpaci a fuda a walaka ka kpam wa.

18 An kain ka wansai, aku a gitai upurusu ucanga u da wari pini a kpatsu ki n a vutalasi a mini, kpaci mini mi ma shilakanan ta cika ma gbadu tsu.

19 Kain ka tatsu, ama yi n akere a le a da a vutalasi ucanga u manyan ma kpatsu mi pini a mini mi.

20 An tsu yain a'ayin ushani bawu tsu wenei kaara ko atala, kpam uwule u pige u ulima vi u asaka wa, aku tsu takpai uma u da tsa la.

21 Uza wa la u lyai wa, gba a a'ayin a nala yi. Aku Bulus isa aza a kpatsu yi, u danai, "Ama a va, a da baci i'ari i panaka mu tun a kagita, tsara tsa asaka Asu u Uwunvuga u Shinga u Kiriti u nala vi wa, tsari tsa tsara usan u na n unamba u ucanga u na vi wa.

22 Gbama asuvu, uza wa la wa namba uma u ne wa, shegai kpatsu ki ka shumbugu ta.

²³ I revei gai mpa vuma u Kashilā ḁa kḁam aya ma gbashika. N kayin ka nayain, u suku tā katsumate ka zuba ka ne.

²⁴ Katsumate ki ka shamgbai evu nā mpa, ka danai, ‘Bulus, kotsu vu pana uwonvo wa! Va shamgba tā a asu u afada a kapala ka Kaisa magono ma pige. Kḁam adama a tsishinga tsu Kashilā, wa wauwa tā aza ḁa ya walakā kaḁolo adama a vunu.’

²⁵ Adama a nala, gbamai asuvu a ḁe. N wushuku tā n Kashilā. Wa woko tā dere tyoku ḁa u tonuko mu.

²⁶ Shegai u kanā tā uwule u vutalā tsu a kayala ka uyamba u mere ma mini, kḁam kḁatsu ku tsunu ku namgba gbā.”

²⁷ A'ayin kupa n a nishi uwule vi wari ugama kḁatsu ki a upashi u na ubana a upashi u nide a kushivā a ḁaka u uyamba u Italiya. Shegai a kain ka kupa n ka nishi ki, aza a kḁatsu yi a wenei tsa rawa evu n iyamba.

²⁸ A kondoi akumgbi a kaḁakā ka mini ki, a cinai ka rawa tā udeshe amangatawun n kamanga (120). An a tsarāi a ḁarakāpāi kenu, aku a doku a kondoi mini mi, a cinai ma gono ḁe udeshe amanganishinkupa koshi.

²⁹ Aku a gitai upana uwonvo kotsu kḁatsu ki ku gama atali wa. Aku a vutalaī ashampatsu a kḁatsu a nishi a ḁa a'ari n araji a kucinā ku kḁatsu ki, tsarā a bishinka kḁatsu ki nwalu. A yain kavasusarā kayin ka wansa gogo.

³⁰ Aku aza a manyan ma kḁatsu yi a ka ciga a asakā kḁatsu ki. A cipukaī kḁatsu ku kenu ki. A yain yavu a ka cipukā kashampatsu ka araji ka

kari a kapala ka kpatsu ki.

³¹ Shegai Bulus tonukoi katigi ki n asoje yi, “Ama a na a shamgba baci a kpatsu ku pige ki wa, ya kuwa ta gba de.”

³² Aku asoje yi a kidasai aban a kpatsu ku kenu ki a asakai ka ku tonoi mini.

³³ N kpasani, aku Bulus foloi ama yi a lyai ilikulya kenu. U tonuko le, “A'ayin kupa n a nishi a da pa vi i'ari a kadambula bawu i lyai ilikulya.

³⁴ Ma folo da i lyai ili i roku adama a alafiya a de. I yan baci nala, ko kenji ka kaci ka de ka te ka puwan wa.”

³⁵ U shamgbai a kapala ka le, u bidyai burodi u cikpai Kashila, aku u jibai u da u gitai utakuma.

³⁶ A tsarai ugbami u asuvu, ele dem a lyai ilikulya.

³⁷ Atsu ama amangatawanre n amangatat-sunkupa n a teli (276) a da tsari pini a kpatsu ki.

³⁸ An a lyai a cuwai, aku a jebigei kpatsu ki araji a varangusi icanga i ilya a mini mi.

Kpatsu ki ku tāsasai

³⁹ An kain ka wansai, aza a manyan a kpatsu yi a wene ta uyamba, shegai a fuda kpam a reve asu u da a'ari wa. A wene ta kpam asu u shinga u da wari n kayala, aku a ka ciga a banka kpatsu ki de.

⁴⁰ Aku a kidasai aban a da a ka bāna ashampatsu yi, a asakai a da a asuvu a mini. A tatsukpai ili i'ya ya yiralakpusa kpatsu ki. Pini nala, a 'yangasai kunya ku uwalaka kpatsu ki ka kari a kapala ka kpatsu ki dere tyoku da uwule wa pura ka ubana a asu u kayala vi.

⁴¹ Kpatsu ki ku tsarā urawa a asu u ɗa wari n kayala ki wa, aku a gbashai kayala ka roku ka kari a kere ka mini. Kaci ka kpatsu ki ka uwai a asuvu a kayala ka kpaɗai nwalu. Kucina ku kpatsu ki ku gitai utasasa adama a abali.

⁴² Aku asoje yi a ka ciga a wunusa aza a kuwa ku a'ali yi, tsarā a yain tsuwoki a suma wa.

⁴³ Shegai an katigi ki ka ciga ka wauwa Bulus, u ɓishinka le. Aku u zuwai aza ɗa a revei tsuwoki a radugusu pini a mini mi a yain tsuwoki ubana a kagida.

⁴⁴ Aza ɗa a buwai kpam a yuwusai agbagala a upeti, aza roku kpam a yuwusai abaci a kpatsu yi. Nala a yain a rawai a kagida gba le.

28

Bulus a uyamba u Malita

¹ An tsu lai, aku tsu revei an a uyamba u ɗa wari a mere ma mini u ɗa tsari, kpam kala ka asu ki ka Malita.

² Aza a uyamba vi a ryabusa tsu ta mai, hal a zuwuka tsu akina tsarā tsu lyashuku, kpaci a ka ro ta kpam kutanu ka pini.

³ Bulus cirangi ncaka, a'ayin a ɗa wa zuwa n ɗa a akina, aku kasudugbate ka akina ki ka wutukpai kali ka roku ka tsukonu, cina eyi pini ukani na ncaka mi. Pini nala, kali ki ka kapa yi a kukere bawu ka takpai.

⁴ An ama a ilyuci yi a wenei nala, aku a dansai utyoku u le, “Gaawan vuma u na kawuni ka ama ka. Ko an u lai a asuvu a abali yi, hal n gogo-na kameli ka kari uka ka afada a ɗa a'ari dere ka buwa yi ta utono ka ciga ka wuna yi.”

⁵ Bulus vishanai kukere ku ne, aku kali ki ka rukpaḡi pini a akina yi, kpam ko i te ka yanka yi wa.

⁶ Ama yi n a wundi kukere ki ka shita ko kpam wa rukpaḡi kute-kute u kuwa. Shegai an a ɓarakaḡi a wenei ili i yan yi wa, aku a savaɗai kadyanshi a da, “Vuma u na, kashilaḡa ka roku ka.”

⁷ Evu n asu vi, uyamba u da pini u da wari u uzapige u uyamba u mere ma mini mi, uza da a ka isa Pubilu. Aya u wusha tsu u zuwa tsu a kuwa ku ne hal a'ayin a tatsu.

⁸ Dana tata u ne da pini nvain n usudugbi u ikyamba n kucaru. Pini nala, Bulus ba u danasa yi, u taɗanku yi akere u yanka yi kvasu u taḡasa yi.

⁹ An vuma u taḡai, aku gba aza da a'ari a uyamba vi a tukusoi aza a mɓalaḡa ara Bulus, kpam u taḡasa le.

¹⁰ Ama yi a naḡa tsu ta karinga, kpam an tsa laza a kpatsu, a naḡasa tsu ta ili i'ya tsa ciga.

A rawai a Roma

¹¹ Tsu rongo ta a Malita hal uwoto u tatsu, pini nala, tsu lyai kapala na nwalu mi. Tsu uwai a kpatsu ka ku wutaḡi a ilyuci i Alizandariya ka kari n iryoci i a'ulu a mpeshe ma amelia a da a ka isa Kasata n Pololu* a da a shei na ndanga. Nte dem ku lyai pini ilyushi a ilyuci yi.

¹² An tsu rawai a ilyuci i Sirakusa, tsu rongo ta pini a'ayin a tatsu.

---

* **28:11** Nheline n bidya ta an Kasata n utoku u mapeshe u ne Pololu ashilaḡa da a ka kirana n aza a nwalu a kpatsu ku mini.

13 Pini nala, tsu uwai kpatsu she a Rigiyyun. An kain ka wansai, uwule u 'yaṅgai a daka, aku tsu lazai she a Putiyoli.

14 Tsu cina ta pini Atoni, aku a folo tsu tsu shamgba n ele. An a'ayin a shindere a wurai, aku tsu lazai she a Roma.

15 Aza a tsunu aza da a'ari a Roma a reve ta an tsa tuwa, aku a tuwai a kangu tsu a Kuden ku Apiyu n asu u da a ka isa A'uwa a Amoci a Tatsu.† An Bulus gawunsai n ele, u cikpai Kashila kpmam ikyamba i ne i doki ucira.

Bulus yain kuɓari a Roma

16 An tsu rawai a Roma, aku a zuwai Bulus rongo utyoku u ne, kpmam kasoje n ka wundi yi.

17 An tsu yain a'ayin a tatsu, Bulus isa azapige aza a Yahuda, u tonuko le, “Aza a va, n nusuka ama a va wa, ko kpmam ukuna u isheku i tsunu wa. Shegai gba n nala a neke mu a akere a aza a Roma a Urishelima a kana mu.

18 Alya n kunu ku afada ki, an a vecei ukuna u va vi, aku a ka ciga a asaka mu, kpaci a kana mu n unyushi u da u rawai a wuna mu wa.

19 Shegai an aza a Yahuda a 'yuwain uwushuku, aku u kana n foli a gonuko kadyanshi ki ara Kaisa. Shegai ciga da ma ciga n banka ama a tsunu a asu u afada wa.

20 Isa da n isa da tsara tsu dansa. A sira mu ta n ikani, kpaci n wushuku ta n uzuwa u uma u aza a Isara'ila; wata, Kawauwi uza da tuwai.”

21 Aku a danai, “Tsu pana ili i roku a kaci ka vunu wa. Tsu wene ukanikorongi u da u wutai asu

---

† 28:15 Asu u re u na vi, mɓari n le n Roma n rawa ta mel kamankupa.

u aza a Yahuda wa, ko uza u tuwā u tonuko tsu ukuna vi wa.

²² Shegai tsa ciga tā tsu pana ili i'ya i'ari a katakasuvu ka vunu, kpaci ili i'ya tsu revei a kaci ka kabolo ka savu ka na ki i'ya ko nte wa a ka dana tā ukuna u cingi a kaci ka ne.”

²³ A zuwai kain ka a ka tuwā a gawunsa n eyi a asu u da u cipai vi. Kain ki a tuwā tā ushani. Ili i'ya i bidyai usana hal ubana kuvuli, Bulus wari udansa n ele ukuna u tsugono tsu Kashila. U yan tā manyan n Mele ma Musa n Itagarada i Ntsumate. Wa modono tsara u rono le utuwā a asu u Yesu.

²⁴ Aza roku a wushuku tā n ili i'ya u danai, aza roku tani wa.

²⁵ Aku a'ari kananamgbani ubana n ugono utyoku u le, aku a gitai ulazasa. A makorishi, Bulus danai, “Kulu Keri ku dana tā mai an ku yain kadyanshi a unā u Ishaya matsumate, an u tonukoi isheku i tsunu,

²⁶ “ ‘Ba vu tonuko ama a va,
Ya pana tā kadyanshi ka va,
shegai ya reve wa.

Ya wene tā,
shegai ya reve kalen ka ne wa.

²⁷ Kpaci atakasuvu a de a gbama de,
a votsuku de atsuvu a de,
a kimba de a'eshi a de.

Tsara i wene n a'eshi a de wa,
i pana n atsuvu a de wa,
kpan i reve n atakasuvu a de wa.

A da baci nala wa, i'ari ya kpatala tā utuwā ara va
aku n tansa da.’ ◇

28 “Adama a nala, ma ciga i reve, alabari a iwauwi a nala yi a asu u Kashilā u ḏa a wutaḡi hal utuwaḡa a asu u Awulawa, kpam alya a ka wusha a ḏa.” [

29 An u danai nala, aku aza a Yahuda a 'yangaḡi a'ari uyan kananamgbani utyoku u le.]‡

30 Bulus dusuku taḡa a kuwa ka wa tsupusa ikebe hal ayen a re n u wushi gbā uza ḏa baci dem u tuwaḡa yi uwene.

31 U yain kuḡari ku tsugono tsu Kashilā bawu uwonvo, n u wenishiki ama ukuna u Yesu Kawauwi Asheku, kpam uza u ḡishinka yi wa.

---

‡ **28:29** Akorongi a cau ushani aza ḏa a purai a tagarada u Manyan ma Asuki a kalatsa taḡa makpanda ma 29.

**Kazuwamgbani ka savu n Tsikimba n a6on a
da a dangasai a kazuwamgbani ka cau
New Testament in Tsikimba (NI:kdl:Tsikimba)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tsikimba

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tsikimba

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

a4f6a28b-3d6d-50b4-a81b-06ae05a66010